

**MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
IN JAVNO UPRAVO
UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ**

LETNO POROČILO 2011

Ljubljana, april 2012

PREDGOVOR

S sedemnajstim zaporednim letnim poročilom Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij ohranjamo obliko poročila iz preteklih let. V njem so zbrani številni podatki in informacije, ki predstavljajo delo Uprave v letu 2011 in nakazujejo njene uspehe, slabosti in izboljšave.

V letu 2011 je bilo v povprečju dnevno zaprtih 1337 oseb, kar je sicer za slabe tri odstotke manj, po drugi strani pa se je povečalo skupno število zaprtih oseb na 5130, kar je za skoraj osem odstotkov več kot v letu poprej. Omeniti velja tudi hitro naraščanje dnevnega števila zaprtih oseb v drugi polovici leta, ki je bilo v zadnjih mesecih izrazito višje od celoletnega povprečja.

Leto 2011 je bilo za Upravo uspešno, saj je bil narejen pomemben napredek pri reševanju ključnih težav, s katerimi se spopada že dobro desetletje. Na področju prostorske problematike je bila najpomembnejša pridobitev izgradnja dveh novih objektov v zaprtem delu Zavoda za prestajanje kazni zapora Dob s skupno kapaciteto 174. S tem so se v zavodu bistveno izboljšale bivalne razmere za obsojence kot tudi delovni pogoji zaposlenih, kar je cilj, ki ga želimo uresničevati tudi v prihodnje, še posebej v zavodu Ljubljana, kjer je prostorska problematika najbolj pereča.

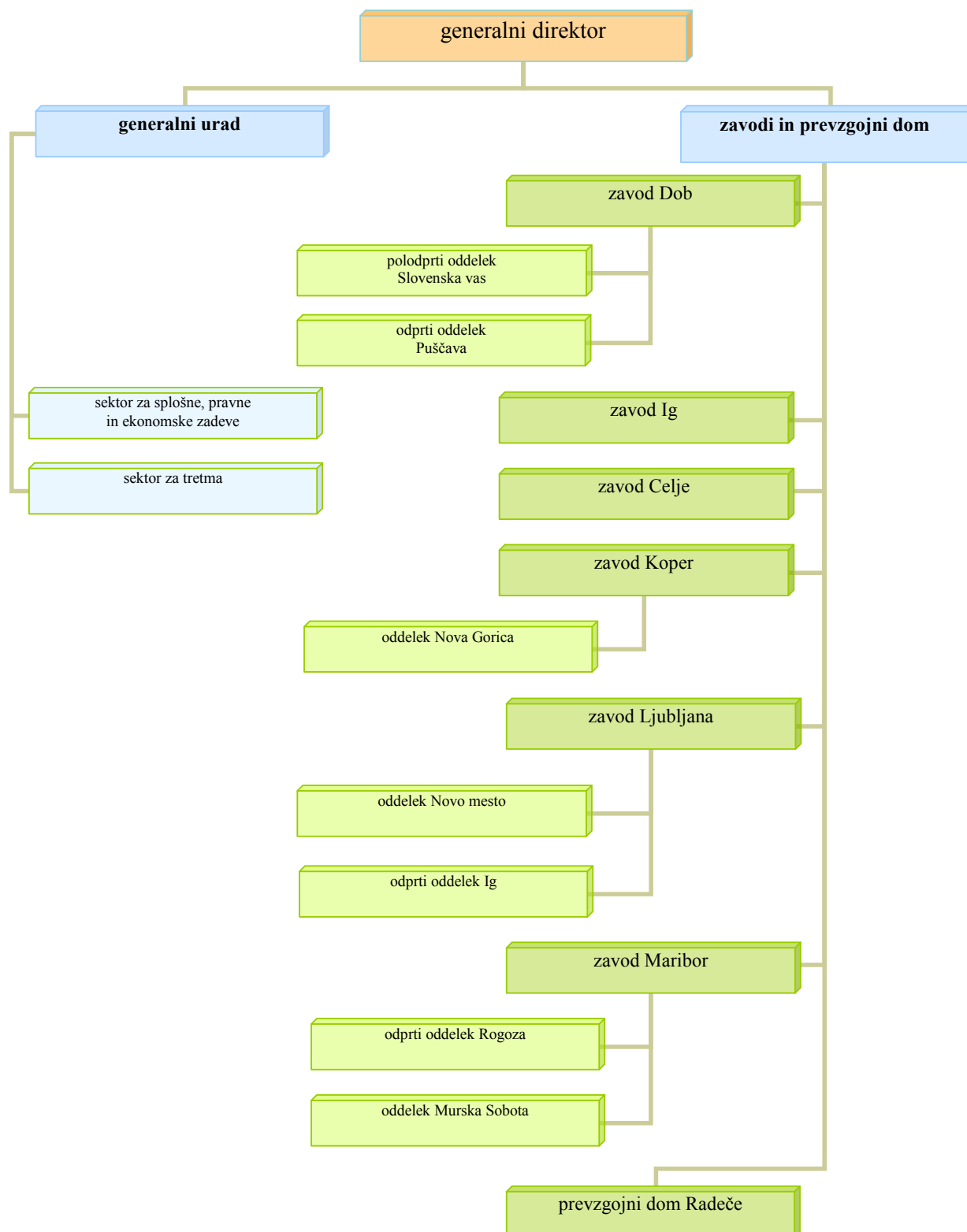
Pomembna pridobitev je tudi odprtje Enote za forenzično psihiatrijo v okviru Psihiatričnega oddelka UKC Maribor, katere namen je skrb za psihiatrično zdravljenje obsojencev in pripornikov z območja celotne Slovenije. Ta enota organizacijsko sicer ne sodi v Upravo, gre pa za skupen projekt dveh ministrstev, pri katerem smo aktivno sodelovali. Upamo, da bo UKC Maribor uspešno rešil še zadnja odprta vprašanja in v čim krajšem času namestil paciente, saj nova enota nudi boljše možnosti na področju duševnega zdravljenja pripornikov in obsojencev, ki so primerljive z najboljšimi evropskimi ureditvami.

Pomembno se je izboljšala tudi kadrovska situacija, saj se je povečalo število pravosodnih policistov in strokovnih delavcev. Na zadnji dan v letu je bilo v Upravi za nedoločen čas zaposlenih 893 javnih uslužbencev, oziroma 25 več kot v začetku leta. S tem se je vsaj delno zmanjšala preobremenjenost zaposlenih, po drugi strani pa so se izboljšale tudi možnosti za strokovno delo z zaprtimi osebami in ustrezno raven varnosti, tako zaprtih oseb kot zaposlenih.

Prav zaposlenim gre tudi zasluga, da je Uprava realizirala večino nalog in uspešno izvajala svoje poslanstvo. Ob Dnevu Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij, ki ga praznujemo 9. aprila, iskreno čestitam vsem sodelavkam in sodelavcem ter se jim zahvaljujem za njihov doprinos pri ustvarjanju varnih in resocializacijsko usmerjenih zavodov za prestajanje kazni zapora in prevzgojnega doma.

Dušan VALENTINČIČ
generalni direktor

ORGANIZACIJSKA SHEMA UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ

GENERALNI URAD IN ZAVODI ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA

GENERALNI URAD, Jesenkova 3, 1000 Ljubljana

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA DOB (za moške)

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci (moški)

Prostorska zmogljivost: 420 oseb

ZPKZ Dob, POLODPRTI ODDELEK SLOVENSKA VAS

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci

Prostorska zmogljivost: 63 oseb

ZPKZ Dob, ODPRTI ODDELEK PUŠČAVA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci

Prostorska zmogljivost: 17 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA IG (za ženske)

Kategorije zaprtih oseb: obsojenke, pripornice in ženske, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor, ter mladoletnice, obsojene na mladoletniški zapor

Prostorska zmogljivost: 83 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki/ce, osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor in mladoletniki, obsojeni na mladoletniški zapor

Prostorska zmogljivost: 96 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci in priporniki

Prostorska zmogljivost: 110 oseb

ZPKZ Koper, ODDELEK NOVA GORICA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor

Prostorska zmogljivost: 32 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor

Prostorska zmogljivost: 135 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODDELEK NOVO MESTO

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor

Prostorska zmogljivost: 35 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODPRTI ODDELEK IG

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci

Prostorska zmogljivost: 27 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA MARIBOR

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor

Prostorska zmogljivost: 146 oseb

ZPKZ Maribor, ODPRTI ODDELEK ROGOZA

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci

Prostorska zmogljivost: 36 oseb

ZPKZ Maribor, ODDELEK MURSKA SOBOTA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor

Prostorska zmogljivost: 41 oseb

PREVZGOJNI DOM RADEČE

Kategorije zaprtih oseb: mladoletniki/ce, ki jim je bil izrečen vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom

Prostorska zmogljivost: 68 oseb

1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI UPRAVE V LETU 2011

Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljnjem besedilu: Uprava) je v letu 2011 izvajala naloge skladno z zakonskimi opredelitvami, strokovnimi zahtevami in svojim poslanstvom. Uprava je zagotovila pogoje izvrševanja vseh zapornih kazni, vzgojnih ukrepov oddaje v prevzgojni dom, uklonilnega zapora in pripora. V zavodih je bila zagotovljena stabilna varnostna situacija, ob enem pa tudi možnost resocializacije zaprtih oseb.

Na zakonodajnem področju je Uprava sodelovala pri pripravi pripomb in predlogov za spremembo in dopolnitev Kazenskega zakonika RS in Zakona o kazenskem postopku v tistem delu, ki se nanaša na izvrševanje kazenskih sankcij in izvrševanje pripora. Uprava je poskrbela, da so bili nekateri hišni redi zavodov o izvrševanju kazni zapora in pripora novelirani oziroma usklajeni z zakonodajo o izvrševanju kazenskih sankcij in izvrševanju pripora.

Posebno skrb je Uprava v letu 2011 namenila spremljanju gibanja števila zaprtih oseb z namenom, da bi zmanjšala negativne posledice prenapolnjenosti zavodov ter bivalnih in drugih prostorov zaprtih oseb v nekaterih zavodih, s posebnim poudarkom na zavodu Ljubljana, v katerem je določila zgornjo mejo zasedenosti bivalnih kapacitet. Pri tem se je Uprava redno posluževala premeščanja zaprtih oseb iz bolj zasedenih v manj zasedene sobe, oddelke in zavode. Povprečno število zaprtih oseb se je v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za 36 (1373,7 leta 2010, 1337,4 leta 2011). Med skupno 1337,4 povprečno zaprtih oseb, je bilo povprečno 968 obsojencev, 305 pripornikov, 34 oseb zoper katere je bil odrejen uklonilni zapor in 27 mladoletnikov v prevzgojnim domu. V primerjavi s povprečjem v letu 2010 se je v preteklem letu število obsojencev zmanjšalo za 1 % (za 7 oseb), medtem ko se je število pripornikov zmanjšalo za 13 % (46 oseb). Povečalo pa se je povprečno število oseb, za katere je bil odrejen uklonilni zapor (za 14) oziroma za 72 %. Število na novo sprejetih oseb se je povečalo za 11,6 % (399 oseb), in sicer predvsem na račun pripornikov in oseb, zoper katere je bil odrejen uklonilni zapor. V zavodih (brez prevzgojnega doma) je bila v povprečju zasedenost 100 %, in se je glede na pretekla leta zmanjšala, predvsem na račun novo odprtih objektov na Dobu. Najbolj so bili prezasedeni zavod Ljubljana - 182 %, Koper - 117 % in oddelek Novo mesto - 116 %. Najmanj so bili tudi letos zasedeni odprti oddelek Ig, zavod za ženske Ig in prevzgojni dom. Dodati je treba, da je pri povprečni zasedenosti treba upoštevati, da se je podatek bistveno spremenil šele po odprtju dveh novih nastanitvenih objektov v zavodu Dob na koncu leta 2011.

V letu 2011 je Uprava na področju izboljšanja prostorskih in bivalnih razmer v zavodih v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni dokončala gradnjo dveh novih bivalnih objektov v zaprtem delu zavoda s skupno kapaciteto 174 postelj. S tem so se pomembno izboljšale nastanitvene razmere v zaprtem delu, odpravil pa se je tudi problem prenapolnjenosti, saj so bili v novo zgrajena objekta nastanjeni obsojenci iz do tedaj številčno preobremenjenih spalnic.

V okviru Psihiatrične bolnišnice Maribor je bila formalno odprta forenzična enota psihiatrije, v katero se bodo nameščale tudi zaprte osebe, ki potrebujejo psihiatrično zdravljenje oziroma obravnavo.

V letu 2011 je Evropsko sodišče za človekove pravice v 11 primerih tožbe za priznanje odškodnine obsojencev zavrglo, v treh primerih pa je tožbenim zahtevkom ugodilo.

V pritožbenih postopkih smo obravnavali 119 pritožb zaprtih oseb in na vse odgovorili. Varuhu človekovih pravic smo poslali 65 poročil o pobudah zaprtih oseb za začetek postopka za varstvo človekovih pravic. V upravnih postopkih smo o zahtevah obsojencev izdali 6.732 odločb oziroma vpisov odločitev v osebni načrt obsojencev ter sklepov.

Pripravili smo poročilo na šestnajsto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic ter poročilo o realizaciji priporočil Državnega zbora RS, sprejetih pri obravnavi petnajstega rednega poročila Varuha.

V zavodih za prestajanje kazni zapora je bila, kljub povečanemu številu zaprtih oseb, vseskozi zagotovljena stabilna varnostna situacija. V celotnem obdobju ne beležimo izrednih dogodkov ali kakšnega drugega dogajanja, s katerim bi se poslabšale stabilne varnostne razmere v zavodih. Pristojne službe Uprave so vse naloge, ki so vezane na zagotavljanje varnosti, opravile korektno in profesionalno. Veliko je bilo dodatnih aktivnosti povezanih z varovanjem več kriminalnih združb, tako v času izvajanja pripora, kakor izvrševanja kazni zapora.

Sodelovali smo z zaporskimi upravami iz tujine, predvsem pri izmenjavi informacij o praksi in politiki na določenih področjih dela. Izvedli smo nekaj mednarodnih študijskih obiskov. Sodelovali smo na mednarodnih konferencah v tujini v mednarodnih projektih, raziskavah in študijah in se vključevali v različne mednarodne integracije. Prav tako smo sodelovali z Ministrstvom za pravosodje pri pripravi gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja ministrstva. Kot partnerji smo sodelovali v projektu EXOCOP in Grundtvig.

2. STATISTIČNI PODATKI

2.1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2011

Na začetku statističnega dela poročila prikazujemo osnovne številčne podatke o vseh zaprtih osebah v letu 2011. Povprečno število (1.337,4) pomeni dnevno povprečje števila zaprtih oseb v letu 2011. V primerjavi s predhodnim letom se je dnevno povprečno število zaprtih oseb v zavodih zmanjšalo za 36 oseb ali 2,6 %

Tabela 1: Gibanje števila zaprtih oseb po zavodih v letu 2011

Zavod	1.1.2011	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.2011	povprečno število
Dob	400	198	598	37	98	92	445	422
Slo. vas	57	0	57	59	36	26	54	58,9
Puščava	15	0	15	14	11	2	16	15,3
Ig	62	206	268	17	203	18	64	64,2
Celje	85	397	482	44	418	23	85	77,5
Koper	124	214	338	58	214	61	121	128,6
N. Gorica	36	340	376	14	353	0	37	32,7
Ljubljana	233	924	1157	32	810	142	237	233,3
N. mesto	46	471	517	16	474	22	37	40,7
OO Ig	13	0	13	72	61	3	21	16,9
Maribor	142	832	974	90	726	163	175	152,8
M. Sobota	32	187	219	31	199	16	35	33
OO Rogoza	35	39	74	55	96	5	28	34
PD Radeče	25	17	42	5	18	2	27	27,5
SKUPAJ	1305	3825	5130	544	3717	575	1382	1337,4

Tabela 1 prikazuje podatke o skupnem številu vseh kategorij zaprtih oseb po posameznih zavodih. Iz stolpcev »priliv« in »odliv« lahko razberemo, kakšna je bila fluktuacija zaprtih oseb med zavodi (preместitve, prekinitve, itd.). V stolpcu »sprejeti« so prikazane vse, v letu na novo sprejete zaprte osebe.

Stolpec »skupaj« nam pove, koliko zaprtih oseb so v posameznem zavodu v letu 2011 dejansko obravnavali.

Podatki kažejo, da je bilo število zaprtih oseb največje v zavodih Ljubljana in Maribor, v zavodu Maribor je bil tudi največji priliv (preместitve, itd.). Velik priliv je bil tudi v odprtih oddelkih Slovenska vas, Ig in Rogoza, kamor so obsojenci razporejeni predvsem na podlagi preместitve iz drugih zavodov in oddelkov, ter v zavodu Koper. Največje povečanje sprejetih je bilo zavodu Ljubljana in v zavodu Maribor.

V primerjavi s predhodnim letom je bilo na dan 1. 1. 2011 zaprtih 34 oseb manj (2,5 %).

Grafikon 1: Povprečno število zaprtih oseb po zavodih v letu 2011

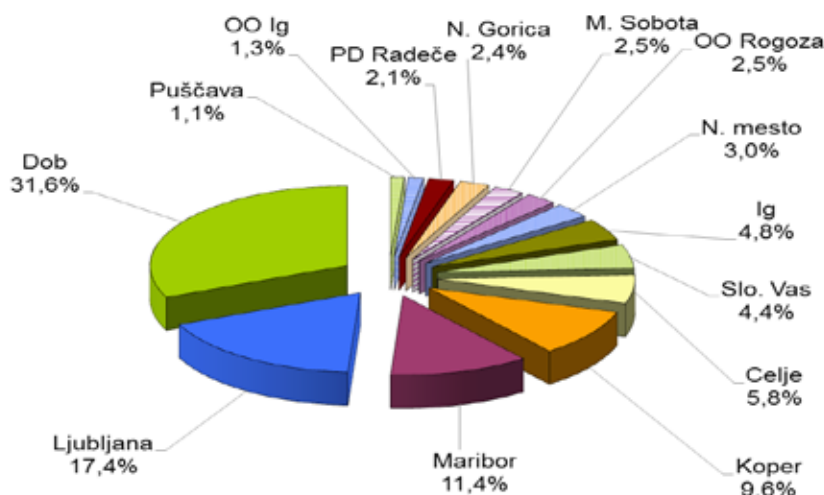

Tabela 2: Gibanje skupnega števila zaprtih oseb po kategorijah v letu 2011

Zaprte osebe	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.2011	povprečno število
obsojenci	927	992	1919	498	943	495	979	967,8
UZ	12	1804	1816	6	1770	7	45	33,8
priporniki	339	854	1193	35	830	71	327	305,3
pridržani	1	154	155	0	155	0	0	0
ml. obsojenci	1	4	5	0	1	0	4	3
ml. v PD	25	17	42	5	18	2	27	27,5
SKUPAJ	1305	3825	5130	544	3717	575	1382	1337,4

Tabela 2 prikazuje gibanje števila zaprtih oseb v letu 2011 po kategorijah. Stolpec »skupaj« prikazuje število vseh zaprtih oseb v letu 2011 (na dan 1.1. in na novo sprejeti skupaj), stolpec »priliv« pa tiste osebe, ki so že bile sprejete na prestajanje kazni in so v zavode prišle bodisi iz drugih zavodov (premestitev), se vrnilo z bega ali po prekinitvi kazni. Razdelek »odliv« prikazuje vse, ki so iz zavoda odšli, ne da bi bili dejansko odpuščeni (premestitev, prekinitev, beg itd.).

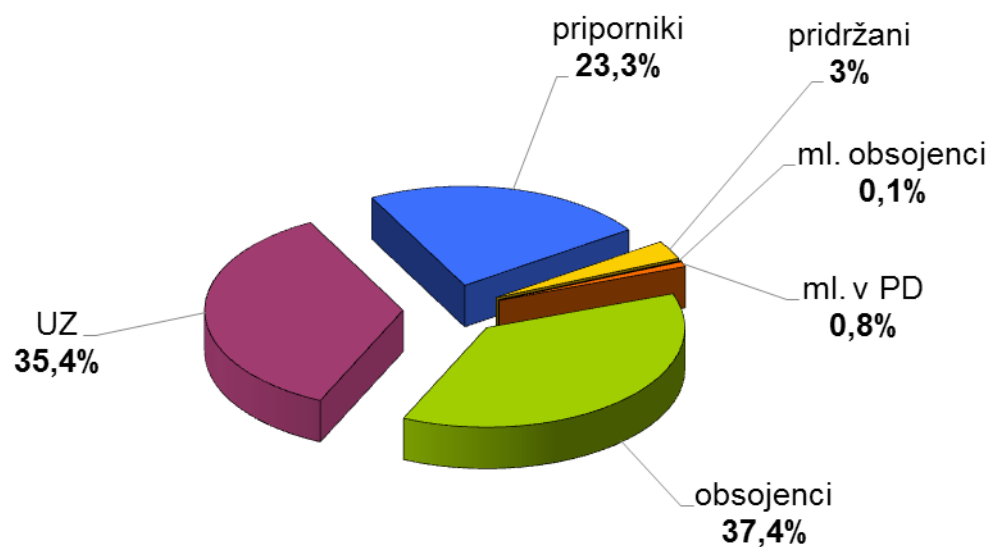
Skupno število zaprtih oseb se je v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 povečalo za 365 oseb ali 7,7 %.

Število obsojencev se je zmanjšalo za 48 ali 2,4 %, povečalo se je število uklonilno zaprtih za 523 ali 40,4 %, zmanjšalo se je število priprtih za 99 ali 7,7 %, pridržanih za 18 ali 10,4 %. Število mladoletnih obsojencev se je povečalo za 3, povečalo se je tudi število mladoletnikov v prevzgojnem domu za 4 ali 10,5 %.

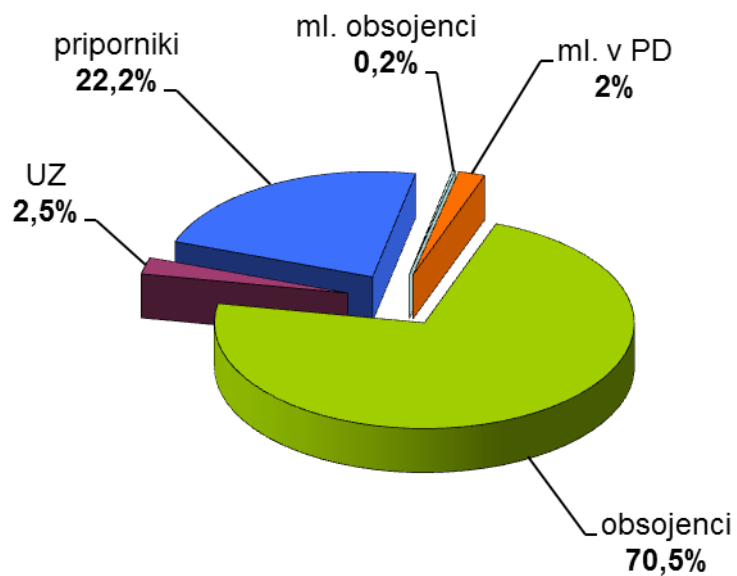
V primerjavi z letom 2010 se je povprečno število obsojencev zmanjšalo za 7,2, povprečno število pripornikov se je zmanjšalo za 46,4, povprečno število uklonilno zaprtih pa se je povečalo za 14,3.

V letu 2011 je bilo v zavode na novo sprejetih skupaj 3.825 oseb, med njimi največ uklonilno zaprtih in obsojencev. V primerjavi z letom 2010 se je število na novo sprejetih oseb povečalo za 399 ali 11,6 %.

Grafikon 2: Skupno število zaprtih oseb po kategorijah v letu 2011

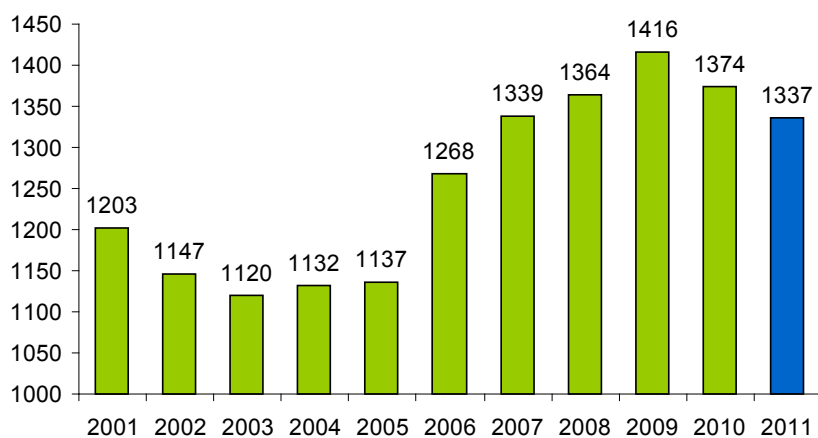

Grafikon 3: Povprečno število posameznih kategorij zaprtih oseb v letu 2011

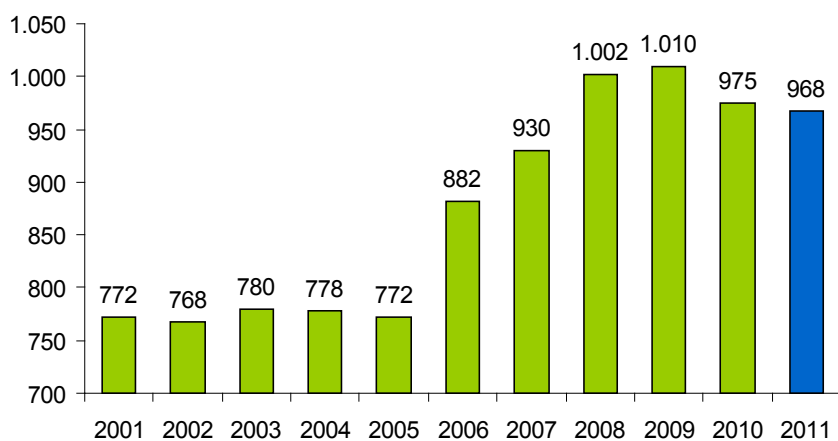

2.2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2011 S PRETEKLIMI LETI

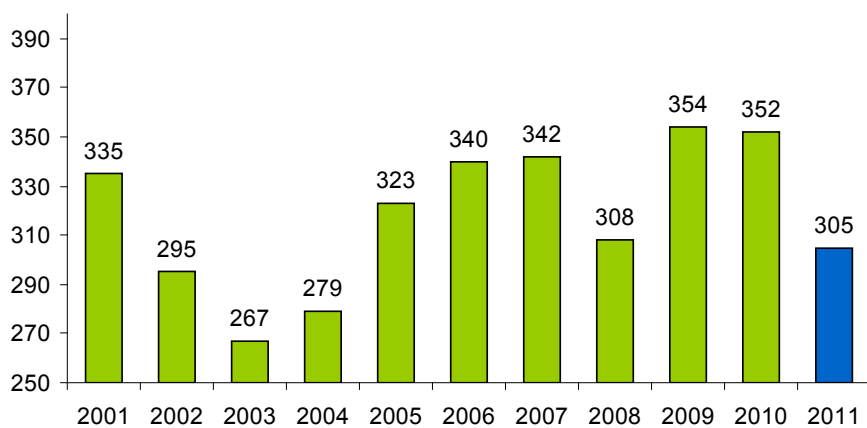
Grafikon 4: Povprečno število zaprtih oseb v letih 2001 – 2011

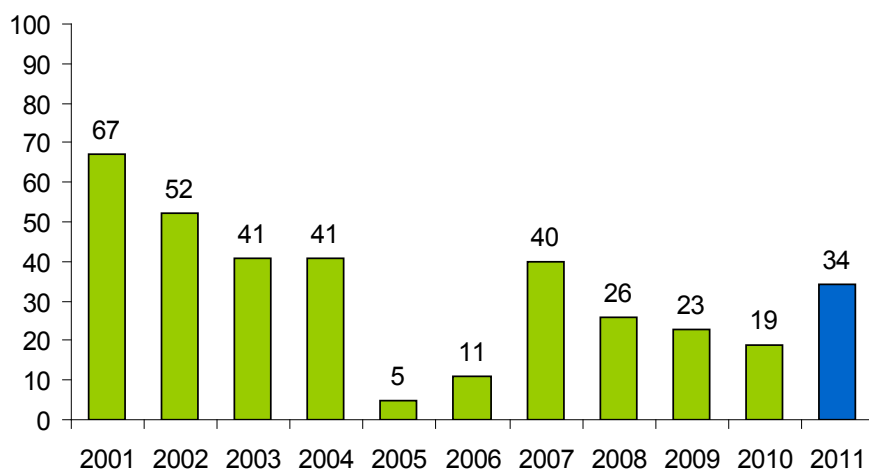
Grafikon 4-1: Povprečno število obsojencev v letih 2001 – 2011

Grafikon 4-2: Povprečno število pripornikov v letih 2001 – 2011

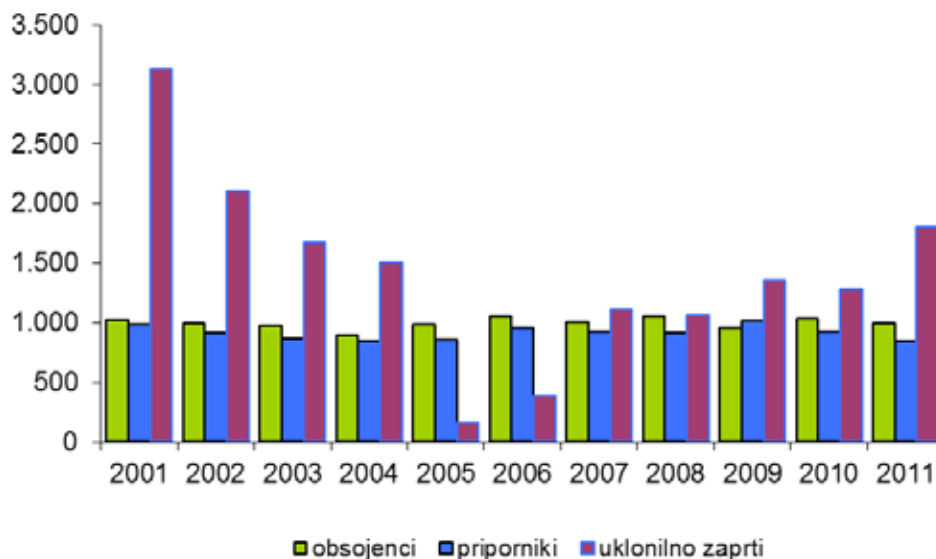
Grafikon 4-3: Povprečno število uklonilno zaprtih v letih 2001 – 2011

Tabela 3: Struktura na novo sprejetih zaprtih oseb po kategorijah v letih 2001 – 2011¹

Leto	skupaj		obsojenci		priporniki		uklonilno zaprti	
	štev.	indeks	štev.	indeks	štev.	indeks	štev.	indeks
2001	5.141		1.023		990		3.128	
2002	4.019	78	996	97	918	93	2.105	67
2003	3.525	88	973	98	873	95	1.679	80
2004	3.253	92	895	92	853	98	1.505	90
2005	2.006	62	986	110	860	101	160	11
2006	2.398	120	1.052	107	955	111	391	244
2007	3.047	127	1.010	96	923	97	1.114	285
2008	3.040	100	1.056	105	914	99	1.070	96
2009	3.338	110	959	91	1.015	111	1.364	127
2010	3.240	97	1.032	108	923	91	1.285	94
2011	3.654	113	996	97	854	93	1.804	140

¹ Pridržani in mladoletniki iz izrečenim vzgojnim ukrepom niso vključeni, mladoletni obsojenci pa so prišteti k obsojencem

Grafikon 5: Novo sprejeti po kategorijah v letih 2001 – 2011

2. 3. OBSOJENCI

2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev

Tabela 4: Gibanje števila obsojencev v letu 2011

Zavod	1.1. 2011	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.2011	povprečno število
Dob	400	198	598	37	98	92	445	422,0
Slov. vas	57	0	57	59	36	26	54	58,9
Puščava	15	0	15	14	11	2	16	15,3
Ig	46	59	105	17	56	18	48	47,5
Celje	35	21	56	38	34	16	44	35,4
Koper	82	102	184	53	91	59	87	93,2
N. Gorica	19	39	58	10	49	0	19	16,7
Ljubljana	104	215	319	27	145	127	74	90,1
N. mesto	16	60	76	16	73	5	14	16,3
OO Ig	13	0	13	69	58	3	21	16,7
Maribor	95	223	318	81	153	133	113	106,6
M. Sobota	10	36	46	22	43	9	16	15,1
OO Rogoza	35	39	74	55	96	5	28	34,0
SKUPAJ	927	992	1919	498	943	495	979	967,8

Tabela 4 prikazuje številčno stanje vseh obsojencev in obsojenk po zavodih. V letu 2011 je prestajalo zaporno kazen 1.919 obsojencev, kar je za 48 oseb manj kot v letu 2010.

Na dan 1. 1. 2011 je bilo v zavodih devet obsojencev manj kot istega dne v letu 2010, na novo sprejetih obsojencev pa je bilo v primerjavi z letom 2010 za 39 oseb manj.

Grafikon 6: Primerjava števila obsojencev po zavodih v letih 2009, 2010 in 2011

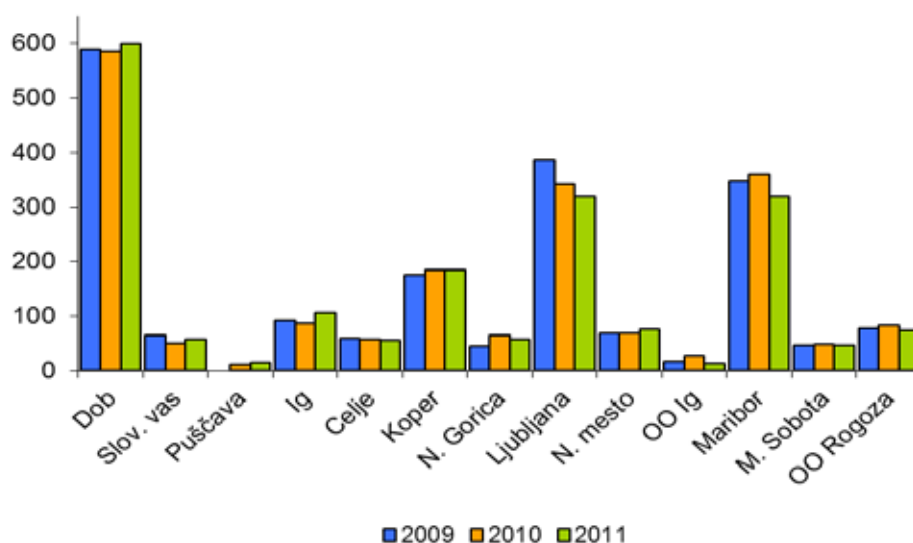

Tabela 5: Gibanje števila obsojencev in struktura po spolu in zavodih v letu 2011

Zavod	1.1. 2011	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12. 2011	povprečno število
MOŠKI								
Dob	400	198	598	37	98	92	445	422,0
Slov. vas	57	0	57	59	36	26	54	58,9
Puščava	15	0	15	14	11	2	16	15,3
Celje	35	21	56	38	34	16	44	35,4
Koper	82	102	184	53	91	59	87	93,2
N. Gorica	19	39	58	10	49	0	19	16,7
Ljubljana	104	215	319	27	145	127	74	90,1
N. mesto	16	60	76	16	73	5	14	16,3
OO Ig	13	0	13	69	58	3	21	16,7
Maribor	95	223	318	81	153	133	113	106,6
M. Sobota	10	36	46	22	43	9	16	15,1
OO Rogoza	35	39	74	55	96	5	28	34,0
Skupaj	881	933	1814	481	887	477	931	920,3
ŽENSKÉ								
Ig	46	59	105	17	56	18	48	47,5
Maribor	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj	46	59	105	17	56	18	48	47,5
SKUPAJ	927	992	1919	498	943	495	979	967,8

Med vsemi obsojenci, ki so v letu 2011 prestajali zaporno kazen, je bilo 105 žensk, oziroma 5,5 %.

2.3.2. Nastop kazni in priliv obsojencev

Tabela 6: Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni in spolu v letu 2011

	skupno		moški	ženske	SKUPAJ
				933	59
na novo sprejeti	s prostosti	prišli sami	323	18	341
		privedeni	265	22	287
	iz pripora	292	19	311	
	iz hišnega pripora	1	0	1	
	iz ZPKZ ali PD	41	0	41	
	iz zavodov drugih držav	11	0	11	
	premeščeni ali prerazporejeni		332	0	332
vrnjeni z bega in daljših nevrnitev		19	2	21	
vrnjeni po poteku prekinitve kazni		21	3	24	
drugo		109	12	121	
SKUPAJ		1414	76	1490	

V letu 2011 se je v primerjavi s predhodnim letom število na novo sprejetih polnoletnih obsojencev zmanjšalo za 39 ali 3,78 %.

Med 992 osebami je v letu 2011 kazen nastopilo 59 žensk ali 5,94 %.

S prostosti je kazen nastopilo 628 obsojencev ali 63,3 %, kar je za 38 oseb ali 5,7 % manj kot v letu pred tem. Od tega je samih na prestajanje kazni prišlo 341 obsojencev ali 34,4 %. Privedenih s prostosti je bilo 287 oseb ali 28,9 %. Iz tujine je k nam na prestajanje kazni zapora prišlo 11 obsojencev, kar znaša 1,1 %.

Grafikon 7: Nastop kazni obsojencev v letih 2001–2011

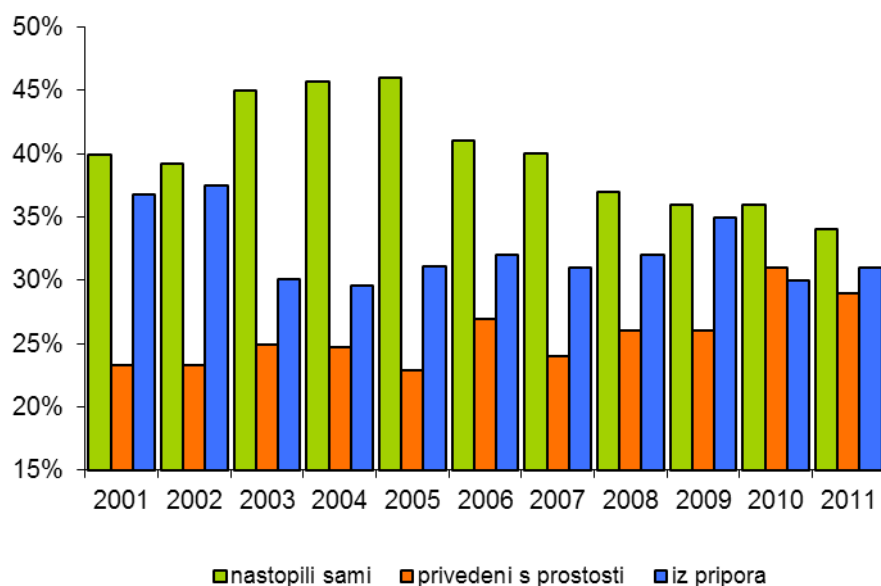

Tabela 7: Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni, predkaznovanosti in spolu v letu 2011

Nastop kazni		nastopili sami	privedeni s prostosti	privedeni iz pripora	drugo	SKUPAJ
MOŠKI	prvič kaznovani	170	88	171	10	439
	povratniki	153	177	121	43	494
	SKUPAJ	323	265	292	53	933
ŽENSKE	prvič kaznovane	13	16	14	0	43
	povratnice	5	6	5	0	16
	SKUPAJ	18	22	19	0	59
VSI	prvič kaznovani	183	104	185	10	482
	povratniki	158	183	126	43	510
SKUPAJ		341	287	311	53	992

V letu 2011 je kazen nastopilo 510 povratnikov (51,41 %). Med prvič kaznovanimi je kazen nastopilo samih 183 obsojencev (37,9 %), s prostosti so bile privedene 104 osebe (21,6 %) iz pripora je kazen nastopilo 185 prvič kaznovanih oseb (38,4 %). Med povratniki je samih nastopilo kazen 158 oseb (31 %), s prostosti je bilo privedenih 183 oseb (35,9 %), iz pripora je nastopilo kazen 126 povratnikov (24,7 %). Delež povratnikov med na novo sprejetimi se je glede na preteklo leto zmanjšal za 2,91 %.

2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni

Tabela 8: Struktura obsojencev po vrsti odpusta in spolu v letu 2011

	skupno	moški	ženske	SKUPAJ
			887	56
odpuščeni	kazen prestali v celoti	272	18	290
	pogojno	264	18	282
	predčasno	312	16	328
	pomiloščeni	3	0	3
	v druge države	0	0	0
	umrli	3	0	3
	drugo	33	4	37
	premeščeni ali prerazporejeni v drug zavod	335	0	335
prekinitev kazni	17	2	19	
beg in daljše nevrnitve	22	2	24	
ostalo	103	14	117	
SKUPAJ	1364	74	1438	

V letu 2011 je bilo odpuščenih 943 obsojencev. V celoti je kazen prestalo 290 oseb (30,75 %), pogojno je bilo odpuščenih 282 oseb (29,9 %), predčasno je bilo odpuščenih 328 oseb (34,8 %).

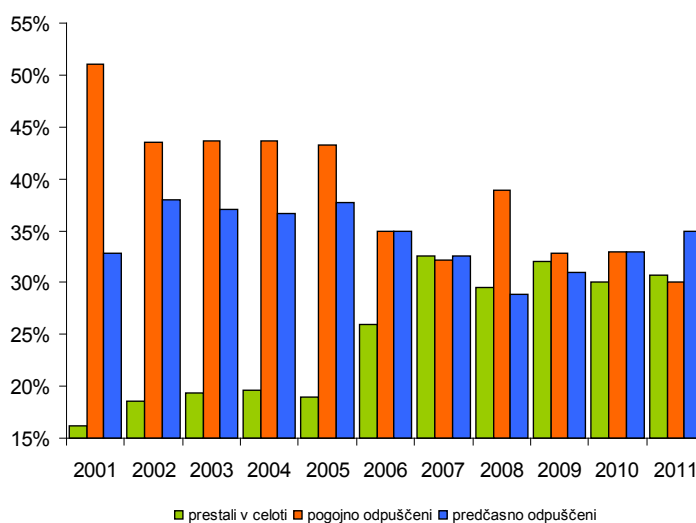
Tabela 9: Struktura obsojencev po vrsti odpusta, predkaznovanosti in spolu v letu 2011

Vrsta odpusta		prestali v celoti	pogojni odpust	predčasni odpust	pomilostitev	drugo	SKUPAJ
MOŠKI	prvič kaznovani	86	194	144	3	18	445
	povratniki	186	70	168	0	18	442
	SKUPAJ	272	264	312	3	36	887
ŽENSKE	prvič kaznovane	10	15	11	0	4	40
	povratnice	8	3	5	0	0	16
	SKUPAJ	18	18	16	0	4	56
VSI	prvič kaznovani	96	209	155	3	22	485
	povratniki	194	73	173	0	18	458
SKUPAJ		290	282	328	3	40	943

Med povratniki je bilo največ tistih, ki so prestali kazen v celoti (42,4 %), predčasno jih je bilo odpuščenih 37,8 %, pogojno pa 15,9 %. Med prvič kaznovanimi je bilo pogojno odpuščenih 43,1 % oseb, predčasno je bilo odpuščenih 32 % oseb. V celoti je od prvič kaznovanih prestalo kazen 19,8 % oseb.

Delež pogojno odpuščenih je znašal 29,9 % in se je v primerjavi z letom 2010, ko je bil delež pogojno odpuščenih 33 %, zmanjšal. Delež predčasno odpuščenih v letu 2011 je znašal 34,8 % in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za 2 %. V celoti je prestalo kazen 30,8 % vseh obsojencev in obsojenk. Delež teh se je v primerjavi z letom poprej povečal za 1 %.

Grafikon 8: Struktura obsojencev po vrsti odpusta v letih 2001–2011

2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj

Tabela 10: Kazniva dejanja obsojencev po posameznih poglavjih kazenskega zakonika v letu 2011²

Kazniva dejanja zoper...	1.1.2011		na novo sprejeti		skupaj v letu	delež v %
	število	delež v %	število	delež v %		
življenje in telo	134	14,5	68	6,9	202	10,5
človekove pravice in svoboščine	5	0,5	13	1,3	18	0,9
volilno pravico in volitve	0	0,0	0	0,0	0	0,0
čast in dobro ime	1	0,1	1	0,1	2	0,1
spolno nedotakljivost	115	12,4	44	4,4	159	8,3
človekovo zdravje	116	12,5	159	16,0	275	14,3
zakonsko zvezo, družino in ml.	18	1,9	29	2,9	47	2,4
delovno razmerje in soc. varnost	2	0,2	0	0,0	2	0,1
premoženje	419	45,2	487	49,1	906	47,2
gospodarstvo	27	2,9	69	7,0	96	5,0
pravni promet	6	0,6	6	0,6	12	0,6
ur. dolžnost in javna pooblastila	1	0,1	2	0,2	3	0,2
vojaško dolžnost	0	0,0	0	0,0	0	0,0
pravosodje	1	0,1	4	0,4	5	0,3
javni red in mir	47	5,1	59	5,9	106	5,5
splošno varnost	8	0,9	7	0,7	15	0,8
varnost javnega prometa	25	2,7	38	3,8	63	3,3
okolje, prostor, naravne dobrine	0	0,0	0	0,0	0	0,0
varnost RS in ustavno ureditev	0	0,0	0	0,0	0	0,0
obrambno moč države	0	0,0	0	0,0	0	0,0
človečnost in mednarodno pravo	0	0,0	0	0,0	0	0,0
SKUPAJ	927	100,0	992	100,0	1919	100
Denarna kazen - IZVRŠBA			6			

Struktura kaznivih dejanj je v letu 2011 podobna strukturi v preteklih letih. Skoraj polovica je bilo premoženjskih deliktov, sledijo kazniva dejanja zoper človekovo zdravje, zoper življenje in telo ter zoper spolno nedotakljivost.

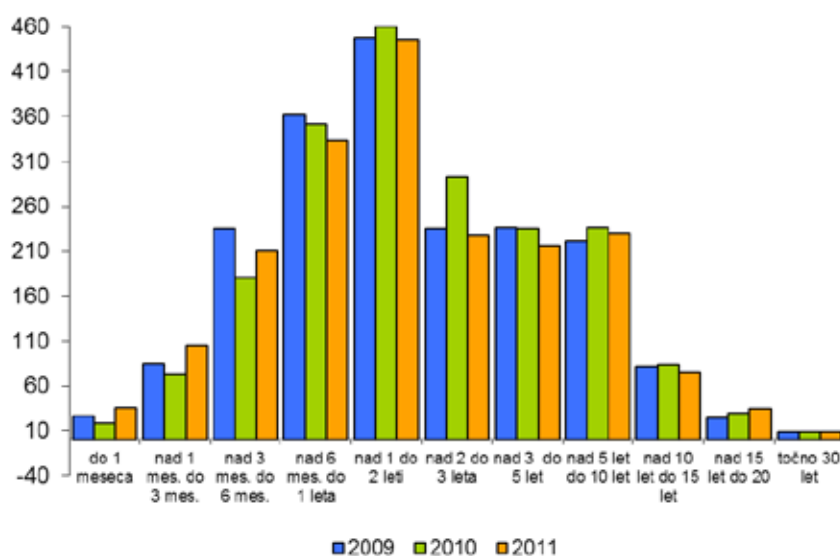
²Upoštevano je kaznivo dejanje, zaradi katerega obsojenec ali obsojenka prestaja kazen. Če je kazen združena (več storjenih kaznivih dejanj), je upoštevano dejanje, ki ga je posameznik storil največkrat, če so kazniva dejanja različna, pa težje kaznivo dejanje.

2. 3. 5. Struktura obsojencev po dolžini kazni

Tabela 11: Struktura obsojencev po dolžini kazni in spolu v letu 2011

Dolžina kazni	1.1.2011			na novo sprejeti			skupaj	delež v %
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj		
do 1 meseca	0	0	0	33	2	35	35	1,8
več kot 1 do 3 mes.	10	2	12	87	6	93	105	5,5
več kot 3 do 6 mes.	41	3	44	154	13	167	211	11,0
več kot 6 mes. do 1 leta	118	7	125	195	13	208	333	17,4
več kot 1 do 2 leti	191	14	205	226	15	241	446	23,2
več kot 2 do 3 leta	110	5	115	105	7	112	227	11,8
več kot 3 do 5 let	128	6	134	80	2	82	216	11,3
več kot 5 do 10 let	177	6	183	45	1	46	229	11,9
več kot 10 do 15 let	67	2	69	5	0	5	74	3,9
več kot 15 do 20 let	30	1	31	3	0	3	34	1,8
30 let	9	0	9	0	0	0	9	0,5
SKUPAJ	881	46	927	933	59	992	1919	100

Grafikon 9: Primerjava obsojencev po dolžini kazni v letih 2009–2011

2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti

Tabela 12: Struktura obsojencev po starosti in spolu v letu 2011

starost	na dan 1.1.2011			na novo sprejeti			skupaj	delež v %
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj		
več kot 18 do 23 let	28	3	31	64	3	67	98	5,1
več kot 23 do 27 let	124	4	128	156	5	161	289	15,1
več kot 27 do 39 let	390	14	404	452	29	481	885	46,1
več kot 39 do 49 let	187	9	196	151	9	160	356	18,6
več kot 49 do 59 let	114	8	122	85	7	92	214	11,2
več kot 59 do 69 let	31	7	38	23	5	28	66	3,4
več kot 69 let	7	1	8	2	1	3	11	0,6
SKUPAJ	881	46	927	933	59	992	1919	100

2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi

Tabela 13: Izrečene stranske kazni in varnostnimi ukrepi po spolu v letu 2011

Stanje na dan 1.1.2011 Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	SKUPAJ
38. čl. - denarna kazen	41	3	44
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	10	0	10
40. čl. - izgon tujca iz države	6	0	6
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	1	0	1
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	12	0	12
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	10	0	10
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	3	0	3
68. čl. - odvzem voznškega dovoljenja	5	0	5
69. čl. - odvzem predmetov	81	2	83
SKUPAJ	169	5	174
Na novo sprejeti v letu 2011 Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	SKUPAJ
38. čl. - denarna kazen	95	5	100
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	15	0	15
40. čl. - izgon tujca iz države	2	0	2
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	2	0	2
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	1	0	1
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	1	0	1
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	0	0	0
68. čl. - odvzem voznškega dovoljenja	5	0	5
69. čl. - odvzem predmetov	80	4	84
SKUPAJ	201	9	210
Skupaj v letu 2011 Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	SKUPAJ
38. čl. - denarna kazen	136	8	144
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	25	0	25
40. čl. - izgon tujca iz države	8	0	8
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	3	0	3
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	12	0	12
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	12	0	12
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	3	0	3
68. čl. - odvzem voznškega dovoljenja	10	0	10
69. čl. - odvzem predmetov	161	6	167
SKUPAJ	370	14	384

V letu 2011 so imele zaprte osebe izrečenih skupaj 384 stranskih kazni in varnostnih ukrepov.

2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah

Po mednarodnih pogodbah je bilo v letu 2011 v Slovenijo premeščenih 9 obsojencev: trije iz Avstrije, eden iz BIH, dva iz Hrvaške, eden iz Italije, eden iz Srbije in eden iz Turčije. V tujino ni bil premeščen noben obsojenec.

2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR IN MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU

2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov

Tabela 14: Gibanje števila mladoletnikov po zavodih v letu 2011

Zavod	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12. 2011	povprečno število
Celje	1	4	5	0	1	0	4	3,0
Ig	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Radeče	25	17	42	5	18	2	27	27,5
SKUPAJ	26	21	47	5	19	2	31	30,5

V letu 2011 je bilo na prestajanju mladoletniškega zapora in vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom skupaj 47 mladoletnikov. V tem letu v zavodu Ig ni bilo nobene mladoletnice. Na zadnji dan v letu je bilo v zavodih skupaj 31 mladoletnikov.

Število mladoletnikov v prevzgojnem domu se je v primerjavi z letom 2010 povečalo za 4, na zadnji dan v letu sta bila 2 mladoletnika več kot leta 2010. Povprečno število mladoletnikov v prevzgojnem domu Radeče se je v primerjavi z letom poprej povečalo za 1,4.

Število mladoletnih obsojencev se je v primerjavi z letom 2010 povečalo za 3. Mladoletnih obsojenk tudi letos ni bilo.

2. 4. 2. Priliv mladoletnih oseb v mladoletniški zapor in prevzgojni dom

Tabela 15: Struktura mladoletnih oseb po vrsti priliva, spolu in zavodih v letu 2011

Priliv mladoletnikov		Celje	Ig	Radeče			SKUPAJ	
		m	ž	m	ž	skupaj		
na novo sprejeti	skupaj	4	0	17	0	17	21	
	s prostosti	prišli sami	1	0	1	0	1	2
		privedeni	1	0	9	0	9	10
	iz pripora	1	0	6	0	6	7	
	iz ZPKZ ali PD	1	0	1	0	1	2	
premeščeni iz drugih zavodov	iz Slovenije	0	0	0	0	0	0	
	iz drugih držav	0	0	0	0	0	0	
vrnjeni z bega		0	0	5	0	5	5	
drugo		0	0	1	0	1	1	
SKUPAJ		4	0	23	0	23	27	

V letu 2011 je bilo v zavode na novo sprejetih 21 mladoletnikov, kar je za 7 več kot v letu 2010. Z bega se je v letu 2011 vrnilo 5 mladoletnikov, vsi iz prevzgojnega doma. Sedem jih je nastopilo ukrep iz pripora, deset jih je bilo privedenih s prostosti, dva sta ukrep nastopila sama.

2. 4. 3. Starostna struktura mladoletnikov

Tabela 16: Struktura mladoletnikov po starosti in zavodih v letu 2011

Starost	na dan 1.1.2011				na novo sprejeti				SKUPAJ
	Celje	Ig	Radeče	skupaj	Celje	Ig	Radeče	skupaj	
14 do 16 let	0	0	0	0	0	0	3	3	3
nad 16 do 18 let	0	0	2	2	1	0	8	9	11
nad 18 do 23 let	0	0	23	23	3	0	6	9	32
nad 23 let	1	0	0	1	0	0	0	0	1
SKUPAJ	1	0	25	26	4	0	17	21	47

V letu 2011 je bila večina mladoletnikov starih od 18 do 23 let. Nihče ni bil mlajši od 16 let.

2. 4. 4. Struktura mladoletnikov po vrsti kaznivih dejanj

Tabela 17: Kazniva dejanja mladoletnikov po posameznih poglavjih kazenskega zakonika v letu 2011

Kazniva dejanja zoper...	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj v letu
življenje in telo	4	2	6
človekove pravice in svoboščine	1	1	2
spolno nedotakljivost	2	0	2
človekovo zdravje	1	1	2
zakonsko zvezo, družino in ml.	1	1	2
premoženje	13	10	23
gospodarstvo	0	0	0
javni red in mir	3	2	5
SKUPAJ	25	17	42

Več kot polovica mladoletnikov je storilcev kaznivega dejanja zoper premoženje.

2. 4. 5. Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni

Tabela 18: Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni v letu 2011

Dolžina kazni	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj
do 1 leta	0	0	0
od 1 vključno do 2 leti	0	4	4
od 2 vključno do 3 let	0	0	0
od vključno 3 do 4 leta	0	0	0
od 4 do 5 let	0	0	0
točno 5 let	0	0	0
od 6 do 10 let	0	0	0
10 let	1	0	1
SKUPAJ	1	4	5

V letu 2011 je prestajalo kazen mladoletniškega zapora 5 mladoletnikov. Na dan 1. 1. 2011 je bil v zavodu Celje en mladoletnik na prestajanju kazni desetih let, na novo sprejeti mladoletniki so nastopili kazen do dveh let.

2. 4. 6. Odliv mladoletnih oseb iz mladoletniškega zapora in prevzgojnega doma

Tabela 19: Struktura mladoletnih oseb po vrsti odliva, spolu in zavodih v letu 2011

Odliv mladoletnikov		Celje		Radeče			skupaj
		m	ž	m	ž	skupaj	
odpuščeni	skupaj	1	0	18	0	18	19
	kazen/ukrep prestali v celoti	1	0	2	0	2	3
	pogojno	0	0	0	0	0	0
	predčasno	0	0	0	0	0	0
	nadomestni ukrep	0	0	14	0	14	14
	drugo	0	0	2	0	2	2
premeščeni	v drug zavod v Sloveniji	0	0	0	0	0	0
	v drugo državo	0	0	0	0	0	0
beg		0	0	2	0	2	2
umrli		0	0	0	0	0	0
drugo		0	0	0	0	0	0
SKUPAJ		1	0	20	0	20	21

V letu 2011 je bilo odpuščenih 19 mladoletnikov, eden s prestajanja kazni mladoletniškega zapora in 18 s prestajanja vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom. Mladoletni obsojenec je kazen prestal v celoti.

Tabela 20: Dolžina prestanega vzgojnega ukrepa odpuščenih mladoletnikov iz prevzgojnega doma v letu 2011

Dolžina prestanega ukrepa	število ml, ki so ukrep prestali v celoti
6 mesecev do 1 leta	3
1 do 2 leti	4
2 do 3 leta	9
3 leta	2
SKUPAJ	18

2. 5. OSEBE V UKLONILNEM ZAPORU

Tabela 21: Gibanje števila uklonilno zaprtih po zavodih v letu 2011

Zavod	1.1.2011	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.2011	povprečno število
MOŠKI								
Celje	2	265	267	0	263	0	4	5,8
Koper	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Nova Gorica	1	268	269	0	267	0	2	4,2
Ljubljana	2	371	373	0	359	3	11	6,9
Novo Mesto	4	269	273	0	273	0	0	3,0
OO Ig	0	0	0	3	3	0	0	0,2
Maribor	1	440	441	3	414	4	26	9,7
Murska Sobota	2	100	102	0	100	0	2	3,1
OO Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj	12	1713	1725	6	1679	7	45	32,9
ŽENSKE								
Ig	0	91	91	0	91	0	0	0,9
Celje	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Koper	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Maribor	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj	0	91	91	0	91	0	0	0
SKUPAJ	12	1804	1816	6	1770	7	45	0,9

V letu 2011 je bilo v slovenskih zavodih 1.816 uklonilno zaprtih oseb. Število uklonilno zaprtih oseb se je v primerjavi z letom 2010, ko jih je bilo 1.293, povečalo za 40,4 %.

Grafikon 10: Primerjava števila uklonilno zaprtih v letih 2001–2011

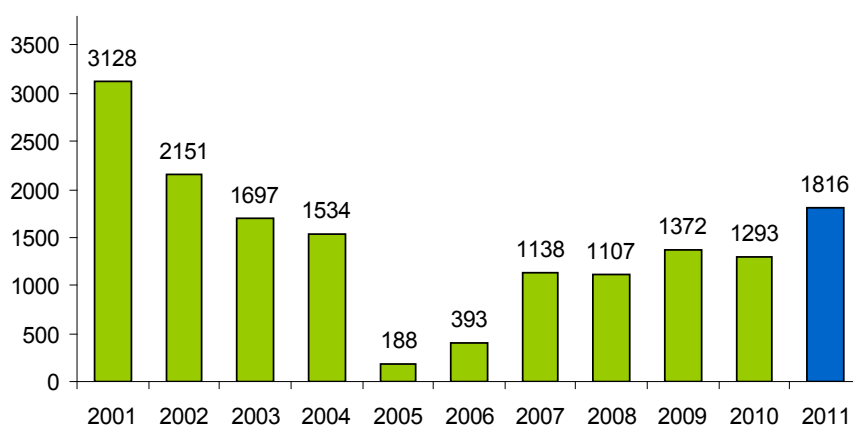
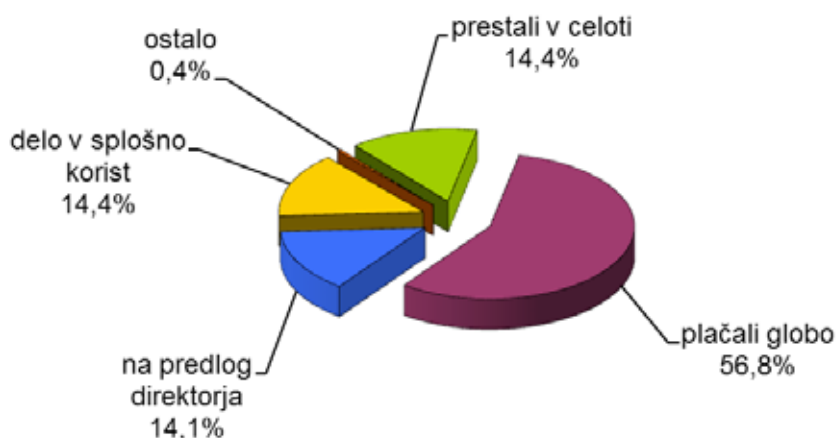

Tabela 22: Struktura uklonilno zaprtih glede na nastop in odpust v letu 2011

Uklonilno zaprti				moški	ženske	skupaj
številčno stanje na dan 1.1.2011				12	0	12
CELOTEN PRILIV	NASTOP	s prostosti	prišli sami	74	4	78
			privedeni	1634	87	1721
		ostalo	5	0	5	
	skupaj na novo sprejeti			1713	91	1804
	DRUGA POVEČANJA	premistitev		3	0	3
		ostalo		3	0	3
skupaj druga povečanja			6	0	6	
SKUPAJ CELOTEN PRILIV				1719	91	1810
CELOTNO ZMANJŠANJE	ODPUST	prestali v celoti		252	2	254
		plačali globo		955	51	1006
		na predlog direktorja		215	34	249
		delo v splošno korist		250	4	254
		umrli		0	0	0
		ostalo		7	0	7
	skupaj odpuščeni			1679	91	1770
	DRUGA ZMANJŠANJA	premistitev		3	0	3
		beg		4	0	4
		ostalo		0	0	0
skupaj druga zmanjšanja			7	0	7	
SKUPAJ CELOTNO ZMANJŠANJE				1686	91	1777
številčno stanje 31.12.2011				45	0	45

Med osebami, ki so nastopile uklonilni zapor je bila večina privedenih (95 %). Med odpuščenimi jih je globo plačalo 56,8 %, kar je za 14,5 % več kot v letu 2010. Na delo v splošno korist jih je iz zapora odšlo 14,4 %. Na predlog direktorja jih je bilo odpuščenih 14,1 %. Uklonilni zapor je v celoti (en mesec) prestalo 14,4 % oseb. Njihov delež je večji kot v letu 2010, ko je znašal 7,98 % oseb. Delež žensk med vsemi uklonilno zaprtimi je v letu 2011 znašal 5 %.

Grafikon 11: Odpust uklonilno zaprtih v letu 2011

Povečanje deleža tistih, ki so globo plačali gre predvsem na račun dejstva, da se je zmanjšal delež napotenih na delo v splošno korist.

Tabela 23: Struktura uklonilno zaprtih po starosti in spolu v letu 2011

Starost	na dan 1.1.2011			na novo sprejeti			skupaj
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	
več kot 18 do 23 let	0	0	0	97	2	99	99
več kot 23 do 27 let	1	0	1	210	10	220	221
več kot 27 do 39 let	3	0	3	716	32	748	751
več kot 39 do 49 let	3	0	3	396	35	431	434
več kot 49 do 59 let	4	0	4	234	10	244	248
več kot 59 do 69 let	1	0	1	51	2	53	54
več kot 69 let	0	0	0	9	0	9	9
SKUPAJ	12	0	12	1713	91	1804	1816

2. 6. PRIPORNIKI

2. 6. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb

V letu 2011 je bilo v zavodih 1.193 priprtih oseb, kar je 99 pripornikov manj kot v letu 2010. Povprečno število priprtih oseb se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za 46,4 osebe.

Na dan 1. 1. 2011 je bilo v zavodih 30 pripornikov manj kot v letu poprej, na dan 31. 12. 2011 pa za 11 manj.

Tabela 24: Gibanje števila vseh priprtih oseb po zavodih v letu 2011

Zavod	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.2011	povprečno število
Ig	16	51	67	0	51	0	16	15,8
Celje	46	59	105	6	71	7	33	33,3
Koper	42	104	146	5	115	2	34	35,4
N. Gorica	16	30	46	4	34	0	16	11,8
Ljubljana	127	323	450	5	291	12	152	136,3
N. mesto	26	104	130	0	90	17	23	21,4
Maribor	46	133	179	6	123	26	36	36,5
M. Sobota	20	50	70	9	55	7	17	14,8
SKUPAJ	339	854	1193	35	830	71	327	305,3

V letu 2011 je bilo na novo sprejetih 854 pripornikov, med njimi 65 žensk (7,6 %). Skupno je bilo v letu 2011 priprtih 1.193 oseb, med njimi 84 žensk (7,04 %).

Tabela 25: Struktura pridržanih oseb po zavodih v letu 2011

Zavod	pridržani	odpuščeni na prostost	odrejen pripor
Ig	5	2	3
Celje	48	9	40
Koper	8	7	1
N. Gorica	3	0	3
Ljubljana	15	4	11
N. mesto	38	9	29
Maribor	36	10	26
M. Sobota	1	0	1
SKUPAJ	154	41	114

V zavodih je bilo v letu 2011 pridržanih 154 oseb po sklepu preiskovalnega sodnika. Za 74 % pridržanih oseb je bil odrejen pripor, medtem ko so bili ostali izpuščeni na prostost. Sodno pridržanih oseb je bilo 11 % manj kot v letu poprej.

Tabela 26: Priliv in odliv iz pripora v letu 2011

Priporniki		moški	ženske	skupaj	
stanje 1. 1. 2011		320	19	339	
PRILIV	sprejeti	789	65	854	
	vrnjeni z bega	1	0	1	
	premeščeni iz drugega zavoda	34	0	34	
	drugo	0	0	0	
SKUPAJ		824	65	889	
ODLIV	odpuščeni na prostost	385	29	414	
	premeščeni v hišni pripor	27	2	29	
	nastopili kazen	pred pravnooč.	146	11	157
		po pravnooč. v ZPKZ	148	8	156
		ukrep v prevzg. domu	10	0	10
		drugo	3	0	3
	premeščeni v drug zavod	42	0	42	
	beg	1	0	1	
	umrli	1	0	1	
	drugo	79	9	88	
SKUPAJ		842	59	901	
stanje 31. 12. 2011		302	25	327	

V letu 2011 je bilo na prostost odpuščenih 414 pripornikov, kazen zapora je pred pravnoočnostjo nastopilo 157, po pravnoočnosti pa 156 oseb. Hišni pripor je bil odrejen 29 osebam, deset pa jih je bilo napotenih na prestajanje vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom. Eden pripornik je umrl, eden je pobegnil.

2. 7. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI

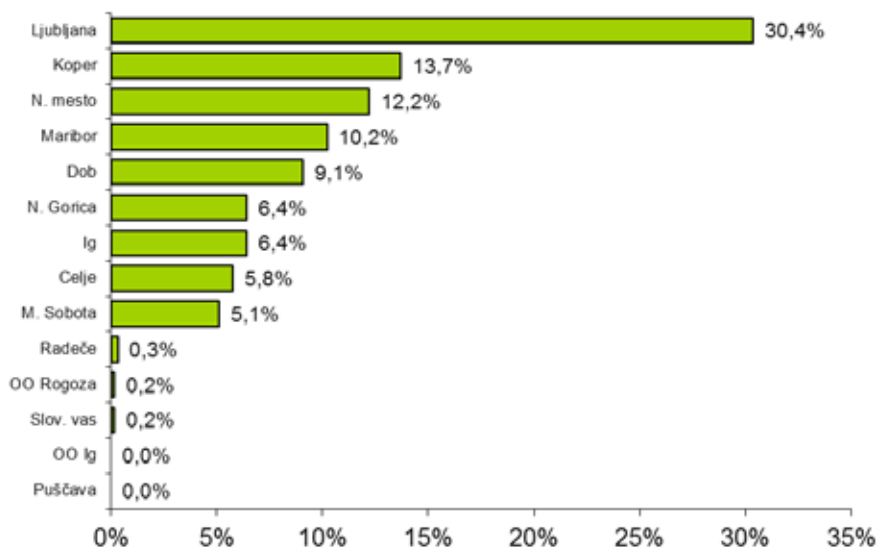
2. 7. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami

Tabela 27: Število tujcev med zaprtimi osebami po zavodih v letu 2011

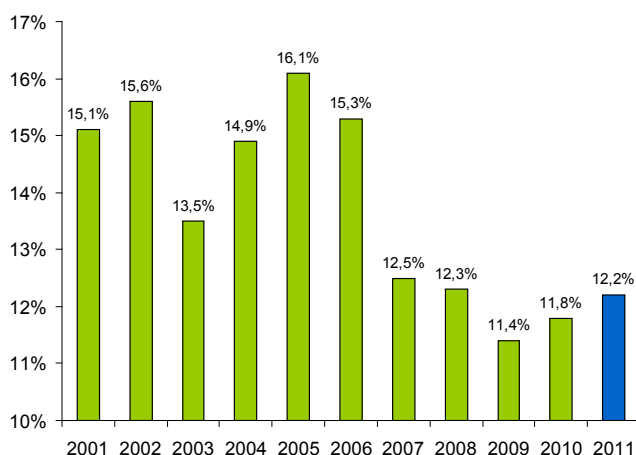
Zavod	obsojenci, mladoletniki	uklonilno zaprti	priporniki	skupaj
Dob	55	0	0	55
Slov. vas	1	0	0	1
OO Puščava	0	0	0	0
Ig	8	3	28	39
Celje	5	0	30	35
Koper	22	0	61	83
N. Gorica	1	28	10	39
Ljubljana	42	21	121	184
N. mesto	3	4	67	74
OO Ig	0	0	0	0
Maribor	8	0	54	62
M. Sobota	8	0	23	31
OO Rogoza	1	0	0	1
Radeče	2	0	0	2
SKUPAJ	156	56	394	606

V letu 2011 je bilo med zaprtimi osebami 606 tujcev, kar je 12,2 % zaprtih oseb – brez pridržanih oseb (glej Grafikon 13). Med njimi sta bili slabi dve tretjini ali 65 % pripornikov. Največ tujcev (30,4 %) je bilo v zavodu Ljubljana, veliko jih je bilo tudi v Koprju, Novem mestu in Mariboru. V primerjavi z letom poprej se je število priprtih tujcev povečalo. Število tujcev na prestajanju kazni zapora je v primerjavi z letom 2010 ostalo skoraj enako.

Grafikon 12: Delež tujcev med zaprtimi v posameznih zavodih v letu 2011

Grafikon 13: Delež tujcev med zaprtimi osebami v letih 2001–2011

2. 7. 2. Obsojenci in mladoletniki – tujci

Med obsojenci in mladoletniki v letu 2011 je bilo 8,1 % tujcev. Tako kot v preteklih letih je bilo največ tujcev v zavodih Dob in Ljubljana. Skupno število tujcev je bilo v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 večje za enega. Stransko kazen izгона tujca iz države je imelo v letu 2011 izrečenih 7 oseb, oziroma 4,5 % obsojenih tujcev.

Tabela 28: Število tujcev med obsojenci, obsojenkami in mladoletniki po zavodih v letu 2011

Zavod	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj v letu	31.12.2011	izrečen izgon
Dob	35	20	55	43	6
Slov. vas	1	0	1	1	0
OO Puščava	0	0	0	0	0
Ig	4	4	8	2	0
Celje	2	3	5	1	0
Koper	6	16	22	10	1
N. Gorica	0	1	1	0	0
Ljubljana	10	32	42	3	0
N. mesto	1	2	3	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0
Maribor	4	4	8	5	0
M. Sobota	2	6	8	3	0
OO Rogoza	1	0	1	0	0
Radeče	2	0	2	1	0
SKUPAJ	68	88	156	69	7

Tabela 29: Struktura tujcev med obojenci in mladoletniki po spolu in po posameznih državah v letu 2011

Država	1.1.2011				na novo sprejeti				skupaj
	moški	ženske	ml.	skupaj	moški	ženske	ml.	skupaj	
Albanija	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Avstrija	1	0	0	1	0	0	0	0	1
BiH	21	0	0	21	18	0	0	18	39
Bolgarija	0	0	0	0	14	1	0	15	15
Češka	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Črna gora	4	0	0	4	1	0	0	1	5
Francija	0	0	0	0	2	0	0	2	2
Hrvaška	5	2	0	7	9	1	0	10	17
Iran	1	0	0	1	1	0	0	1	2
Italija	1	0	0	1	2	0	0	2	3
Jugoslavija	1	0	0	1	1	0	0	1	2
Kosovo	1	0	0	1	1	0	0	1	2
Litva	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Makedonija	4	1	1	6	4	0	0	4	10
Moldavija	0	0	0	0	3	0	0	3	3
Romunija	6	0	0	6	13	1	0	14	20
Rusija	1	0	0	1	1	1	0	2	3
Slovaška	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Srbija	7	0	0	7	10	0	0	10	17
Srbija in ČG	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Turčija	2	0	0	2	0	0	0	0	2
ZDA	0	0	0	0	1	0	0	1	1
neurejeno	6	0	0	6	1	0	0	1	7
SKUPAJ	62	4	2	68	84	4	0	88	156

Več kot polovica tujcev (59,6 %) je državljanov držav nekdanjih jugoslovanskih republik. Sledijo jim Romuni z 12,8 %. Sedem oseb je bilo brez državljanstva.

2. 7. 3. Tujci med uklonilno zaprtimi

Tabela 30: Število tujcev med uklonilno zaprtimi po zavodih v letu 2011

Zavod	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj	31.12.2011
Ig	0	3	3	0
Celje	0	0	0	0
Koper	0	0	0	0
N. Gorica	0	28	28	0
Ljubljana	0	21	21	0
N. mesto	0	4	4	0
Maribor	0	0	0	0
M. Sobota	0	0	0	0
SKUPAJ	0	56	56	0

Število uklonilno zaprtih tujcev je glede na spremenjeno zakonodajo in strukturo teh zaprtih oseb (storilci prekrškov, ki niso plačali globe) majhno. Delež tujcev med vsemi uklonilno zaprtimi v letu 2011 je tako znašal 3,1 %. Na dan 1. 1. 2011 v zavodih ni bilo nobenega uklonilno zaprtega tujca.

Tabela 31: Število tujcev med ukлонilno zaprtimi po državljanstvu in spolu v letu 2011

država	na novo sprejeti		
	moški	ženske	skupaj
BiH	28	0	28
Hrvaška	1	1	2
Italija	7	1	8
Kosovo	3	0	3
Makedonija	10	1	11
Srbija	3	0	3
neurejeno	1	0	1
SKUPAJ	53	3	56

2. 7. 4. Tujci v priporu

Tabela 32: Število priprtih tujcev po zavodih v letu 2011

Zavod	1.1.2011	na novo sprejeti	skupaj v letu	31.12.2011
Ig	5	23	28	5
Celje	15	15	30	9
Koper	12	49	61	9
N. Gorica	3	7	10	6
Ljubljana	38	83	121	31
N. mesto	7	60	67	7
Maribor	8	46	54	12
M. Sobota	5	18	23	3
SKUPAJ	93	301	394	82

V letu 2011 je bilo v Sloveniji med priporniki 33 % tujcev. Število tujcev med priporniki se je v primerjavi z letom 2010 povečalo za 30.

Tabela 33: Struktura priprtih tujcev po državljanstvu in spolu v letu 2011

država	1. 1. 2011				na novo sprejeti				skupaj
	moški	ženske	ml	skupaj	moški	ženske	ml	skupaj	
Afganistan	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Albanija	1	0	0	1	10	0	0	10	11
Alžirija	1	0	0	1	1	0	0	1	2
Avstrija	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Belgija	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Belorusija	0	1	0	1	1	0	0	1	2
BiH	16	0	0	16	35	1	0	36	52
Bolgarija	11	0	0	11	19	7	0	26	37
Češka	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Čile	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Črna gora	0	0	0	0	4	0	0	4	4
Egipt	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Francija	0	0	0	0	4	0	0	4	4
Hrvaška	7	0	0	7	39	4	0	43	50
Irak	0	0	0	0	3	0	0	3	3
Iran	0	0	0	0	2	0	0	2	2
Italija	1	0	0	1	12	1	0	13	14
Izrael	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Jugoslavija	8	0	0	8	23	0	0	23	31
Kitajska	1	0	0	1	1	3	0	4	5
Kolumbija	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Kosovo	4	0	0	4	14	0	0	14	18
Kuba	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Liberija	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Litva	0	0	0	0	3	0	0	3	3
Madžarska	0	0	0	0	4	1	0	5	5
Makedonija	4	0	0	4	9	0	0	9	13
Moldavija	3	0	0	3	6	1	0	7	10
Nemčija	1	1	0	2	5	0	0	5	7
Nigerija	0	0	0	0	3	0	0	3	3
Nizozemska	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Poljska	0	0	0	0	3	1	0	4	4
Romunija	15	3	0	18	30	4	0	34	52
Rusija	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Sirija	0	0	0	0	2	0	0	2	2
Slovaška	1	2	0	3	0	0	0	0	3
Srbija	6	0	0	6	20	1	0	21	27
Sudan	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Swaziland	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Švedska	0	0	0	0	2	0	0	2	2
Tunizija	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Turčija	0	0	0	0	3	0	0	3	3
Ukrajina	0	0	0	0	2	0	0	2	2
ZDA	1	0	0	1	1	0	0	1	2
Neurejeno	1	0	0	1	4	1	0	5	6
SKUPAJ	86	7	0	93	276	25	0	301	394

V priporu je bilo 49,5 % vseh tujcev iz držav nekdanjih jugoslovanskih republik.

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB

3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI

3. 1. 1. *Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih*

Strokovno delo v zavodih temelji na interdisciplinarnem pristopu, skupinskih in individualnih metodah dela v skladu s sodobnimi spoznanji penološke stroke. Usmerjeno je v sodelovanje z zunanjim okoljem v najširšem smislu. Izvajajo ga delavci različnih strokovnih profilov kot so: socialni pedagogi, pedagogi, socialni delavci, psihologi, zdravstveni delavci. Organizirani so v strokovne time, ki jih vodijo vodje vzgojnih služb. Člani strokovnih timov so tudi predstavniki pravosodnih policistov in inštruktorjev.

Vodje strokovnih timov, vodje drugih služb in direktorji v zavodih so se v letu 2011 dnevno sestajali na kratkih posvetih o aktualnih dogodkih, tedensko pa so se odvijali sestanki strokovnih služb, kjer so obravnavali vsebine, povezane s sprejemi, prestajanjem kazni in z odpusti zaprtih oseb.

Delavci vzgojnih služb so se sestajali tudi na aktivih posameznih strokovnih področjih (pedagoški vodje, pedagogi, socialni delavci, terapevti za odvisnosti, zdravstveni delavci in psihologi), ki so jih vodili delavci vzgojne službe pri Generalnem uradu.

Strokovna obravnava obsojencev in mladoletnikov je potekala po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, njen cilj pa je bil usposabljanje zaprtih oseb za življenje po odpustu in reintegracijo v družbo. Strokovna obravnava pripornikov in uklonilno zaprtih je potekala individualno.

Na podlagi podatkov in individualnih razgovorov članov strokovnega tima s posameznikom v sprejemnem obdobju so bili izdelani osebni načrti z opredeljenimi kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji obravnave, bivanje in dejavnosti zaprtih oseb v procesu prestajanja kazni in rehabilitacije. Osebni načrti za vsakega posameznika so se med letom dopolnjevali in spreminjali glede na potrebe, možnosti in spremenjene razmere. Osebni načrt, tudi njegove dopolnitve ali spremembe, se je zaprtim osebam ponudil v soglasje.

V osebni načrtu so v zavodih za vsako zaprto osebo opredelili namestitve v oddelek (režim), vrsto obravnave, delo, stike s svojci, stike s strokovnimi delavci zunanjih ustanov in prostovoljci, ugodnosti, izobraževanje in poklicno usposabljanje, način preživljanja prostega časa, odnos do kaznivega dejanja, načrtovali pa so tudi odpust s prestajanja kazni.

Programi skupinske obravnave so bili izvedeni v obliki malih terapevtskih skupin in velikih terapevtskih skupin (sestanki terapevtskih skupnosti).

V vseh zavodih in oddelkih so obravnave v obliki malih terapevtskih skupin potekale redno, to je enkrat tedensko. Vodili so jih strokovni delavci, po poklicu pedagogi, socialni delavci in psihologi z znanji s področja skupinske dinamike, uporabljali pa so tudi elemente realitetne terapije, transakcijske analize, družinske terapije, likovne terapije, itd. Male terapevtske skupine so bile sestavljene heterogeno in odprto, vanje so bile vključene zaprte osebe ne glede na starost, predkaznovanost, vrsto kaznivega dejanja, povratništvo, osebnostno strukturo in družbeni status. Cilji obravnave v malih terapevtskih skupinah so bili, da se preko interakcije z drugimi člani skupine posamezniku omogoči vpogled v lastno vedenje, spodbuja želeno in preprečuje neželjeno vedenje, omogoči pridobivanje novih socialnih veščin, ponudi načine razreševanja konfliktov in težav ter obvešča člane skupine.

Sestanki velikih terapevtskih skupin so se odvijali enkrat tedensko do enkrat mesečno. Vodili so jih direktorji zavodov ali v njihovi odsotnosti vodje vzgojnih služb, v oddelkih pa vodje oddelkov ali pooblaščen stro-

kovni delavci. Cilji sestanka terapevtske skupnosti so bili usmerjeni v iskanje zamisli, pobud in izkušenj za reševanje problemov in konfliktov ter informiranje.

V zavodih so potekale različne športno-rekreativne dejavnosti, politehnične dejavnosti, kulturne dejavnosti, delovne akcije, itd. V prevzgojnem domu so bili za mladoletnike organizirani tudi izleti, ekskurzije in taborništvo.

Na strokovnem področju smo skrbeli za izvajanje uveljavljenih strokovnih metod dela, posebno pozornost pa smo namenili programom izobraževanja zaprtih oseb, obravnave odvisnih od drog in alkohola, preprečevanja samomorov in samopoškodb, obravnave storilcev spolnih deliktov in zdravstvenemu varstvu zaprtih oseb.

Veliko pozornosti smo namenili tudi iskanju novih možnosti za specifične programe dela z zaprtimi in povezovanju z zunanjimi organizacijami. Strokovni delavci oddelka za vzgojo pri Generalnem uradu so izvedli več sestankov s strokovnimi skupinami v zavodih.

3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime oziroma oddelke prestajanja kazni

V zavodih obstajajo trije režimi oz. oddelki prestajanja kazni: odprti, polodprti in zaprti. Med seboj se razlikujejo predvsem po stopnji omejevanja svobode. Med prestajanjem kazni se režim obsojencem in mladoletnikom spreminja glede na njihovo uresničevanje osebnega načrta in varnostni vidik.

Od 953 obsojencev in mladoletnikov, ki so bili v zavodih na dan 1. 1. 2011, jih je 68,94 % prestajalo kazen v zaprtem režimu, 22,04 % jih je bilo nameščenih v polodprti režim in 9,02 % v odprti režim.

Tabela 34: Razporeditev obsojencev in mladoletnikov v režime na dan 1. 1. 2011

Zavod	odprti	polodprti	zaprti	skupaj
OBSOJENCI				
Dob	0	0	400	400
Slov. vas	0	57	0	57
OO Puščava	15	0	0	15
Celje	4	8	23	35
Koper	7	31	44	82
N. Gorica	6	11	2	19
Ljubljana	0	15	89	104
N. mesto	1	3	12	16
OO Ig	13	0	0	13
Maribor	0	40	55	95
M. Sobota	0	4	6	10
OO Rogoza	35	0	0	35
skupaj	81	169	631	881
OBSOJENKE				
Ig	3	22	21	46
skupaj	3	22	21	46
MLADOLETNIKI				
Celje	0	1	0	1
Radeče	2	18	5	25
skupaj	2	19	5	26
SKUPAJ	86	210	657	953

V prostore s strožjim režimom (6. člen Pravilnika o izvrševanju kazni zapora – PIKZ) je bilo v letu 2011 nameščenih 85 obsojencev oz. 4,43 %, kar je za 0,9 % manj kot v letu 2010. Obsojenci so bili v prostore s strožjim režimom nameščeni zato, ker so s svojim vedenjem hudo motili druge (52), ker so se čutili ogrožene (26) ali so bili izrazito begosumni (7).

Tabela 35: Razporeditev obsojencev v prostore s strožjim režimom (6. člen PIKZ) po zavodih v letu 2011

Zavod	begosumnost	motenje drugih	ogroženost	skupaj
Dob	4	26	5	35
Ljubljana	0	3	3	6
Maribor	1	8	9	18
Koper	0	4	6	10
Celje	1	10	0	11
Ig	1	1	1	3
N. Gorica	0	0	2	2
SKUPAJ	7	52	26	85

195. člen zakona določa, da se mladoletnika, ki se ni sposoben prilagajati delu in življenju po programu vzgojne skupine, v katero je bil napoten, lahko premesti v posebno vzgojno skupino z intenzivnejšim postopkom. V letu 2011 je bilo 15 mladoletnikov začasno nameščenih v posebno vzgojno skupino.

3. 1. 3. Prestajanje zaporne kazni ob vikendih, hišni zapor ter nadomestna kazen z opravljanjem dela v splošno korist (izvajanje 12., 12. a in 13. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij)

Vikend kazen je skladno z 12. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij prestajalo 60 obsojencev. Na dan 1. 1. 2011 je vikend kazen prestajalo 14 obsojencev, na dan 31. 12. 2011 pa 15 obsojencev. Vsi so bili redno zaposleni in niso prekinili delovnega razmerja, nihče se ni izobraževal. Ohranjanje zaposlitve med prestajanjem kazni jim je tako omogočilo ohranjanje osnovne materialne eksistence in socialno varnost. V enem primeru je obsojenec s tem načinom prestajanja kazni zopora vračal škodo, povezano s kaznivim dejanjem. Kazen zopora so v glavnem prestajali na odprtih oddelkih ali v regionalnih zavodih. Proste dneve (konec tedna, praznike, dopust) so preživljali v zavodu. Zabeleženi sta dve zlorabi - v Polodprtem oddelku Slovenska vas je bilo obsojencu prekinjeno prestajanje kazni po 12. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij zaradi suma storitve kaznivega dejanja, eni obsojenki v zavodu Ig je bilo prekinjeno prestajanje zaradi uživanja nedovoljenih drog oz. pozitivnega urinskega testa.

Dvema obsojencema je pristojno sodišče odobrilo izvrševanje kazni po 12. a členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij – hišni zapor. Podatkov o prestani kazni ne beležimo.

V letu 2011 je bilo v skladu s 13. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij na nadomestno kazen dela v splošno korist napotenih 9 obsojencev.

V primerjavi z letom 2010 je alternativno prestajanje kazni (12., 12. a in 13. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij) ostalo na podobni ravni.

3. 2. IZOBRAŽEVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

Zviševanje ravni temeljnega znanja in usposobljenosti zaprtih oseb je pomemben dejavnik terciarne prevencije, zato je bila tudi v letu 2011 pozornost strokovnih delavcev namenjena spodbujanju zaprtih oseb k vključevanju v izobraževalne programe.

Izobrazbena struktura

Tabela 36: Šolska in poklicna izobrazba obsojencev in mladoletnikov na dan 1. 1. 2011 in na novo sprejetih

Šolska izobrazba	na dan 1. 1. 2011				na novo sprejeti				Skupaj
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj	
ne znajo pisati, brati, računati	8	5	0	13	10	6	0	16	29
nedokončana OŠ	106	3	9	118	106	2	8	116	234
OŠ	224	5	1	230	293	3	4	300	530
nedokon. pokl., sred. ali gimnazija	65	9	15	89	93	9	6	108	197
nižja poklicna šola	61	3	0	64	148	10	3	161	225
srednja poklicna šola	281	13	1	295	285	15	0	300	595
srednja strok. šola ali gimnazija	110	2	0	112	124	5	0	129	241
nedok. višja, visoka oz. fakulteta	1	2	0	3	7	4	0	11	14
višja šola	9	1	0	10	9	2	0	11	21
visoka šola oz. fakulteta	16	3	0	19	7	3	0	10	29
SKUPAJ	881	46	26	953	1082	59	21	1162	2115

Od skupno 2.115 obsojencev in mladoletnikov v letu 2011 jih je imelo 820 (38,8 %) nižjo oz. srednjo poklicno šolo, 530 (25 %) osnovno šolo, 241 (11,4 %) srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, 50 (2,4 %) pa jih je imelo višjo, visoko šolo oz. fakulteto.

Med vsemi obsojenci oz. mladoletniki je bilo 197 (9,3 %) takih, ki so imeli nedokončano poklicno, srednjo šolo ali gimnazijo, ter 14 (0,7 %) takih, ki so imeli nedokončano višjo, visoko šolo ali fakulteto.

263 (12,4 %) obsojencev oz. mladoletnikov je bilo brez šolske izobrazbe, med njimi 29 brez znanja pisanja, branja in poznavanja osnovnih računskih operacij.

Raven formalne izobrazbe zaprtih oseb je ugotovljena na osnovi njihovih izjav o doseženi stopnji izobrazbe ob nastopu kazni, dokazilo o izobrazbi so predložili le vključeni v izobraževanje.

Vključenost v izobraževalne programe

Po kategorijah zaprtih oseb so se v formalne oblike izobraževanja v letu 2011 vključevali obsojenci in mladoletniki. Izobraževalne programe so obiskovali tako znotraj kot zunaj zavodov, izobraževali so se v izobraževalnih programih za odrasle kot tudi v programih za mladino.

Tabela 37: Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev in mladoletnikov v letu 2011

Izobraževalne oblike	vpisani				od teh								
					prekinili			končali			nadaljujejo		
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	m	ž	ml	m	ž	ml
opismenjevanje	11	0	0	11	5	0	0	0	0	0	6	0	0
osnovna šola	80	3	17	100	39	1	1	6	0	5	36	2	10
nižja poklicna šola	0	0	13	13	0	0	1	0	0	2	0	0	10
srednja poklicna šola	123	2	10	135	33	2	2	11	0	2	79	0	6
poklic. tečaj, mojstrski, del. izpit	139	0	3	142	12	0	0	106	0	2	21	0	1
srednja strok. šola, gimnazija	37	0	0	37	10	0	0	4	0	0	23	0	0
višja šola	5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	5	0	0
visoka šola oz. fakulteta	7	0	0	7	0	0	0	0	0	0	7	0	0
SKUPAJ	402	5	43	450	99	3	4	127	0	11	177	2	27

V letu 2011 je bilo v izobraževanje vključenih 20 % obsojencev in obsojenk in 91,5 % mladoletnikov. 99 obsojencev, tri (3) obsojenke in štirje (4) mladoletniki so izobraževanje predčasno prekinili. Nimamo podatka o tem ali zaradi izteka kazni in ali so s šolanjem nadaljevali. Najpogostejši razlogi za prekinitev so bili pomanjkanje motivacije, predvsem zaradi težav z odvisnostjo in specifičnih učnih težav.

Največ zaprtih oseb je obiskovalo program srednje poklicne oz. osnovne šole.

Tabela 38: Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev in mladoletnikov v zavodu in izven zavoda v letu 2011

Izobraževalne oblike	v zavodu				izven zavoda			
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj
opismenjevanje	11	0	0	11	0	0	0	0
osnovna šola	71	0	17	88	9	3	0	12
nižja poklic. šola	0	0	13	13	0	0	0	3
sred. poklic. šola	111	0	10	121	12	2	0	14
poklic. tečaj, mojstr., del. izpit	136	0	3	139	3	0	0	3
srednja strok. šola, gimnazija	30	0	0	30	7	0	0	7
višja šola	4	0	0	4	1	0	0	1
visoka šola oz. fakulteta	1	0	0	1	6	0	0	6
SKUPAJ	364	0	43	407	38	5	0	43

a) Oblike izobraževanj v zavodih

V letu 2011 je 90,4 % vključenih v izobraževanje obiskovalo programe formalnega izobraževanja v zavodih. V letu 2011 so zaprte osebe obiskovale programe za pridobitev izobrazbe v zavodih: Dob (270), Celje (24), Koper in Nova Gorica (9), Maribor (17), oddelki Novo mesto (23), Slovenska vas in Puščava (41) ter v Prevezgojnem domu Radeče (42).

V zavodu Dob so obsojenci obiskovali program osnovne šole od 1. - 4. razreda (opismenjevanje) in program osnovne šole od 5. - 9. razreda. Izobraževanje izvaja CIK Trebnje. Gre za stalno obliko sodelovanja. V letu 2011 se je predavanj opismenjevanja in osnovne šole udeleževalo skupaj 33 obsojencev. Programe srednjega poklicnega izobraževanja – gostinska dela (za poklic kuhar-natakar) in gastronom-hotelir (ki je posodobljen), izvaja Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar iz Ljubljane. V letu 2011 se je predavanj udeleževalo 78 obsojencev. Cene Štupar je izvajal tudi program srednje strokovne šole, gostinsko turistični tehnik (3+2) in nov program, gastronomija. V letu 2011 se je predavanj udeleževalo 24 obsojencev. Štirje (4) obsojenci z Doba so bili vpisani na Višjo strokovno šolo v sodelovanju z Izobraževalnim zavodom HERA iz Ljubljane. Konzultacije in izpite obsojenci opravljajo v zavodu, ob prisotnosti profesorjev. V polodprtem oddelku Slovenska vas in odprtem oddelku Puščava so obsojenci obiskovali osnovno šolo (1), srednje poklicne šole (14) ter srednje strokovne šole ali gimnazije (2).

Poleg verificiranega izobraževanja je bilo v zavodih mogoče pridobivati tudi funkcionalna znanja. V zavodu Dob so potekali izobraževalni programi – Tečaj računalniškega opismenjevanja, UŽU - Moje delovno mesto, oboje izvaja Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar z zunanjimi izvajalci, tečaj I. in II. stopnje italijanskega jezika (Cene Štupar). Prav tako je program Nacionalna poklicna kvalifikacija (izdelovalec spletnih strani) izvajal Cene Štupar z zunanjimi sodelavci. V vse programe skupaj je bilo vključenih 97 obsojencev in 24 obsojencev iz PO Slovenska vas in OO Puščava.

V ZPKZ Koper so obsojenci obiskovali program osnovne šole (5) in srednje poklicne šole (1). Izvajalci programov so bili Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar, Ljudska univerza Koper ter Landis d.o.o. Tudi neformalne oblike izobraževanja so v letu 2011 izvajali zunanji sodelavci preko izobraževalnega

centra za permanentno izobraževanje Cene Štupar ter Ljudske univerze Koper. Vse neformalne oblike izobraževanja so v letu 2011 izvajali zunanji sodelavci. Preko Ljudske univerze Koper, se je v program »Točka vseživljenjskega učenja« vključilo 16 obsojencev. V drugi polovici leta je LU Koper izvedla delavnico »Digitalna fotografija«, katere se je udeležilo 10 obsojencev, poleg tega pa še neformalni 24-urni izobraževalni program »Uspešna pot na prosto«, ki je bil dodatno odobren na Ministrstvu za šolstvo in šport. JGZ Emboplast je izvajal neformalni izobraževalni program MARGINTEG, izobraževanje za orodjarja in vbrizgovalca plastike. Program računalniškega opismenjevanja in 20 urne prakse je uspešno zaključilo pet (5) obsojencev. V formalne in neformalne oblike izobraževanja je bilo skupaj vključenih 46 obsojencev. V oddelku Nova Gorica je potekalo formalno izobraževanje za dokončanje osnovne šole. Vključeni so bili trije obsojenci. Neformalno izobraževanje pa je obsegalo program Most do izobrazbe (UŽU), tečaj računalništva in tečaje tujih jezikov. Izvajalec programov je bila Ljudska univerza Nova Gorica. V letu 2011 je Zavod RAKMO izvedel izobraževalne programe za zaprte osebe (Razvijanje veščin obvladovanja konfliktov, Nenasilna komunikacija in obvladovanje jeze, Razvijanje mediacijskih veščin).

V ženskem zavodu Ig so imele obsojenke možnost vključitve v neformalne oblike izobraževanja, in sicer v tečaj angleškega jezika, ki ga je izvajal Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar, Ljubljana. Druge oblike izobraževanja pa so bile: splošno naravnano izobraževanje »Most do izobrazbe«, LUR - motivacijska delavnica v zvezi z načrtovanjem izobraževanja za obsojenke, ki jo je izvajal CDI Univerzum, UŽU - Moje delovno mesto, Mediacija ali kako rešujemo medsebojne konflikte ter Glasbena šola - učenje igranja na klaviature.

V ZPKZ Ljubljana so prav tako potekale že ustaljene oblike izobraževanj, jezikovni tečaji ipd., ki jih izvaja izobraževalna organizacija Cene Štupar. V povprečju je bilo v te programe vključenih 8-10 obsojencev.

V oddelku Novo mesto so zaprti obiskovali program osnovne šole (23). Tudi v letu 2011 je bila organizirana neformalna oblika izobraževanja »Vseživljenjsko učenje - Most do izobrazbe« v katerega je bila vključena večina obsojencev. Program je izvajal Razvojno izobraževalni center Novo mesto. Izvedena so bila različna predavanja, učenje računalništva in izpeljane različne delavnice (izdelovanje različnih izdelkov iz odpadnih materialov, izdelovanje izdelkov iz plastičnih mas, novoletnih voščilnic in okraskov, izdelovanje različnih plakatov, ogledi dokumentarnih filmov, itd).

V Prevezgojnem domu Radeče se je 38 mladoletnikov v letu 2011 vključevalo v različne formalne izobraževalne programe: obdelovalec lesa, pomočnik v tehnoloških procesih, ličar, kuhar, mizar, zidar, trgovec, instalater strojnih instalacij, natakar, avtoserviser, slikopleskar, gradbinec, bolničar-negovalec, gastronom-hotelir, turistični tehnik, pomočnik v biotehničnih procesih, mehatronik operater, osnovna šola za odrasle, OŠ s prilagojenim programom, NPK - varilec, NPK - izvajalec zidanja in ometavanja, NPK - pomočnik kuharja. Sodelovali so z več izobraževalnimi inštitucijami in zavodi: Srednja lesarska šola Škofja Loka, Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje, SŠ za gostinstvo in turizem Celje, Živilska šola Maribor, Srednja gradbena šola Maribor, Srednja strojna in poslovna šola Maribor, Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad, LU Krško, Srednja lesarska šola Maribor, OŠ Glazija, LU Trbovlje, LU Kočevje, LU Celje, Srednja zdravstvena šola Maribor, ŠC Celje, Srednja zdravstvena šola Celje, Zasavska ljudska univerza, ŠC Velenje, ŠC Slovenske Konjice, Srednja šola Zagorje, SŠ za prehrano in živilstvo, PET Ljubljana, SŠ Domžale, tehniški šolski center Maribor.

V ZPKZ Maribor je kot oblika neformalnega izobraževanja celotno leto 2011 delovalo Svetovalno središče, ki sta ga izvajali dve zunanji sodelavki iz AZ Maribor in je bil vključen v Center vseživljenjskega učenja. Zunanja strokovna sodelavka je v celotnem letu 2011 izvajala tudi skupinsko svetovanje za pridobivanje temeljnih družbenih znanj in socialnih veščin. Organizirani so bili tudi tečaji angleškega jezika za obsojence in pripornike, 18 udeležencev, izvajalca sta bila AZ Maribor in Jezikovna šola Lindič. Prav tako so tudi v Mariboru pričeli z izvajanjem programa »UŽU - most do izobrazbe«, v katerega je vključenih 19 obsojencev.

b) Oblike izobraževanj izven zavodov

Največ obsojencev, ki so se izobraževali v formalnih programih zunaj zavodov, je obiskovalo srednje poklicne šole in srednje strokovne šole (21), šest (6) jih je obiskovalo visoko šolo oz. fakulteto (Fakulteta za strojništvo v Mariboru, Pravna fakulteta), 12 jih je obiskovalo osnovno šolo, trije (3) so obiskovali poklicni tečaj oz. mojstrski oz. delovodski izpit. En obsojenec je bil vpisan na magistrski študij na PF.

V zunanjih izobraževalnih institucijah se je izobraževalo največ obsojencev in mladoletnikov iz zavoda Celje (25). V tem zavodu izjemno veliko pozornosti namenjajo motivaciji za vključitev in vztrajanje v učnem procesu – študijski dopusti, skrajšan delovni čas, status učenca, učna pomoč, izposoja učbenikov, finančna pomoč.

Zavod Celje ima utečeno sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami: Ljudska univerza Celje, Srednja šola za gostinstvo in turizem Celje, Poslovno-komercialna šola Celje, Šolski center Celje in Srednja ekonomska šola Celje.

Zunaj zavoda so se izobraževali tudi obsojenci iz vseh ostalih zavodov. V srednjih strokovnih šolah, Euro šoli, CPI - Cene Štupar, smer trgovec, kuhar-natakar, Andragoškem zavodu, Ljudskih univerzah, itd.. Udeleževali so se tudi najrazličnejših tečajnih oblik – TGM, varno delo s traktorjem, poklicni tečaji (mizar, keramičar), voznik motornih vozil, tečaj za viličarista, avtomehanik, jezikovni tečaji, računalništvo, itd.

Financiranje izobraževanja

Približno 80 % obsojencev in mladoletnikov, ki so se izobraževali v letu 2011, je imelo izobraževalne programe plačane, bodisi iz državnega proračuna ali sredstev ESS. Brezplačno šolanje je bilo tako omogočeno vsem, ki so se vključili v osnovnošolsko izobraževanje, v programe rednega izobraževanja, v programe srednjega poklicnega izobraževanja na Dobu (za programe srednje poklicne ter program srednje strokovne šole sredstva zagotavlja zavod, obsojenci so plačali le simbolično vpisnino v višini 44,62 EUR). V Zavodu Celje imajo vsi obsojenci, ki so vključeni v izobraževanje na LU Celje, izobraževanje zastonj (opismenjevanje, OŠ), v ostalih programih, v nekaterih primerih delno krije stroške CSD, delno zavod, ostali pa so samoplačniki. Za mladoletnike v prevzgojnem domu je bilo izobraževanje v celoti brezplačno in so za udeležbo nagrajani. Sredstva so zagotavljali: Prevzgojni dom, JGZ ter Ministrstvo za šolstvo in šport za osnovno šolo s prilagojenim programom za romsko populacijo.

Petina obsojencev (20 %) je izobraževanje plačala sama oz. so jim ga plačali svojci.

Uspehi

Poglavitni uspeh je vedno večji interes med obsojenci za vključevanje v različne oblike izobraževanj v zavodu.

Podatki kažejo, da se zavodi trudijo, dvigujejo trende in sistemsko stremijo k nadaljnjemu razvoju, motivaciji in podpori izobraževalnim dejavnostim, saj gre za področje, kjer pozitivni trendi vedno pomenijo še kvalitetnejše prestajanje zaporne kazni ter lajšanje vključevalnih procesov v življenje po prestani kazni. Zavodi so kljub temu izpostavili še veliko predlogov in idej, saj različnih izobraževalnih programov nikoli ni dovolj in število vanje vključenih, nikoli previsoko.

Spodbujanje zaprtih oseb k vključevanju v izobraževalne programe se je tudi v letu 2011 pričelo že ob nastopu kazni. Strokovni delavci so skupaj z zaprto osebo sestavili načrt izobraževanja, spodbujali so jih, da so vztrajali v izobraževalnem procesu, v nekaterih primerih so jim nudili učno pomoč, poseben prostor za učenje, zaposlenim pa so skrajšali oz. prilagodili delovni čas.

Posebna skrb na področju izobraževanja je bila namenjena mladoletnikom. Tako so se vsi mladoletniki v prevzgojnem domu vključevali v neko obliko izobraževanja. Veliko spodbud in pomoči na tem področju so bili deležni tudi mladoletniki in obsojenci v zavodu Celje. V Prevzgojnem domu Radeče in v zavodu Celje so bile ustanovljene računalniške učilnice z možnostjo omejene uporabe spleta za zaprte osebe.

Velik uspeh na področju izobraževanja pomeni povečanje ponudbe brezplačnih programov, ki se izvajajo v zavodih. Mednje sodijo tudi delavnice, ki so jih v zavodih izvajali študentje. Tako program Most do izobrazbe kot študijski krožki, ki smo jih v zavodih začeli izvajati v letu 2005, se kažejo za zelo ustrezno in potrebno obliko izobraževanja, zato stremimo k nadaljevanju tudi v prihodnje. Velik uspeh pomeni tudi vse večji interes obsojencev za vključitev v izobraževalne programe in tudi dokončanje le-teh.

Sodelovanje z izobraževalnimi inštitucijami je uspešno in se iz leta v leto utrjuje, uvajajo se prenovljeni programi, uveljavlja se sodelovanje pri projektih. V Zavodu Dob so uspeli vključiti štiri nove programe, in sicer dietni kuhar, izdelovalec sladice ali izdelovalec pekovskega peciva, maser in čistilec. Gre za programe nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

3. 3. PROSTOČASNE DEJAVNOSTI OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3.3.1. Delo pedagogov

Strokovni delavci – pedagogi pripravijo celoten načrt prestajanja kazni za vsako zaprto osebo ter usmerjajo zaprto osebo v tisto obliko obravnave, ki jo posamezna zaprta oseba potrebuje. Sodelujejo v strokovnem timu, ki odloča o obravnavi vsake zaprte osebe posebej. Pedagog oblikuje osebni načrt obravnave, ga spremlja, po potrebi dopolnjuje, evalvira in koordinira obsojenčevo prestajanje kazni. Pedagog piše vso potrebno dokumentacijo kot so odločbe, ki se izdajajo zaprtim osebam, poročila in mnenja za sodišča in druge organe, redno vodi zapise o vseh opravljenih razgovorih (uvodni, informativni, razbremenili, svetovalni..), redno vodi vse potrebne evidence (obiski, telefoniranje, dopisovanje...), z ostalimi strokovnimi delavci piše redno letno poročilo, piše zapisnike sestankov strokovnih skupin, vodi strokovni spis za obsojence, koordinira sodelovanje z ostalimi strokovnimi delavci za vsako zaprto osebo posebej, definira potrebe in cilje prestajanja kazni ipd. Pri svojem delu uporablja individualne in skupinske metode dela. Skupinsko delo naj bi potekalo v malih skupinah (8 - 12 oseb po strokovnih standardih).

Razbremenilni razgovori, ki jih strokovni delavci izvajajo, bistveno prispevajo k ugodnejši klimi v zavodu in preprečujejo morebitne ekscese. Pedagogi izvajajo razbremenilne razgovore predvsem glede stisk v zvezi z kaznivim dejanjem in prestajanjem kazni.

Evidentiranje pedagoškega dela v takšni obliki poteka prvič, zato niso zajete primerjalne vrednosti s preteklimi leti.

Tabela 38 a: Vrste aktivnosti/skupinske

Število seans	obsojeniške			izven zavoda			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
sestanki malih skupin	32	1391	1423	0	923	923	0	0	2346
sestanki oddelčnih/domskih skupnosti	0	135	135	0	0	0	0	0	135
ostale oblike	12	484	496	0	184	184	0	0	680
SKUPAJ	44	2010	2054	0	1107	1107	0	0	3161

V letu 2011 so pedagogi v vseh zavodih in prevzgojnem domu, opravili skupno 3.161 skupinskih aktivnosti. Največ je bilo sestankov malih skupin 2.346 (74,2 %), 135 (4,3 %) je bilo sestankov oddelčnih oziroma domskih skupnosti, veliko pa je bilo tudi ostalih oblik skupinskega dela, 680 (21,5 %).

Sestanki malih skupin na vseh lokacijah potekajo praviloma enkrat tedensko, vsak pedagog vodi skupine med 10 in 12 obsojencev, sestanki oddelčnih/domskih skupnosti pa se odvijajo enkrat mesečno, kjer so poleg pedagogov prisotni še drugi strokovni delavci, vodstvo zavoda ali oddelka, ter predstavniki oddelka za

varnost. Ostale oblike skupinskega dela, ki ga izvajajo pedagogi, predstavljajo razne skupinske dogodke, ki pa nimajo vedno značaj kontinuiranega dela in se kaže v oblikah prostočasnih dejavnosti (predavanja, tečaji, ustvarjalne delavnice, razni športni, kulturni dogodki, itd.).

Tabela 38 b: Število aktivnosti/individualne

Število seans	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
uvodni razgovori	0	614	614	27	1375	1402	31	642	673	0	0	0	0	0	2689
svetovalni razgovori	19	467	486	84	10632	10716	12	161	173	0	0	0	0	0	11375
informativni razgovori	24	1335	1359	72	13352	13424	18	141	159	0	0	0	0	0	14942
intervence/ razbremenilni razgovori	25	558	583	15	2656	2671	0	57	57	0	0	0	0	0	3311
učna pomoč	0	6	6	0	149	149	0	0	0	0	0	0	0	0	155
ostalo	0	0	0	0	293	293	0	0	0	0	0	0	0	0	293
SKUPAJ	68	2980	3048	198	28457	28655	61	1001	1062		0	0	0	0	32765

Individualno obliko obravnave za pedagoga v največji meri predstavljajo različne oblike razgovorov, intervencij in ostalih pomoči. Zaprte osebe se lahko na razgovore prijavljajo pisno preko prigrasnic in ustno, neposredno pri pedagogu. Prav tako se individualne oblike obravnav izvajajo tudi na pobudo pedagoga. Zaradi narave dela pedagogov je zelo težko točno številčno in vsebinsko ovrednotiti vse aktivnosti, vendarle pa so v tabeli zabeleženi tisti dogodki, ki so imeli pomemben vpliv na nadaljnje usmerjanje in način prestajanja kazni posameznika.

V letu 2011 so pedagogi skupaj opravili 32.765 zabeleženih seans, od tega 28.655 z obsojenci. Daleč največ je bilo svetovalnih in informativnih razgovorov, 26.317 (80,3 %), intervenc ali razbremenilnih razgovorov, ki se izvajajo večinoma ob raznih izrednih dogodkih ali stiskah zaprtih oseb je bilo 3.311 (10,1 %), uvodnih razgovorov s pedagogom, ki so jih deležne vse zaprte osebe ob nastopu kazni pa je bilo vseh skupaj 2.689 (8,2 %). Pedagogi v nekaterih zavodih nudijo tudi učno pomoč, teh je bilo 155 (0,5 %), 293 (0,9 %) pa je bilo ostalih, konkretno neopredeljenih, priložnostnih srečanj.

V prevzgojnem domu zaradi narave dela, saj so pedagogi v svojem procesu vseskozi prisotni v bivalnih enotah, pri izobraževanju in pri prostočasnih dejavnostih, tovrstne evidence niso vodili, zato podatki za mladoletnike v tabeli niso navedene, bi bile pa številke v nasprotnem primeru še višje.

Tabela 38 c: Število razgovorov s svojci in sodelovanje z zunanjimi inštitucijami

Število	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
svojci/ostali	8	151	159	10	836	846	1	126	127		24	24	0	0	1156
zun. inštitucije	3	337	340	18	886	904		30	30		14	14	0	0	1288
ostalo	0	0	0	3	85	88	30	0	30		0	0	0	0	118
SKUPAJ	11	488	499	31	1807	1838	31	156	187		38	38	0	0	2562

Sodelovanje s svojci in zunanjimi inštitucijami je potekalo zaradi urejanja skrbništva oziroma varstva za mladoletne obsojence, priprave osebnega načrta, načrtovanja ugodnosti, posredovanja in pridobivanja informacij za kvalitetno pripravo na pogojni odpust ter priprave na življenje po prestani kazni.

Tudi tu je bilo zaradi številčnosti in potreb največ aktivnosti namenjenih obsojencem. Od vseh 2.562 dogodkov je bilo največ sodelovanja, 1.288 (50,3 %) z zunanjimi inštitucijami, le nekoliko manj pa s svojci, in sicer 1.156 (45,1 %). Pomembno je, da pedagogi usklajujejo tovrstne aktivnosti tudi z drugimi strokovnimi delavci. Z zunanjimi institucijami se sodeluje osebno ob obiskih v zavodih, preko pisne dokumentacije, preko telefonskih pogovorov ali preko elektronske pošte. Zelo pogosto se sodeluje s centri za socialno delo, z zavodi za zaposlovanje, upravnimi enotami, sodišči, zdravstvenimi institucijami, izobraževalnimi institucijami, agencijami, različnimi društvi, nevladnimi organizacijami, itd.

Tabela 38 d: priprava zahtevnih besedil

vrsta dokumenta	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
Osebni načrt, spr. konference/dopolnitve ON	0	0	0	210	7256	7466	0	0	0	517	517	0	0	7983	
poročila/mnenja	5	112	117	25	260	2631	0	243	243	95	95	0	0	3086	
odločbe/sklepi	0	0	0	11	659	670	0	2	2	17	17	0	0	689	
ostalo	0	35	35		3060	3060	30	10	40	55	55	0	0	3190	
SKUPAJ	5	147	152	146	13581	13827	30	255	285	684	684	0	0	14948	

Delovno mesto pedagoga je hkrati tudi uradniško delovno mesto, zato so procesi prestajanja kazni zapora podvrženi velikemu številu priprav zahtevnejših besedil. Poslovanje mora potekati po ZUP-u ter ostalih zakonskih in podzakonskih predpisih.

Vsem obsojencem, novosprejetim in premeščenim, pedagog pripravi osebni načrt obravnave. Med samim prestajanjem kazni se obsojence spremlja, dogodki in spremembe pa se zapisujejo preko spremljevalnih konferenc in sprememb osebnega načrta. Teh dokumentov je bilo v minulem letu 7.983 (53,4 %). 3.086 (20,6 %) je bilo pripravljenih poročil za pogojni odpust, predčasni odpust, zaključnih poročil, poročil sodiščem, mnenj za omilitev kazni, za pomilostitve, premestitve, prekinitve, mnenj za VČP in ostalim državnim inštitucijam, poročila na pritožbe itd. Poleg priprave odločb in sklepov, teh je bilo 689(4,6 %), pedagogi pripravljajo še ostala besedila in dokumentacijo v obliki raznih zapisnikov, pisanja dovolilnic za proste izhode, priprave seznamov za obiskovalce in dopisovalce, odredb o koriščenju letnega počitka, uradnih zaznamkov, dnevnika o vodenju malih skupin, raznih poizvedb, itd. Teh dokumentov je bilo 3.190 (21,3 %).

Skupno število pripravljenih dokumentov in zahtevnih besedil, 14.948, kaže na dejstvo, da je pedagoško delo v zaporih zelo obremenjeno z birokratskimi postopki, kar oddaljuje osnovno poslanstvo tega področja in zmanjšuje možnost bolj intenzivnega izvajanja neposrednih aktivnosti z zaprtimi osebami. Zato mora biti cilj, da se v prihodnosti skozi regulacijo in spremembo zakonodaje ter predpisov posvetimo zmanjševanju v tabeli predstavljenih števil.

3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti obsojencev in mladoletnikov

Obsojenci in mladoletniki so preživljali prosti čas v najrazličnejših organiziranih dejavnostih, ki so jih vodili zavodski delavci. Prevladovala so športno-rekreativne dejavnosti, in sicer: nogomet, košarka, odbojka, tenis, balinanje, namizni tenis, pikado, šah, fitnes, joga in aerobika. V okviru teh dejavnosti so bili organizirani tudi turnirji (med obsojenci in s strokovnimi delavci) in medzavodska srečanja. V zavodu Celje je bil organiziran državni turnir za obsojence v šahu, v zavodu Koper pa v namiznem tenisu. Zavod Dob je vključen v lokalno ligo v malem nogometu v Trebnjem. Tekači so se organizirano udeleževali tudi maratonov. Tudi v Kopru organizirajo prijateljske nogometne tekme z zunanjimi ekipami, med drugim tudi z ekipo »Kralji ulice« iz Ljubljane. Zanimiva je nogometna tekma, ki so jo odigrali mladoletniki iz PD Radeče, z ekipo »Humanih zvezdic«. V PD

Radeče so vsako leto organizirali športne igre, ki se imenujejo »Igre brez zapor«, v letu 2011 pa je prireditev, zaradi finančnih omejitev odpadla.

Med prostočasnimi dejavnostmi so imele pomembno vlogo ustvarjalne delavnice – slikanje, poslikava stekla, modelarstvo, vezenje, vlivanje mavca, oblikovanje iz gline, pirografiranje, izdelava voščilnic, okras-kov, sveč, šivanje gobelinov, kvačkanje, izdelava cvetnih venčkov, mozaikov, nakita, pletenje košar, tkanje, šivanje, aranžiranje, poslikava panjskih končnic, svile, izdelovanje keramike, maket, belokranjskih pisanic, itn. Izdelke so v nekaterih zavodih uporabili kot domiselna darila za zunanje obiskovalce.

V zavodu Ljubljana so se v minulem letu začele intenzivneje izvajati kiparske delavnice, v okviru teh delavnic pa so sodelujoči odšli tudi na ogled razstave Toulouse Lautreca ter si v mestu Ljubljana ogledali dela akademskega kiparja Jakova Brdarja. Delavnica deluje tudi na odprtem oddelku Ig. Prav tako je v zavodu Ljubljana, na pobudo pedagoginje pričela delovati ustvarjalna delavnica, ki so jo vodili študentje Visoke šole uporabnih umetnosti Farnual Stuart. Obsojenci so spoznavali tehnike ustvarjanja animiranega filma, iz aktivnega sodelovanja v procesu pa je nastal zanimiv animirani stop-motion film. Pod vodstvom plesne šole BAST ter psihologa je potekala tudi plesna delavnica. Organizirana so bila še potopisna predavanja, pred kulturnim praznikom pa je zavod obiskala gledališka skupina Kamikaze, ki združuje več slovenskih komedi-antov, ki se pretežno ukvarjajo s stand-up komedijo.

V zavodu Celje so imeli ustvarjalne delavnice, gostili so gledališke predstave, potopisna predavanja, kon-certe, recitale. Obsojenci so predlagali, da bi ustvarili gledališko igro in tako je s pomočjo pedagogov in študentke med opravljanjem praktičnega dela usposabljanja nastala dramska predstava Glasovi.

Tudi v ženskem zaporu Ig je bila v letu 2011 organizirana vrsta dogodkov kot so koncerti popularnih glasbe-nikov, recitali, gledališke in druge predstave, predavanja, pogovori, razstave, modne revije... Raznolike ustvarjalne delavnice so potekale pod vodstvom študentke Filozofske fakultete (Oddelek za pedagogiko in andragogiko). Delavnice s področja komunikacije so vodile študentke socialne pedagogike, slikarka Bea de Cecco pa je vodila slikarsko delavnico. Na področju postpenale so v zavodu potekale delavnice, ki jih je izvajal Inštitut za družinsko terapijo, svetovanje in izobraževanje - Prelomi. Potekal je tudi tečaj igranja na klaviature.

V zavodu Dob občasno delujeta pevski zbor in glasbena skupina, obsojenci pa imajo lahko tudi individualne glasbene vaje. V prvi polovici leta so se odvijala predavanja »Modrost vzhoda« o Indiji in jogi. Aktivni so bili pri sodelovanju z zunanjimi kulturnimi inštitucijami, organizirali so razstave, utrjeno je sodelovanje s knjižnico Pavla Golie Trebnje, v okviru projekta »Naš klub domišljije«. Organizirali so vrsto koncertov znanih slovenskih glasbenih estradnikov, gledaliških in drugih predstav, predavanj, potopisov, pogovorov..., med drugim je zavod obiskal tudi priznani ameriški pevec Wintley Phipps.

V prevzgojnem domu so se mladoletniki vključevali še v planinski, vrtnarsko-sadjarski, naravoslovni in novi-narski krožek, kuharsko ter likovno – kreativno delavnico. Pripravili so tradicionalni »Dan odprtih vrat«, ki je bil v letu 2011 jubilejen, saj je obeleževal 60 let delovanja prevzgojnega doma. Organizirali so tudi več pohodov, izletov, ogledov in poletni tabor. Vsak mladoletnik je bil vključen v vsaj eno aktivnost, saj se tako učijo aktivnega preživljanja prostega časa, hkrati pa se jim na ta način razvija pozitivna samopodoba.

V zavodu Koper so v sodelovanju s Kulturno izobraževalnim društvom Pina Koper, izvedli projekt »Družbena odgovornost skozi film in pogovor«. Namen je spodbuditi kvalitetnejše preživljanje prostega časa, povečati empatijo obsojencev, spodbujati estetska čustva, pridobivati spretnosti in veščine na področju komunikacije itd. S predstavnicco društva Anbot iz Pirana so organizirali delavnice upogibanja ladjic »Po poteh piranske dediščine« in zgibanke »Porton«. Organizirali so Ethno Hist(e)ria koncert, kjer je nastopilo 64 glasbenikov, v zavod pa so na predavanje, pogovor in srečanje z obsojenci povabili tudi Toma Križnarja.

Med različnimi zanimivimi prostočasnimi dejavnostmi (delavnice, koncerti, predavanja, pogovori, razstave, turnirji), ki jih organizirajo v zavodu Maribor, velja opozoriti na obiskovanje zavetišča za male živali. Namen

tovrstne aktivnosti je vzpodbuditi občutek za dobrodelnost, dobra dela, skratka zavedanja, da so naredili nekaj dobrega. S to prakso nadaljujejo tudi v letu 2012.

Tudi v letu 2011 je bilo v vseh zavodih opaziti veliko skrb za aktivnosti na področju prostočasnih dejavnosti. Športnih, kulturno umetniških, glasbenih, gledaliških in drugih dogodkov je bilo toliko, da jih je težko vse naštetih v tem poročilu. Vse to kaže na krepitev vezi in sodelovanja zavodov z okoljem in s tem v zvezi je potrebno pohvaliti strokovne delavce, saj so pokazali veliko mero sposobnosti za organizacijo in požrtvovalnost pri svojem delu, predvsem z vidika dejstva, da jim to v večini zavodov, poleg osnovnih delovnih nalog, predstavlja dodatno delo, ki ga izvajajo večinoma prostovoljno.

Zavodske knjižnice

V vseh zavodskih knjižnicah je potekala redna izposoja knjig, tudi tujejezičnih, ponekod je bila omogočena tudi izposoja v lokalnih in potujočih knjižnicah. Zavodske knjižnice so obogatile svoje zbirke s knjigami, ki so jim jih podarile lokalne knjižnice in izobraževalne ustanove. Izposoja so vodili tako strokovni delavci kot zaprte osebe, ki so pomagale tudi pri vpisovanju in urejanju knjižnih enot. Še vedno je največja težava zavodskih knjižnic pomanjkanje in težava pri zagotavljanju novejših knjižnih enot.

Zavodski časopisi

V ZPKZ Maribor so v letu 2011 pripravili tri številke časopisa »Ob fontani«. Ljudska univerza Koper je v zavodu Koper, v sklopu neformalnega izobraževanja, v letu 2010 izvedla program »Naš časopis« - skozi časopis do boljše slovenščine. Dejavnost se nadaljuje, v letu 2011, so obsojenci izdali 3 številke časopisa. V prevzgojnem domu izhaja glasilo »Grajske novice«, v minulem letu sta izšle dve številki. Na oddelku Novo mesto, so v sodelovanju z razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto izdali številko biltena z naslovom »Šola ob Krki«. V ženskem zavodu Ig so izdajali časopis »Žarek«, na OO Ig pa so tudi lani nadaljevali s pripravljanjem časopisa »Hop Cefizelj«. Tudi v Ljubljani so v preteklem letu pripravili eno številko zavodskega glasila.

Uredniški odbor so sestavljali strokovni delavci in zaprte osebe. Namen časopisov je bil predstaviti aktivnosti in življenje v posameznem zavodu kot ga vidijo in doživljajo zaprti. Tudi v letu 2011 je izdajanje nekaterih zavodskih glasil ponovno zaživelo, nekateri pa so začasno »obstali«. Razlogi so v pomanjkanju zainteresiranosti pisanja prispevkov pri obsojencih, pomanjkanju idej, pomanjkanju časa za organizacijo ter pomanjkanju strokovnih delavcev.

3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST

Delo psihologov v zavodih je bilo vsebinsko raznoliko in prilagojeno obravnavani populaciji. Vsi zavodski psihologi so s sprejetimi zaprtimi osebami opravljali uvodne razgovore. Ponekod so jih opravili z vsemi, večinoma pa so se usmerjali na vedenjsko zahtevnejšo populacijo. Na uvodnih razgovorih so zaprte osebe seznanjali z zavodskim življenjem. Predstavili so jim psihološke storitve in druge oblike zavodskih dejavnosti ter jih usmerjali in spodbujali k funkcionalnemu vedenju. Zaznavali so morebitno osebnostno problematiko, kot so prilagoditvene težave, odvisnost, samomorilno ogroženost in psihične težave ter izpeljali potrebne ukrepe za obravnavo in rešitev problema. Uvodna diagnostika je bila bolj poglobljena v zavodih z manjšim prilivom zaprtih oseb. Psihodiagnostične ugotovitve so bile v pomoč pri izdelavi okvirnih individualnih programov dela z obsojenci. V nadaljnjem svetovalno-terapevtskem delu z zaprtimi osebami so psihologi te ugotovitve dopolnjevali v smislu procesne diagnostike.

Tabela 39: Vrste psiholoških obravnjav po kategorijah zaprtih oseb in po spolu v letu 2011

Vrsta obravnave	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
uvodni razgovori	37	245	282	27	406	433	11	8	19	0	15	15	75	674	749
kontinuirane obravnave	5	112	117	108	789	897	0	0	0	0	3	3	113	904	1017
krizne intervence	1	15	16	6	49	55	0	0	0	0	2	2	7	66	73
razbrem. razgovori	14	192	206	68	395	463	7	0	7	0	40	40	89	627	716
informativ. razgovori	25	358	383	115	260	375	12	0	12	0	29	29	152	647	799
SKUPAJ	82	922	1004	324	1899	2223	30	8	38	0	89	89	436	2918	3354

V letu 2011 so psihologi opravili 749 uvodnih razgovorov, od tega 282 (37,7 %) s priporniki, 433 (57,8 %) z obsojenci, 19 (2,5 %) s prekrškarji ter 15 (2 %) z mladoletniki. Pripomniti je potrebno, da Prevezgojni dom Radeče pretežni del leta ni imel na razpolago psihologa. V sled tega se kaže določen upad opravljenih psiholoških posegov tako rekoč na vseh kazalcih, najbolj pa na številu opravljenih razbremenilnih in informativnih razgovorov ter kontinuiranih obravnjav.

Psihologi so skupaj opravili 3.354 seans, kar je 13,9 % manj kot v letu 2010. V 73 primerih je šlo za psihološko posredovanje, ki se izvaja ob akutnih osebnih stiskah, kot so samomorilne težnje in samopoškodbe, depresivna stanja in akutne čustvene napetosti. V 716 primerih je bil opravljen razbremenilni razgovor.

218 zaprtih oseb je bilo kontinuirano obravnavanih. Z njimi je bilo opravljenih 1.017 razgovorov, kar je za 5 % manj razgovorov kot v letu poprej. Povprečna kontinuirana obravnava je trajala 4,7 seanse. Na število seans poleg posameznikove psihološke problematike vpliva tudi časovni dejavnik (koliko časa je zaprta oseba v določeni ustanovi). Najdaljše kontinuirane obravnave tako potekajo v zavodu Dob, kjer obsojenci prestajajo najdaljše kazni.

Poleg obravnjav, povezanih s psihološko problematiko zaprtih oseb, so psihologi opravili tudi 799 informativnih razgovorov, kar je za 23,8 % manj kot v letu 2010.

Tabela 40: Število psihološko obravnavanih oseb po kategorijah in po spolu v letu 2011

Število oseb	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
obrnave	1	21	22	37	158	195	0	0	0	0	1	1	38	180	218
intervence	1	17	18	5	45	50	0	0	0	0	2	2	6	64	70
razgovori	32	297	329	77	686	763	14	8	22	0	16	16	123	1007	1130
SKUPAJ	34	335	369	119	889	1008	14	8	22	0	19	19	167	1251	1418

V različne oblike psihološke obravnave je bilo vključenih 1.418 zaprtih oseb, kar je za 13 % več kot v letu 2010. Od tega jih je imelo 369 status pripornika (26 %), 1.008 je bilo obsojencev (71,1 %), 22 ukлонilno zaprta (1,5 %) in 19 mladoletnikov (1,3 %). Kot že rečeno, mladoletniki iz Prevezgojnega doma Radeče niso zajeti. Kontinuirano je bilo obravnavanih 218 oseb, med njimi 22 pripornikov, 195 obsojencev in 1 mladoletnik. Praviloma so bile obravnave pripornikov krajše, vendar mnoge med njimi strokovno nič manj zahtevne, še zlasti ob kriznih posredovanjih. Tovrstne pomoči je bilo deležnih 70 oseb, med njimi dve mladoletni osebi.

Število zaprtih oseb, s katerimi so psihologi opravili različne vrste razgovorov, se je povečalo za 11,2 %. Povečalo se je število opravljenih uvodnih razgovorov, in sicer za 7,2 %. Število informativnih razgovorov se je zmanjšalo za 23,8 %, število razbremenilnih razgovorov pa se je zmanjšalo za 29,9 %. Razlog zmanjšanja je predvsem izpad v Prevezgojnem domu Radeče.

Število kriznih posredovanj se je povečalo za 17,8 %. Število oseb, ki so bile kontinuirano obravnavane se je zmanjšalo za eno.

V letu 2011 je prišlo v stik s psihologom več zaprtih oseb kot leto poprej, vendar je bilo z njimi opravljeno skupno manj seans. Predvsem je očiten upad pri številu opravljenih razbremenilnih in informativnih razgovorih. Vzrok upada je predvsem odsotnost psihologa v prevzgojnem domu.

Vrsto in vsebino obravnav so določale tako posameznikova problematika, motivacija in sposobnost za spremembo, kot tudi strokovna izhodišča posameznih psihologov. Ta so pokrivala različna področja – od učenja spretnosti komuniciranja in socialnih veščin do razvojno-analitičnega in kognitivno-vedenjskega pristopa.

Tudi v tem letu je kontinuirano delovala edukativna skupina za obsojence s kaznivimi dejanji zoper spolno nedotakljivost. Udeleženci vsake skupine so se dobili na 15. seansah v trajanju ene ure, ki so potekala enkrat tedensko. V to obliko dela je bilo vključenih skupaj 32 obsojencev. Supervizija psihologov, ki obravnavajo te storilce, je potekala redno. Psihologi so se v letu 2011 vključevali tudi v obravnavo odvisnosti zaprtih oseb in v kadrovske selekcije.

3. 5. SOCIALNO DELO IN POSTPENALNA DEJAVNOST

3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov

V letu 2011 so strokovni delavci nudili pomoč s socialnega področja pri 50,9 % na novo sprejetih pripornikov in pripornic v sedmih zavodih, kjer se izvršuje pripor (zavod Ljubljana, oddelek Novo mesto, Celje, Maribor, oddelek Murska Sobota, Koper, oddelek Nova Gorica in zavod Ig).

Med izvrševanjem pripora je bil v 184 primerih (21,5 %) vzpostavljen stik s pristojnimi centri za socialno delo oziroma z ostalimi nosilci socialne varnosti. Poleg centrov za socialno delo je bil zaradi reševanja težav vzpostavljen kontakt tudi z Zavodom za zdravstveno zavarovanje, z izobraževalnimi institucijami, upravnimi enotami ter humanitarnimi in drugimi organizacijami.

Socialno strokovno delo v priporu je usmerjeno predvsem v razreševanje kriznih situacij, urejevanje in vzdrževanje stikov s svojci, sodelovanje s pristojnimi centri za socialno delo in delovnimi organizacijami ipd. Pomoč zajemajo tudi raznovrstna svetovanja za razreševanje osebnostnih stisk z informativnimi in razbremenilnimi razgovori.

Najpogostejša ovira pri reševanju akutnih socialnih težav pripornikov predstavlja odobritev obiska pristojnega centra za socialno delo s strani sodišča in s tem povezano čakanje.

3.5.2. Socialna obravnava oseb na prestajanju uklonilnega zapora

V zavodih je v letu 2011 1.816 oseb prestajalo uklonilni zapor, od tega je bilo 737 (40,5 %) vseh socialno obravnavanih. Zaradi prisotnosti problematike odvisnosti od alkohola ali nedovoljenih drog, družinskih problemov, osebnostne neurejenosti, neurejenega stanovanjskega in zaposlitvenega vprašanja ter neurejenega zdravstvenega zavarovanja je večina potrebovala obravnavo, vodenje in pomoč skozi celo kazen. Vsebina dela se je tako nanašala predvsem na razreševanje najaktualnejših kriznih situacij, tako v ožjem okolju kot tudi v zavodu ter svetovanje v smislu poravnave globe, opravljanja dela v splošno korist in podajanja predlogov za neizvršitev uklonilnega zapora okrajnim sodiščem na podlagi 202. člena v zvezi z 245. členom Zakona o prekrških. Osebe na prestajanju uklonilnega zapora so pogosto potrebovale tudi pomoč v obliki oblačil in pripomočkov za osebno higieno ter osnovno zdravstveno oskrbo. Za 15,4 % populacije uklonilno kaznovanih je bil vzpostavljen stik s pristojnim centrom za socialno delo, predvsem zaradi urejanja denarne socialne pomoči in urejanja problematike s področja stika s svojci.

Na podlagi 202. člena v zvezi z 245. členom Zakona o prekrških je bilo s strani direktorjev zavodov podanih 390 predlogov sodišču, da kazen uklonilnega zavora ni v skladu z njegovim namenom. Predlogi so bili vezani predvsem na slabo zdravstveno stanje ali šibke socialne razmere posameznika, ki je bil priveden na prestajanje kazni uklonilnega zavora. Sodišče je 154 predlogov zavrnilo. S spremembo Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 9-318/2011), ki je stopil v veljavo dne, 14. 3. 2011, je prenehal veljati drugi odstavek 128. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, ki je določal, da oseba, ki prestaja uklonilni zavor, lahko tudi še med njegovim prestajanjem sodišču predlaga nadomestitev plačila globe z opravo nalog v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti. Do 14. 3. 2011 je sodišče odobrilo 254 osebam opravljanje dela v splošno korist. 254 oseb je uklonilni zavor prestalo v celoti.

3. 5. 3. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov

3. 5. 3. 1. Socialno delo ob sprejemu in v času prestajanja kazni

V letu 2011 so strokovni delavci ugotavljali potrebe s socialnega področja pri 95,4 % na novo sprejetih obsojencih in mladoletnikih. Pri 26,8 % obsojencev in mladoletnikov so ugotovili kompleksno socialno problematiko in potrebe po intenzivnejši socialni pomoči.

Načrt socialnega vključevanja po odpustu z opredeljenimi cilji in potrebami so v zavodih kot del osebnega načrta izdelali za 98,8 % obsojencev in mladoletnikov. Za tujce z izgonom je bil izdelan v omejenem obsegu, za obsojence, ki pomoči na socialnem področju niso potrebovali ali želeli, postpenalnih načrtov niso izdelali. Sestavni del opredeljevanja potreb in postpenalnega programa so tudi poročila centrov za socialno delo, ki so jih zavodi v letu 2011 prejeli za 76,3 % obsojencev in mladoletnikov. Zavodi socialnih poročil centrov niso prejeli za obsojence tujce, za tiste, ki jih centri pred nastopom kazni niso obravnavali, za tiste s kratkimi kaznimi ter tiste, ki sodelovanja in pomoči centra za socialno delo niso potrebovali ali želeli (6 %). Za 72 ali 7,1 % obsojencev in mladoletnikov (kjer je bilo to potrebno in je bila izražena želja udeleženi) so zavodi v sprejemnem obdobju sklicali tudi time s strokovnimi delavci centrov za socialno delo. 292 ali 29,4 % obsojencev je zaradi nastopa kazni izgubilo zaposlitev.

Vsebine dela so bile prilagojene posameznikovim potrebam in specifičnim življenjskim situacijam. Najpogostejše vsebine so bile razreševanje aktualne socialne problematike, razbremenilni razgovori, socialno svetovanje po načrtu in dogovoru, razreševanje socialne problematike v domačem okolju in delo z družino, pomoč pri zaposlovanju med prestajanjem kazni in po odpustu, zagotavljanje materialne varnosti obsojenca med prestajanjem kazni in po odpustu, reševanje nastanitvene problematike, ugotavljanje možnosti za delo in invalidnosti, sodelovanje pri obravnavi odvisnosti ter urejanje in financiranje nekaterih oblik izobraževanja.

Pomembno vlogo pri delu z mrežami in reševanju težav posameznika ima socialno delo na terenu. Delež terenskega dela se v primerjavi z letom 2010 ni zvišal. V letu 2011 so socialni delavci opravili skupno 206 obiskov na terenu (65 obiskov na centrih za socialno delo, 23 obiskov na domu obsojencev oz. mladoletnikov, 11 na zavodih za zaposlovanje ter 107 različnih obiskov v drugih ustanovah – upravne enote, občine, zdravstvene in humanitarne organizacije, delovne organizacije, izobraževalne organizacije, stanovanjske skupnosti, društva, nevladne organizacije, sodišča, zavetišča za brezdomce, samski domovi, delodajalci ipd.). Največ terenskega dela so opravili v zavodu Maribor, oddelku Murska Sobota (38).

Med prestajanjem kazni oz. vzgojnega ukrepa je socialno obravnavo potrebovalo 1.424 obsojencev in mladoletnikov. Med njimi jih je 313 potrebovalo pomoč pri urejanju stikov z družino in 664 pri reševanju materialne stiske.

3. 5. 3. 2. Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami

Izvajanje socialnega načrta in reševanje večine socialnih težav posameznika nista mogoči brez povezovanja zavodske socialne službe z zunanjimi ustanovami. Pogosta večplastnost problemov zahteva tudi sodelovanje drugih ustanov.

Tabela 41: Sodelovanje zavodov z zunanjimi ustanovami v letu 2011

Naziv/vrsta ustanove	število stikov
centri za socialno delo	2156
zavodi za zaposlovanje	267
delovne organizacije	110
Rdeči križ in Karitas	216
zdravstvene ustanove	119
izobraževalne ustanove	258
stanovanjske organizacije	112
ZPIZ	30
domovi za starejše občane	24
samski domovi	34
drugo	307
SKUPAJ	3599

Zavodi so v letu 2011 pri izvajanju osebnih načrtov največ sodelovali s centri za socialno delo (59,9 %). Sodelovanje je večina zavodov ocenila kot ustrezno, v enem primeru je center odklonil koordinacijo z zavodom. Po številu vzpostavljenih stikov v letu 2011 sledijo druge vladne organizacije in društva ter izobraževalne in humanitarne organizacije (20,5 %).

Pristojni centri za socialno delo so zaradi uresničevanja načrta socialnega vključevanja obsojencev po odpustu obiskali tudi obsojence v zavodih. Beležimo 336 obiskov centrov za socialno delo in 63 obiskov drugih organizacij in društev, ki vsak na svojem področju nudijo pomoč obsojencem (Društvo Prelomi, Lokalne akcijske skupine, Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo Srečanje, Zaporniški vikariat, Reintegracijski center, Društvo Up in drugi).

3. 5. 3. 3. Priprava na odpust

V času pred odpustom je celotna obravnava osredotočena na konkretne priprave na odpust: zaposlitev, nastanitev, urejanje materialnih razmer in pripravo ožjega domačega okolja na vrnitev obsojenca ali mladolenika. Pogosto želje in pričakovanja obsojencev in mladoletnikov niso v skladu z možnostmi, postopke pa večkrat otežuje tudi njihov protisloven odnos do prostosti, posebno pri daljših kaznih. Od skupno 962 odpuščenih obsojencev je bila za 1,5 % ob odpustu dogovorjena denarna socialna pomoč na centrih za socialno delo. Po odpustu je bilo po nadaljnjo pomoč na centre za socialno delo napotnih 476 (49,4 %) odpuščenih obsojencev.

V zavodih so pripravo na odpust izvajali v sklopu individualne in skupinske obravnave. V letu 2011 so v zavodih opravili 258 postpenalnih koordinacij s pristojnimi centri za socialno delo, med njimi je bilo 49 širših (poleg centrov za socialno delo so sodelovali tudi zavodi za zaposlovanje, stanovanjski skladi ipd.). Za priprave pogojnega odpusta z varstvenim nadzorom je bilo opravljenih 26 koordinacij s pristojnimi centri za socialno delo, ki so nato v času pogojnega odpusta obsojencev izvajali varstveni nadzor.

144 oziroma 14,9 % obsojencev ali mladoletnikov se je skladno z 99. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij šest mesecev pred odpustom prijavilo v evidenco brezposelnih oseb na Zavodu za zaposlovanje in se vključilo v programe aktivnega iskanja zaposlitve pri Zavodu za zaposlovanje. Trije obsojenci (dva iz Odprtega oddelka Puščava in eden iz Oddelka Murska Sobota) so uspeli najti zaposlitev in pred odpustom sklenili delovno razmerje. Drugi so si zaposlitev aktivno iskali po prestani kazni. Največ prijav na Zavod za zaposlovanje je bilo izvedenih v zavodu Ljubljana (39), Maribor (27), Koper (19) in Celje (15).

Zaključno poročilo je bilo izdelano za veliko večino (736 ali 76,5 %) vseh odpuščenih obsojencev in mladoletnikov, med njimi je bilo centrom za socialno delo posredovanih 474 ali 49,2 % poročil. Posredovali so jih takrat, kadar je obsojenec to želel in je bilo to potrebno zaradi nadaljnje pomoči v domačem okolju.

Zaključnih poročil zavodi niso pripravljali za tujce, ki so po prestani kazni zapustili Slovenijo, za tiste, ki so nastopili novo kazen ipd.

Za 140 obsojencev ali mladoletnikov (14,5 %) so bili izdelani predlogi o konkretnih oblikah pomoči, ki so jo obsojenci potrebovali po odpustu s prestajanja kazni.

Zaposlitev

Prenapolnjenost trga delovne sile, nižja izobrazbena raven obsojencev in želja delodajalcev po zanesljivejših in z delovnimi navadami opremljenih delavcih, otežujejo zagotavljanje zaposlitve obsojencem po prestani kazni. V letu 2011 je delež obsojencev in mladoletnikov, ki so imeli po odpustu urejeno zaposlitev, dosegal 26,7 %, kar je za 6,9 % manj kot v letu 2010 (33,6 %). Visoka brezposelnost v državi se odraža tudi pri zaposlovanju obsojencev. Preko Zavoda za zaposlovanje so se uspeli zaposliti trije obsojenci v obdobju šestih mesecev pred odpustom. Več težav pri zagotavljanju zaposlitve je bilo pri tistih obsojencih, ki že pred nastopom kazni niso imeli urejene zaposlitve. Največ oseb z neurejeno zaposlitvijo je bilo odpuščenih iz zavoda Ljubljana, kjer sta od 145 odpuščenih obsojencev urejeno zaposlitev imela samo dva. Sledijo mu zavod Dob, Ig in Celje. Vsi obsojenci, ki so kazen zapora prestali v Odprtem oddelku Puščava (zavod Dob), so imeli urejeno zaposlitev.

Tabela 42: Število obsojencev in mladoletnikov z urejeno zaposlitvijo ob odpustu v letu 2011

Zavod	urejena zaposlitev	delež (v %)
Dob	7	7,1
Slov. vas	29	80,5
OO Puščava	11	100
Ig	5	8,9
Celje	5	9,8
Koper	20	21,9
N. Gorica	12	24,4
Ljubljana	2	1,3
N. mesto	56	76,7
OO Ig	20	34,4
Maribor	37	24,1
M. Sobota	10	23,2
Rogoza	33	34,3
Radeče	10	55,5
Skupno	257	26,7

Tabela 43: Razlogi za neurejeno zaposlitev ob odpustu v letu 2011

Razlogi	delež med nezaposlenimi v %
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti, prijava na RZZ	35,6
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti, brez prijave na RZZ	24,1
tujci	9,7
zdravstveni razlogi	6,9
vklučeni v postopek ugotavljanja delazmožnosti	1,7
zavrnitev pomoči pri iskanju zaposlitve	1,3
upokojenci	5,5
vklučeni v redno izobraževanje	1,2
drugo	14

Delež odpuščenih (73,3 %), ki jim zaposlitve ob odpustu ni bilo mogoče zagotoviti, je podoben v primerjavi z letom poprej. Več težav pri iskanju zaposlitve je pri tistih, ki so bili nezaposleni že pred nastopom kazni. Zaradi nastopa kazni je zaposlitev izgubilo 292 obsojencev.

Nastanitev

Med odpuščenimi obsojenci in mladoletniki jih je med prestajanjem kazni oz. vzgojnega ukrepa nastanitev izgubilo 65, v času odpusta neurejenih nastanitev v letu 2011 ni bilo. Pomoč pri urejanju nastanitve je v letu 2011 potrebovalo 68 obsojencev.

78,7 % obsojencev in mladoletnikov se je ob odpustu vrnilo domov, drugi so si urejali nastanitev na novo (ob pomoči socialne službe v zavodu, centrov za socialno delo in neformalne socialne mreže). Razmere na področju nastanitve obsojencev in mladoletnikov po odpustu so se v primerjavi s predhodnim letom nekoliko izboljšale. Perspektivno gledano je potrebno omeniti, da stanovanjska politika za zaprte osebe še vedno nima izdelane vizije, obsojene osebe s svojim socialnim statusom tako nimajo večjih možnosti lastnega razreševanja nastanitvenega problema. Razpisi za neprofitna stanovanja so redki, stanovanj je malo, tudi za dodelitev bivalne enote so dolge čakalne vrste. Oteženo je predvsem urejanje nastanitve za obsojence, ki nimajo prijavljenega stalnega prebivališča. Za obsojence, ki so potrebovali pomoč pri urejanju nastanitve, so si zavodi pomagali tudi z zavetišči za brezdomce, s podnajemniškimi sobami in s samskimi domovi.

Tabela 44: Nastanitev obsojencev ob odpustu v letu 2009

Nastanitev	delež v %
v lastnem domu	78,7
pri sorodnikih	6,9
v podnajemniški sobi	3,5
v samskem domu	2,5
v dodeljeni sobi ali stanovanju	1
v prehodnem domu za tujce	0,1
v domu za starejše občane	0,6
neurejena nastanitev	0
drugo	6,7

Materialna pomoč

Obsojenci in mladoletniki so bili v večini zavodov deležni pomoči v obleki in obutvi (347 primerov) in sicer s strani zavoda, Karitasa ali Rdečega križa. 125 (12,9 %) obsojencev je ob odpustu prejelo denarno pomoč zavoda. Večina obsojencev si privarčuje določen znesek na blokiranem delu depozita, kjer se hrani določen delež pridobljene nagrade za delo. Glede na to, da se obsojenci ob odpustu pogosto soočajo z dodatnimi finančnimi obremenitvami, je prihranek pogosto prenizek. Za 15 (1,5 %) odpuščenih obsojencev in mladoletnikov so se v zavodih že pred odpustom dogovorili za denarno socialno pomoč centra za socialno delo. 476 ali 49,4 % odpuščenih obsojencev je bilo ob odpustu napotenih na center za socialno delo, kjer so si po prestani kazni sami urejali denarno socialno pomoč.

Delež obsojencev, ki so ob odpustu prejeli denarno pomoč zavoda se je v primerjavi z letom 2010 povečal za 4 %, medtem ko se je delež obsojencev, za katere je bila že v zavodu dogovorjena denarna socialna pomoč s strani pristojnih centrov za socialno delo, bistveno zmanjšal. Centri za socialno delo so upoštevaajoč obstoječo zakonodajo po navodilu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve močno zmanjšali oziroma ukinili dodeljevanje enkratnih denarnih pomoči ob odpustu.

Izredno denarno ali materialno pomoč med prestajanjem kazni je iz različnih virov prejelo 42 obsojencev in sicer za plačilo urejanja osebnih dokumentov, izobraževanje, stanarine, za kritje stroškov zobne protetike, nabavo očal ipd.

3. 5. 3. 4. Svetovanje v postpenalni obravnavi

Svetovanje je ena od posebnosti slovenske postpenalne obravnave, ki se vedno težje ohranja v praksi. Na nekaterih centrih za socialno delo to obliko svetovanja izvajajo strokovni delavci centrov sami, ponekod – predvsem tam, kjer imajo že dolgoletno tradicijo in pozitivne izkušnje – pa za to obliko dela imenujejo prostovoljce, večinoma študente družboslovnih fakultet. V letu 2011 je imelo prostovoljne svetovalce 40 obsojencev. Prostovoljni svetovalci svoje delo opravljajo pod okriljem centrov za socialno delo, verskih organizacij in nevladnih organizacij.

V primerjavi z letom poprej se je število svetovanj zmanjšalo. Na novo je bilo uvedenih 20 svetovanj, predvsem preko verske organizacije - Zaporniškega vikariata. Največ svetovanj je bilo v zavodu Dob.

Zavodi so centrom za socialno delo podali še 30 predlogov za imenovanje svetovalca obsojencev, vendar jih centri za socialno delo, kljub zakonskim predpisom niso odobrili. Težavo predstavlja predvsem neurejeno financiranje svetovalcev s strani centrov za socialno delo in s tem upad svetovalcev, saj svetovanje temelji na prostovoljni osnovi. Nihče od obsojencev se ni pritožil na negativno rešene vloge.

3. 6. ZDRAVSTVENO VARSTVO

S podpisanim Protokolom za izvajanje nalog, ki izhajajo iz 22. točke prvega odstavka 15. člena in nalog iz 24. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – po noveli ZZVZZ-K (Uradni list RS, št. 76/08) je bil s 1. 1. 2009 uveden nov status zavarovancev v obveznem zdravstvenem zavarovanju in sicer:

- pripornikom, ki niso zavarovanci iz drugega naslova do trenutka nastopa pripora oz. jim zavarovanje preneha v času pripora,
- obsojencem na prestajanju kazni zapora, mladoletniškega zapora, mladoletnikom na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom, osebam, ki jim je izrečen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ter obvezno zdravljenje odvisnosti od alkohola in drog.

Zavezanec za plačilo prispevkov za OZZ za zavarovance iz 22. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ je Uprava. Za kritje razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev iz 2. do 6. točke 23. člena ZZVZZ pa sredstva zagotovi Ministrstvo za zdravje.

Na podlagi 71. člena Splošnega dogovora za pogodbeno leto 2008 je bil sprejet tudi Aneks št. 6 k Splošnemu dogovoru za pogodbeno leto 2008, s katerim je bila narejena razdelitev timov zdravnikov po zdravstvenih domovih in njihovi ordinacijski časi. To pomeni, da so regionalni zdravstveni domovi od 1. 1. 2009 izvajalci zdravstvenega varstva za prej navedene kategorije zaprtih oseb. Zgoraj navedene aktivnosti so zavodske ambulate umestile v javno zdravstveno mrežo, kar je tudi bil dolgoletni cilj Uprave.

Zaprte osebe so bile tudi v letu 2011 deležne zdravstvene oskrbe v splošnih zavodskih ambulantah, zunanjih specialističnih ambulantah in bolnišnicah. Število splošnih pregledov v zavodskih ambulantah se je povečalo, število specialističnih pregledov v zunanjih zdravstvenih institucijah dosega raven leta 2010, medtem, ko se je število hospitalizacij povečalo.

Zdravstveno osebje je na področju obravnave odvisnosti zagotavljalo zaprtim osebam pomoč pri abstinenčnih krizah, substitucijsko terapijo in urinske teste za ugotavljanje prisotnosti drog v telesu, svetovanje in izobraževanje o nevarnosti okužb z virusi HIV in hepatitisa ter jih spodbujalo k testiranju, cepljenju proti hepatitisu B in zdravljenju. Strokovno osebje zavodov je v okviru kadrovske možnosti z izvajanjem psihosocialnih programov pomoči omogočalo zaprtim osebam doseganje višjih ciljev v obravnavi odvisnosti.

3. 6. 1. Zdravstveni pregledi zaprtih oseb v zavodskih ambulantah

V zavodskih ambulantah je bilo v letu 2011 opravljenih 44.070 pregledov zaprtih oseb. Med njimi je bilo 31.555 splošnih, 5.290 psihiatričnih, 5.024 zobozdravstvenih, 1.287 laboratorijskih in 914 dermatoloških

in ginekoloških pregledov v zavodu za ženske. V primerjavi z letom 2010 je bilo splošnih pregledov več za 12,9 %.

3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda

V zunanjih specialističnih ambulantah je bilo opravljenih skupaj 6.668 pregledov kar znaša podobno raven kot v letu 2010. Zaprte moške so specialisti pregledali 6.287-krat, in sicer največkrat v diagnostičnih laboratorijih RTG, CT, EEG, UZ (1.159), v travmatoloških ambulantah (993), v ortopedskih ambulantah (129), v zobnih ambulantah (421), v ambulantah medicine dela (745), itd.

Zaprte ženske so opravile 252 specialističnih pregledov, in sicer največ v diagnostičnih laboratorijih RTG, CT, EEG, UZ (69), v internističnih ambulantah (54), v travmatološki, v torakalni in v ambulanti splošne kirurgije (27).

Mladoletniki so opravili 129 specialističnih pregledov in sicer največ v travmatoloških ambulantah (72), v diagnostičnih laboratorijih RTG, CT, EEG, UZ (12), v očesnih ambulantah (10), v ORL ambulantah (10), v internističnih ambulantah (5).

V letu 2011 je bilo 90 moških in dve ženski napotenih na pregled v ambulante za AIDS.

3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja

V letu 2011 se je število hospitaliziranih zaprtih oseb glede na leto 2010 povečalo. Hospitaliziranih je bilo 245 oseb, kar je 28 % več kot v letu 2010. 120 oseb je bilo v času hospitalizacije varovanih, 125 hospitalizacij pa je potekalo brez varovanja.

Med hospitaliziranimi je bila večina moških (205), in sicer 116 z varovanjem in 89 brez. V letu 2011 so bile hospitalizirane štiri ženske, med njimi dve varovani in dve brez varovanja. Dva mladoletnika sta bila hospitalizirana z varovanjem, 34 mladoletnikov pa brez varovanja.

Največ je bilo hospitalizacij v splošnih bolnišnicah (103), na UKC Ljubljana (76), sledijo hospitalizacije v psihiatričnih bolnišnicah (44).

3. 6. 4. Bolezni zaprtih oseb

Vzroki za obisk zaprtih moških v specialističnih ambulantah so bile v letu 2011 bolezni dihal (1.696), nevrotske težave (1.501), kožna obolenja (1.329), bolezni lokomotornega aparata (1.145), bolezni prebavil (1.112), bolezni srca in ožilja (924).

Ženske so imele največ težav z boleznimi dihal (87), sledile so nevrotske težave (82), bolezni srca in ožilja (62), bolezni lokomotornega sistema (51), bolezni prebavil (42) in bolezni urogenitalnega trakta (39). Mladoletniki so v preteklem letu najpogosteje obolevali zaradi bolezni dihal (43), bolezni prebavil (30), kožnih obolenj (19) in zaradi bolezni lokomotornega aparata (16).

V letu 2011 ni bila nobena oseba okužena z virusom HIV ali s tuberkulozo. Zdravstveno osebje zavodov je dosledno izvajalo priporočila medicinske stroke glede pravočasnega odkrivanja bolnikov ter zdravljenja in nege po navodilih zdravnikov specialistov.

Tabela 45: Rezultati prostovoljnih in zaupnih testiranj na hepatitis in HIV v letih 2003–2011

Leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
število testiranih na HIV	134	179	305	242	297	235	202	197	134
število testiranih na hepatitis	183	269	303	322	378	326	271	284	192
HIV	0	0	0	2	1	1	2	1	0
hepatitis A	3	3	2	1	2	0	0	0	0
hepatitis B	14	10	7	12	15	7	13	11	15
hepatitis C	63	90	85	87	97	75	47	60	55
SKUPAJ	80	103	94	102	115	83	62	72	70

Za testiranje tako na HIV kot na hepatitis se je odločilo manj zaprtih oseb kot v letu 2010. Bolniki so iskali pomoč in svetovanje tudi v ambulantah za AIDS.

Po razpoložljivih podatkih o rezultatih testiranj v letu 2011 ni bila nobena oseba okužena z virusom HIV. Hepatitis B je bil potrjen pri 15 obsojencih, hepatitis C pa pri 55 zaprtih osebah. Tudi v letu 2011 so zavodi izvajali preventivne dejavnosti za preprečevanje obolevnosti za omenjenimi boleznimi.

3. 6. 5. Substitucijska terapija

Substitucijsko terapijo izvajamo v sodelovanju z zdravniki specialisti regionalnih centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti. V sodelovanju s koordinacijo centrov za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog so bila izdelana Strokovna navodila za obravnavo zaprtih oseb, odvisnih od prepovedanih drog, ki vsebujejo enotno doktrino zdravljenja z nadomestnimi zdravili v zavodih.

Med 1.073 zaprtimi osebami, ki so bile odvisne od nedovoljenih drog ali so imele težave zaradi uživanja drog, je prejelo substitucijsko terapijo 623 ali 58 % zaprtih oseb. Največ je bilo vzdrževalne terapije. V primerjavi z letom 2010 se je število oseb na substitucijski terapiji povečalo za 13,8 %.

Med 958 novosprejetimi osebami s težavami z drogo je bilo 417 ali 43,5 % oseb z že predpisano substitucijsko terapijo.

Substitucijsko terapijo je prejelo 63 oseb, ki so bili ukлонilno zaprti.

Tabela 46: Število zaprtih oseb na substitucijski terapiji po kategorijah v letih 2005–2011

Kategorija	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
priporniki	180	242	234	196	219	219	182
obsojenci	202	290	352	346	328	319	378
SKUPAJ	382	532	586	542	547	538	560

3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov

Imunokemijsko urinsko testirane so bile zaprte osebe, ki so se vključile v program obravnave odvisnosti od nedovoljenih drog in so s ciljem samopotrjevanja in nadzora abstinence pisno potrdile terapevtski dogovor z izvajalci programov obravnave. Testi so bili uporabljeni predvsem za ugotavljanje prisotnosti opijatov, kanabisa in benzodiazepinov. Z urinskimi testi so bile preverjene tudi vse zaprte osebe na metadonski terapiji. V primeru pozitivnega testa jim je bila terapija postopno ukinjena.

V letu 2011 je bilo porabljenih 3.774 urinskih testov.

3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah

V letu 2011 je bilo skupaj 14.704 ležalnih dni, kar je za 16 % več kot v letu 2010. V zavodih so našeli 12.957 ležalnih dni, v bolnišnicah pa 1.747 ležalnih dni.

Moški so v zavodskih bolniških sobah preživeli 12.934 dni, v bolnišnicah pa 1.433 ležalnih dni. Ženske so v bolnišnicah preživele 39 ležalnih dni. Mladoletniki so bili nameščeni v zavodskih bolniških sobah 23 ležalnih dni in 36 dni v bolnišnici.

3. 6. 8. Poškodbe zaprtih oseb

Skupno število poškodb zaprtih oseb je v letu 2011 znašalo 588, kar je za 4,4 % manj kot v letu 2010. Gre za poškodbe pri delu, športu, v prostem času, med prostim izhodom, pred nastopom kazni in v zavodu po tretji osebi. Vse poškodbe so bile obravnavane v zavodskih ambulantah.

Največ poškodb je bilo med moškimi (514), med ženskami so bile tri, med mladoletniki pa 71. Moški so se najpogosteje poškodovali pri športu (166), ženske (1) in mladoletniki (47) v prostem času.

3. 6. 9. Samopoškodbe in poskusi samomorov

V letu 2011 beležimo 86 samopoškodb in poskusov samomorov zaprtih oseb, kar je enako kot v letu poprej. 32-krat so se samopoškodovali obsojenci, 34-krat priporniki, trikrat ukлонilno zaprta oseba, 16-krat mladoletniki iz prevzgojnega doma in enkrat mladoletni pripornik. Najpogostejši načini so bile ureznine, obešenje, udarci, zaužitje predmetov in zastrupitve z zdravili. Vse osebe so bile oskrbljene s strani delavcev zavodov. Nadaljnja zdravniška oskrba v ustreznih zunanjih zdravstvenih ustanovah je bila nudena v 46 primerih. Deset oseb je bilo hospitaliziranih, od tega štiri v psihiatričnih bolnišnicah.

Med vsemi samopoškodbami je bilo petnajst resnih poskusov samomora. Enajst samomorilnih poskusov je bilo izvedenih z obešenjem. Tri osebe so skušale končati življenje s predoziranje s tabletami ali kemikalijami, ena se je močno porezala. Pravočasni strokovni intervenciji zaposlenih gre zasluga, da so dejanja ostala samo pri poskusu.

V letu 2011 sta bila storjena dva samomora z obešenjem. Ena oseba je imela status pripornika, druga pa obsojenca.

Po navedbah zaprtih oseb so razlogi avtoagresivnega vedenja zlasti občutki obupa, nemoči in brezizhodnosti zaradi odvzema svobode, poslabšanje odnosov s svojci in medsebojni konflikti pa tudi abstinenčne krize (predvsem pri alkoholikih) in bolezenska stanja.

V skladu s strategijo preprečevanja samomorov, ki smo jo vzpostavili v letu 2003, so v zavodih ocenili samomorilno ogroženost vsake na novo sprejete osebe.

Zaprtim osebam v stiski so nudili pomoč zavodski strokovni delavci (psihologi, pedagogi, socialni delavci in zdravstveno osebje), ki so poskušali v kritičnih trenutkih usmerjati posameznika k rešitvi problema. Strokovni delavci so se povezovali tudi z zunanjimi strokovnjaki (psihiatri in kliničnimi psihologi), ki so zaprte osebe pregledali ali opazovali.

V okviru strategije preprečevanja samomorov v zaporih se je tudi v letu 2011 nadaljevalo sistematično izobraževanje delavcev za prepoznavanje samomorilne ogroženosti zaprtih oseb. Uvedena je bila supervizijska skupina, ki jo sestavljajo predstavniki z vseh lokacij. Na skupini so se obravnavali vsi pomembnejši izredni dogodki s tega področja. Supervizijska skupina se je sestajala enkrat mesečno.

3. 6. 10. Smrti

V letu 2011 so umrle štiri osebe. En obsojenec in en pripornik sta storila samomor z obešenjem. En obsojenec je umrl za posledicami padca z višine, ko je skušal pobegniti iz bolnišnice. Umrli je tudi en obsojenec, ki je bil zaradi slabega zdravstvenega stanja dodatno oskrbovan s strani zunanje patronažne službe.

3. 6. 11. Gladovne stavke

Z gladovnimi stavkami so tudi v letu 2011 zaprte osebe opozarjale na osebne stiske in nezadovoljstva. Stavkalo je 21 oseb, kar je polovico manj kot v letu 2010. Priporniki (6) so z odklanjanjem hrane želeli doseči odpravo pripora ter pospešitev postopkov na sodiščih, obsojenci (15) pa so na ta način izražali predvsem nezadovoljstvo nad odločitvami zavodskih strokovnih služb. Odklanjanja hrane mladoletnikov iz PD Radeče v letu 2011 nismo beležili. Vsi stavkajoči so bili obravnavani v skladu z mednarodnimi konvencijami o gladovnih stavkah. Odklanjanje hrane ni pustilo posledic na zdravju stavkajočih.

3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA

3. 7. 1. Odvisnost od alkohola

Obravnava odvisnih od alkohola je v zavodih v letu 2011 potekala v skladu z doktrino in dogovori. Izvajalci programov so bili zavodski strokovni delavci v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki. Namen obravnave je pomoč zaprti osebi pri vzpostavitvi abstinence in spremembi življenjskega sloga ter morebitna priprava posameznika na zdravljenje v zdravstveni ustanovi.

Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi odvisnosti od alkohola postaja vse bolj zahtevna, ker sindrom odvisnosti vse pogosteje spremlja še antisocialno vedenje zaprtih oseb – družinsko in spolno nasilje. Doseganje namena obravnave so tudi v preteklem letu ovirali nizka stopnja motiviranosti za spremembo, dolgotrajnost odvisnosti od alkohola, osebni propad, nizek socialnoekonomski status obravnavanih oseb ter nepripravljenost svojcev za sodelovanje v obravnavi.

Tabela 47: Število in delež zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja ali s težavami zaradi alkohola po kategorijah zaprtih oseb v letu 2011

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi alkohola	delež v %
obsojenci	1.919	229	12,0
UZ	1.816	151	8,3
priporniki	1.193	100	8,4
mladoletniki	47	12	25,5
SKUPAJ	4.975	492	9,9

V letu 2011 je bilo med skupaj 4.975 zaprtimi osebami 492 oseb ali 9,9 % oseb s težavami zaradi odvisnosti od alkohola. Delež oseb, ki so imele težave zaradi odvisnosti od alkohola, se je v primerjavi z letom poprej zvišal za 0,9 %.

Tabela 48: Število zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja ali s težavami zaradi alkohola po spolu in zavodih v letu 2011

Zavod	66. člen				ugotovljeno, da imajo težave						skupaj
	m	ž	ml	skupaj	p	m	ž	ml	UZ	skupaj	
Dob	5	0	0	5	0	99	0	0	0	99	104
Slov. vas	0	0	0	0	0	16	0	0	0	16	16
OO Puščava	1	0	0	1	0	7	0	0	0	7	8
Ig	0	0	0	0	1	0	2	0	2	5	5
Celje	0	0	0	0	7	3	0	0	35	45	45
Koper	0	0	0	0	6	8	0	0	0	14	14
N. Gorica	0	0	0	0	2	3	0	0	1	6	6
Ljubljana	4	0	0	4	55	38	0	0	46	139	143
N. mesto	0	0	0	0	7	12	0	0	52	71	71
OO Ig	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
Maribor	0	0	0	0	15	18	0	0	0	33	33
M. Sobota	1	0	0	1	7	9	0	0	15	31	32
OO Rogoza	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
Radeče	0	0	0	0	0	0	0	12	0	12	12
SKUPAJ	12	0	0	12	100	215	2	12	151	480	492

Med skupaj 1.919 obsojenci v letu 2011 je bil 12 obsojencem izrečen ukrep obveznega zdravljenja alkoholizma, kar je za pet oseb manj kot v letu 2010. Tudi v letu 2011 so zavodi izvajali ukrepe z vključevanjem odvisnikov v psihosocialne programe obravnave odvisnosti v zavodih, bolj motivirane posameznike pa so obravnavali v sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami.

153 oseb je imelo abstinenčne krize zaradi alkohola in sicer 60 obsojencev, 41 pripornikov in 52 uklonilno zaprtih. V hospitalno zdravljenje med prestajanjem kazni sta bila vključena dva obsojenca in ena oseba na prestajanju uklonilnega zapora. Po prestani kazni sta bili v hospitalno zdravljenje vključeni dve osebi.

Tabela 49: Število oseb s težavami zaradi alkohola glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2002–2011

Leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
število vseh zaprtih oseb	4.725	4,344	3.097	3.572	4.311	4.383	4.730	4.592	4.975
število oseb s težavami zaradi alkohola	833	722	421	513	714	684	549	413	492
delež v %	17,6	16,6	13,6	14,4	16,6	15,6	11,6	9,0	9,9

Tabela 50: Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave po zavodih v letu 2011

Zavod	program izobraževanja			program motivacije			abstinenca in aktivno življenje		
	0	UZ	ml	0	UZ	ml	0	UZ	ml
Dob	24	0	0	29	0	0	30	0	0
Slov. vas	8	0	0	8	0	0	0	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Ig	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Celje	11	0	1	8	0	0	0	0	0
Koper	5	0	0	5	0	0	5	0	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	4	0	0	8	0	0	15	0	0
N. mesto	8	7	0	2	0	0	0	0	0
OO Ig	11	0	0	3	0	0	12	0	0
Maribor	0	0	0	0	0	0	22	0	0
M. Sobota	0	0	0	3	0	0	3	0	0
OO Rogoza	4	0	0	4	0	0	4	0	0
Radeče	0	0	47	0	0	47	0	0	47
SKUPAJ	75	7	48	70	0	47	94	0	47

V letu 2011 so se zaprte osebe s težavami zaradi odvisnosti od alkohola lahko vključevale v programe edukacije in motivacije v zavodih. Pomoč zaprtim osebam je bila usmerjena v vzpostavljanje občutka za osebno nego in telesno kondicijo, odgovornost za opravljanje dnevnih dejavnosti, pridobivanje delovnih navad, aktivno preživljanje prostega časa, vzpostavljanje in vzdrževanje stikov s svojci ter v postopno vračanje v družbo.

Vključitev v našete programe pomoči je bila prostovoljna. Za vključitev v programe izobraževanja se je odločilo 130 zaprtih oseb, v programe motivacije 117 oseb, aktivni življenjski stil je uspelo vzpostaviti 141 zaprtim osebam.

Osebam, ki so v zavodih uspešno abstimirale in izrazile željo po nadgradnji obravnave, smo med prestajanjem kazni omogočili tudi obravnavo v zunanjih zdravstvenih ustanovah in v programih nevladnih organizacij (v psihiatričnih klinikah, v območnih ambulantah za alkoholike, v klubih zdravljenih alkoholikov, Anonimnih alkoholikov, skupinah za samopomoč). Za takšno obravnavo se je v letu 2011 odločilo 52 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 13 oseb.

3. 7. 2. Odvisnost od prepovedanih drog

Zaprte osebe, odvisne od nedovoljenih drog, so v zavodih obravnavali v skladu z izdelano strategijo. Ta opredeljuje medicinski del pomoči, programe edukacije in motivacijski proces ter nadgradnjo z visokopražnimi programi.

Tabela 51: Število in delež zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja ali s težavami zaradi drog po kategorijah zaprtih oseb v letu 2011

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi odvisnosti od nedovoljenih drog	delež v %
obsojenci	1.919	623	32,5
uklonilno zaprti	1.816	135	7,4
priporniki	1.193	292	24,5
mladoletniki	47	23	49,0
SKUPAJ	4.975	1.073	21,6

V letu 2011 je bilo prepoznanih 1.073 zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja nedovoljenih drog. V primerjavi z letom poprej se je njihovo število zmanjšalo za 178 oseb oziroma zmanjšalo iz 26,5 % na 21,6 % vseh zaprtih oseb.

Tabela 52: Število zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja ali s težavami zaradi drog po zavodih v letu 2011

Zavod	66. člen				ugotovljeno, da imajo težave						skupaj
	m	ž	ml	skupaj	p	m	ž	ml	UZ	skupaj	
Dob	9	0	0	9	0	157	0	0	0	157	166
Slov. vas	0	0	0	0	0	4	0	0	0	4	4
OO Puščava	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	2
Ig	0	0	0	0	19	0	32	0	8	59	59
Celje	1	0	0	1	26	23	0	2	24	75	76
Koper	1	0	0	1	38	96	0	0	0	134	135
N. Gorica	0	0	0	0	25	21	0	0	18	64	64
Ljubljana	0	0	0	0	116	130	0	0	40	286	286
N. mesto	0	0	0	0	11	13	0	0	30	54	54
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	1	0	0	1	34	112	0	0	6	152	153
M. Sobota	0	0	0	0	23	14	0	0	9	46	46
OO Rogoza	0	0	0	0	0	7	0	0	0	7	7
Radeče	0	0	0	0	0	0	0	21	0	21	21
SKUPAJ	12	0	0	12	292	579	32	23	135	1.061	1.073

V letu 2011 je bilo prepoznanih 1.073 zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja prepovedanih drog. Med njimi je bilo 12 oseb z izrečenim ukrepom obveznega zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog. Abstinenčno krizo je imelo 131 oseb, in sicer 72 pripornikov, 41 obsojencev in 18 uklonilno zaprtih.

Obravnavo odvisnih od prepovedanih drog so spremljale težave, in sicer nizka motiviranost zaprtih oseb za spreminjanje življenjskega stila, zanikanje recidiva in odgovornost zanj, manipuliranje ipd.

Tabela 53: Število oseb s težavami zaradi uživanja nedovoljenih drog glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2003 – 2011

Leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
število vseh zaprtih oseb	4.725	4.344	3.097	3.572	4.311	4.383	4.730	4.592	4.975
osebe s težavami zaradi droge	727	944	868	948	1.090	1.210	1.209	1.215	1.073
delež v %	15,38	21,73	28,03	26,5	25,3	27,6	25,6	26,5	21,6

Tabela 54: Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave po kategorijah in zavodih v letu 2011

Zavod	nizkopražni programi				višjepražni programi				visokopražni programi			
	O	UZ	ml	skupaj	O	UZ	ml	skupaj	O	UZ	ml	skupaj
Dob	54	0	0	54	21	0	0	21	48	0	0	48
Slov. vas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	11	8	0	19	15	0	0	15	6	0	0	6
Celje	12	0	0	13	1	0	0	1	0	0	0	0
Koper	27	0	0	27	75	0	0	75	2	0	0	2
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	14	0	0	14	47	21	0	0	3	0	0	0
N. mesto	6	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	50	6	0	56	14	0	0	14	8	0	0	8
M. Sobota	8	0	0	8	1	0	0	1	3	0	0	3
OO Rogoza	4	0	0	4	7	0	0	7	2	0	0	2
Radeče	0	0	47	47	0	0	47	47	0	0	47	47
SKUPAJ	186	14	48	248	181	21	47	181	72	0	47	117

Za osebe, ki se v času prestajanja kazni vključujejo v različne programe obravnave, se v zavodih omogoča individualna in skupinska obravnava. Zaprtim osebam je omogočena tudi obravnava v zunanjih zdravstvenih ustanovah ter v programih nevladnih organizacij (psihiatrične bolnišnice, Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Ljubljani, centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti, Društvo Up, Skupnost Srečanje, Karitas – Zavod Pelikan, Zavod Vir, Društvo Projekt Človek, Društvo Stigma, Društvo Križišče..., itd.). Za tovrstno obliko se je v letu 2011 odločilo 94 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 30 zaprtih oseb.

3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov

Osamitev obsojenca po 98. členu zakona

V letu 2011 ne beležimo primerov osamitve po 98. členu ZIKS.

Namestitev v posebej varovani oddelek na podlagi 206. člena zakona

V posebej varovani oddelek je bilo v letu 2011 nameščenih 14 nevarnih obsojencev. V zavodu Dob (12) in Celje (2). Poglavitni razlogi teh namestitev so bili fizični napad in grožnje soobsojencem ter izsiljevanje.

3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev

V letu 2011 je v slovenskih zavodih prestajalo kazen 610 tujcev, med katerimi je bilo 160 obsojencev, 56 ukлонilno zaprtih in 394 pripornikov.

Posebnih jezikovnih težav pri delu s tujci ni bilo, delavci zavodov so se z njimi sporazumevali v enem od svetovnih jezikov. Nekaj obsojencev iz manjših držav je obvladalo le materni jezik in so se na lastno željo začeli učiti slovenščine. Želje po uradnem prevajalcu ni izrazil nihče.

Tujci, ki slovenskega jezika niso razumeli, so bili obravnavani individualno, drugi pa so se udeleževali skupinskih oblik dela, kjer so jim pri sporazumevanju pomagali tudi drugi obsojenci.

Tujejezična literatura, vključujoč zakonske in podzakonske akte, so dostopni v tujih jezikih v zavodskih knjižnicah. Tujci so se z željeno literaturo večinoma oskrbovali sami ali pa preko diplomatskih predstavnikov.

Obsojeni tujci so izrabili pravico do obiskov konzularnih predstavnikov, obiski svojcev pa so bili odvisni predvsem od njihove oddaljenosti, materialnega stanja, pa tudi od kakovosti njihovih stikov pred nastopom kazni.

Večina jih je za ohranitev stikov s svojci uporabljala dopisovanje, telefonskih razgovorov so se zaradi visokih stroškov posluževali nekoliko redkeje. Tujcem je bila glede na njihova verska načela in druga prepričanja zagotovljena ustrezna prehrana.

Obravnava tujcev v zavodih je bila enaka obravnavi slovenskih državljanov. Tujci z izrečenim izgonom iz države zunajzavodskih ugodnosti niso bili deležni. Tisti tujci, ki jim stranska kazen izгона iz države ni bila izrečena, so bili za pridobitev zunajzavodskih ugodnosti izenačeni z obsojenci, ki so slovenski državljanji. Praviloma so bivali v zaprtih oddelkih zavodov.

3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb

V letu 2011 je bilo zaprtih 77 oseb v starosti nad 59 let, med njimi jih je bilo 11 starejših od 69 let. Predvidene dejavnosti in njihovo namestitvev so v zavodih prilagodili njihovim letom in zdravstvenemu stanju. Najstarejša obsojenka je bila stara 77 let in je kazen prestajala v ZPKZ Ig, najstarejši obsojenec je bil star 83 let in je kazen prestajal v ZPKZ Dob. V dveh primerih je bilo ugotovljeno, da obsojenec ni več sposoben prestajati kazen. V obeh primerih se je za osebo uredilo institucionalno varstvo in pogojni odpust.

3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost

V letu 2011 je bilo na novo sprejetih 44 obsojencev, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost. Na novo je bilo sprejetih osem obsojencev, storilcev spolnih kaznivih dejanj manj kot v letu poprej. Njihov skupni delež je znašal 4,4 % obsojeniške populacije, kar je za 0,6 % manj kot v letu 2010.

V zavodih so v letu 2011 obravnavali skupaj 159 tovrstnih obsojencev – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kar je 25 oseb manj kot v letu 2010. Kazen so prestajali skoraj na vseh lokacijah. Predstavljali so 8,3 % delež obsojeniške populacije, kar je za 1,1 % manj kot leto poprej.

Obravnava te kategorije obsojencev se načeloma ni bistveno razlikovala od ostalih, pri podeljevanju zunaj zavodskih ugodnosti pa je zahtevala še posebno previdnost. Obsojenci so se vključevali tako v individualne kot v skupinske oblike obravnave ter v ostale oblike zavodskega življenja. V nekaj primerih je bilo posameznike potrebno zaščititi pred nasilnimi soobsojenci. V teh primerih smo jih praviloma obravnavali le individualno.

Storilci spolnih kaznivih dejanj, ki so izrazili interes, so bili vključeni v psihološko obravnavo, ki je bila usmerjena predvsem v vzpostavljanje uvida v storjeno dejanje in motiviranje za spremembo. Vsi psihologi, ki obravnavajo storilce kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, so se udeleževali ustrezne supervizijske skupine, ki se je redno mesečno sestajala. Šest delavcev se je dodatno usposabljal na področju vedenjsko kognitivne terapije. V letu 2011 so v zavodu Dob izvajali edukacijsko skupinsko obravnavo te kategorije obsojencev. Izvajajo jo zavodski psihologi. Program zajema 15 srečanj na vnaprej pripravljene teme. Vseh skupin se je udeležilo skupaj 32 obsojencev. V individualno psihološko obravnavo je bilo na vseh lokacijah vključenih 74 oseb, kar je 9,5 % več kot v letu 2010.

Zavodi so se po pomoč in znanje glede obravnave te kategorije obsojencev obračali tudi na posamezne zunanje strokovnjake, predvsem psihiatre. Nekateri bolj motivirani obsojenci so bili deležni tudi obravnave zunaj zavoda.

Ob pripravi obsojencev na zunanje ugodnosti in odpust so se v zavodih posvetovali z različnimi službami (npr. s centri za socialno delo, šolami, z zdravstvenimi službami, s policijo itd.) in okolje pripravljali na njihovo postopno vračanje v družbo. Ugodnosti izven zavoda so bili deležni tisti obsojenci, ki so v obravnavi dokazali zahtevani napredek in izpolnjevali vsa potrebna merila.

3. 7. 7. Obravnava žensk

Prestajanje zaporne kazni žensk je tesno povezano s kulturnimi in družbenimi pričakovanji glede njihove vloge v družini, še posebno vloge matere. Ženske so prestajanje kazni in oddaljenost od doma velikokrat doživljale kot hudo stisko s stopnjevanimi občutki tesnobe, nemira, krivde in samoobtoževanja. Težave so bile še večje ob hkratni odsotnosti drugega roditelja (npr. zaradi sočasnega prestajanja kazni), kar je zahtevalo ukrepe za reševanje stiske otrok. Posebne težave, povezane z obravnavo žensk, so se nanašale na obsojenke, pri katerih stiki z družino in otroki niso bili možni (velika oddaljenost od doma, tujke ipd.).

Razen v centralnem ženskem zavodu Ig so se pripornice in pridržane nahajale še v zavodu Celje. V zavodu Radeče v letu 2011 niso obravnavali nobene mladoletnice.

3. 7. 8. Obravnava mladoletnikov

V zavodu Celje je v letu 2011 prestajalo kazen pet (5) mladoletnikov, v prevzgojnem domu pa so obravnavali 47 mladoletnih oseb.

Pri delu z mladoletniki je največji poudarek namenjen izobraževanju in pridobivanju delovnih navad ter obravnavi odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola.

3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI

3. 8. 1. Podeljene ugodnosti

Postopek za podeljevanje ugodnosti obsojencem in mladoletnikom je v zavodih bolj ali manj enoten, saj predloge za podelitev ugodnosti pripravijo nosilci primera – pedagogi ter ga timsko konzultirajo na oddelčnih strokovnih skupinah. Odločitev nato sprejme direktor zavoda oziroma vodja dislociranega oddelka. Načeloma veljavni predpisi s področja izvrševanja kazni zapora omogočajo in dopuščajo dovolj sistematičen in primerljiv pristop pri odločitvah o podeljevanju posameznih ugodnosti konkretnim obsojencem in mladoletnikom. Kljub temu pa je v praksi čutiti pomanjkljivost v tem, da osebni načrt še zdaleč ne vsebuje vseh kriterijev, ki so pomembni za odločitev o podelitvi ugodnosti obsojencu, zato zavodi pri odločanju o tem upoštevajo še številne druge kriterije, ki jih je izoblikovala praksa. Zavodi upoštevajo zlasti osebnostne in vedenjske lastnosti obsojencev, oceno zanesljivosti, spoštovanje sprejetih dogovorov, odnos do kaznivega dejanja, delavcev in soobsojencev. Obsojencem, ki brez opravičenih razlogov niso pripravljene redno delati, zavodi zunajzavodskih ugodnosti praviloma niso podeljevali. Podobno zavodi tudi niso podeljevali teh ugodnosti obsojencem – odvisnikom, ki se niso bili pripravljene vključiti v program obravnave ali če so prekršili dogovor o tovrstni obravnavi.

Podatki kažejo, da zavodi pri podeljevanju ugodnosti veliko pozornosti posvečajo določenim kategorijam obsojencev glede na vrsto storjenega kaznivega dejanja in njihovim osebnim lastnostim. V primerih ko gre za obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kaznivih dejanj proizvodnje in prometa z mamili ali kaznivih dejanj z elementi hujšega nasilja in obsojence, odvisne od prepovedanih drog ali alkohola, je priprava na podelitev zunajzavodskih ugodnosti še bolj temeljita in poglobljena. Pri obsojencih, pri katerih je zaznati problematiko odvisnosti od prepovedanih drog ali alkohola, še posebej pa pri obsojencih, obsojenih zaradi kaznivega dejanja spolnega nasilja, se režim podeljevanja ugodnosti doreče v skladu z obsojenčevo pripravljenostjo reševanja omenjene problematike ter vključitve v psihološko obravnavo, po uspešnem dokazovanju abstinence oziroma napredku pri psihološki obravnavi za določeno obdobje. Pri psihološki obravnavi obsojencev, ki so obsojeni zaradi kaznivega dejanja spolnega nasilja, pa je v praksi prisotna težava, ker kriteriji za tovrstno obravnavo, po oceni nekaterih zavodov, še niso natančno izdelani pa tudi rezultati so težko merljivi.

Tabela 55: Število podeljenih ugodnosti po vrstah v letu 2011

	Vrste ugodnosti	Število ugodnosti
zunajzavodske ugodnosti	popolna izraba letnega počitka na prostosti	760
	delna izraba letnega počitka na prostosti	287
	dodatni letni počitek	159
	prost izhod iz zavoda	6.348
	nenadzorovani obiski zunaj zavoda	2.734
	prost izhod iz zavoda, razen v kraj storitve k. d.	100
	izhod iz zavoda v spremstvu pravosodnega policista	31
	skupaj	10.419
ugodnosti v okviru zavoda	podaljšani in nenadzorovan obisk	23.665
	prost obisk v garsonjeri	3.195
	skupaj	26.860
SKUPAJ		37.279

V letu 2011 je bilo obsojencem in mladoletnikom podeljenih 37.279 zavodskih in zunajzavodskih ugodnosti, kar je za 3,2 % manj kot v letu 2010.

Na obsojenca oziroma mladoletnika je bilo torej podeljenih 18,9 ugodnosti, kar je nekoliko manj kot v letu poprej (19,2 ugodnosti na osebo).

Od skupaj 1.966 obsojencev in mladoletnikov jih 1.286 ali 65,4 % ni bilo deležnih nobene zunajzavodske ugodnosti. V primerjavi z letom poprej se je ta delež povečal za 5,4 %. Med njimi je bilo 245 ali 12,4 % takih, ki niso bili deležni ugodnosti niti v okviru zavoda. V primerjavi z letom poprej se je delež tistih brez vseh ugodnosti povečal za 74.

Osebam, za katere je sodišče odredilo uklonilni zapor, zunajzavodskih ugodnosti niso podelili. Od 1.816 pa so zavodi 259 ali 14,2 % podelili zavodske ugodnosti podaljšanega in nenadzorovanega obiska.

Zavodske ugodnosti

Zavodskih ugodnosti je bilo v letu 2011 deležnih 1.735 ali 88,2 % obsojencev in mladoletnikov.

V primerjavi z letom 2010 se je njihovo število zmanjšalo in sicer za 4,9 %. Število prostih obiskov v garsonjeri se je zmanjšalo za 27,8 %. V letu 2011 so bili obsojenci in mladoletniki deležni 13,6 zavodskih ugodnosti na osebo, v letu poprej pa 14. Ker zavodi obsojencem in mladoletnikom skoraj praviloma hkrati podeljujejo ugodnost nenadzorovanega in podaljšanega obiska, torej dve različni zavodski ugodnosti, je realno število teh ugodnosti na obsojenca dvakrat večje kot ga izkazuje statistika o podeljenih tovrstnih ugodnostih.

3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti

V letu 2011 so obsojenci in mladoletniki zlorabili zunajzavodske ugodnosti v 58 primerih, kar predstavlja 0,5 % vseh podeljenih zunajzavodskih ugodnosti. Število zlorab ugodnosti v letu 2011 se je v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za 4. Če upoštevamo podatek, da se je število podeljenih zunajzavodskih ugodnosti neznatno povečalo za 0,6 %, se je število zlorab zunajzavodskih ugodnosti v letu 2011 v primerjavi z letom poprej precej zmanjšalo. Po drugi strani pa podatki o številu zlorab zunajzavodskih ugodnosti kažejo, da je bilo kar 53,4 % vseh zlorab ugodnosti storjenih v Prezgojnim domu Radeče, zato se je število zlorab v ostalih zavodih znatno zmanjšalo.

Obsojenci in mladoletniki so zunajzavodske ugodnosti zlorabili tako, da se jih je 24 vrnilo v zavod z zamudo, 23 jih je bilo privedenih, 6 jih je ostalo na begu, 5 pa jih je bilo utemeljeno osumljenih, da so na prostosti storili novo kaznivo dejanje. Po številu je bilo največ zlorab v Prezgojnim domu (31), zavodu Ig, Maribor in

Odperti oddelek Slovenska vas po (5), zavodu Koper (3), zavodu Celje, Dob, oddelek zavoda Murska Sobota in Novo mesto po (2) in Odperti oddelek Puščava (1). V zavodu Ljubljana, Oddelku zavoda Nova Gorica in Odpriem oddelku Rogoza zlorab ni bilo.

3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti

V okviru problematike obravnave in podeljevanja ugodnosti obsojencem in mladoletnikom ni mogoče prezreti dejstva, da so ugodnosti za obsojence najpomembnejši cilj v času prestajanja kazni zapora in hkrati pomemben motivacijski dejavnik. S tega razloga se je pri podeljevanju ugodnosti potrebno zavedati, da te niso samo nagrada za prizadevnost pri izvajanju osebnega načrta in dobrega obnašanja, temveč so ugodnosti pomembne tudi za ohranjanje stikov z družino in okoljem ter imajo pomembno vlogo v procesu uspešne priprave za vključitev v življenje na prostosti po prestani kazni. Po drugi strani pa je v praksi prisotna problematika, da se obsojenci vključitvi v obravnavo spolnega nasilja nad mladoletnikom ali odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola največkrat upirajo, nemalokrat pa tudi pritožujejo, češ da jih zavodi prisiljujejo, da se morajo vključiti v tovrstno obravnavo, ker sicer ne bodo deležni zunajzavodskih ugodnosti. Pri obsojencih je v praksi pri podeljevanju ugodnosti občutljivost zelo velika, hkrati pa tudi nekritičnost v primerjanju, saj obsojenci največkrat menijo, da so upravičeni do ugodnosti, če so prestali določen delež kazni, ki jim to omogoča, pozabljajo pa na vse ostale elemente, na osnovi katerih direktor zavoda lahko podeli ugodnosti. Dodatne težave zavodom povzročajo odperti in nedokončani kazenski postopki, saj gre v nekaterih primerih za težja kazniva dejanja, ki lahko znatno zvišajo kazen. Pri odločanju o podeljevanju, zlasti zunajzavodskih ugodnosti, so zavodi pozorni tudi na grožnje iz okolja in na grožnje oškodovancem.

3. 8. 4. Namenski izhodi

Tabela 56: Namenski izhodi v letu 2011

Namenski izhodi	brez spremstva	v spremstvu pravosodnih policistov	s strok. delavcem	skupaj	število zlorab
državni organi (brez odredbe)	342	177	14	533	0
zdravstvene ustanove	775	78	12	865	0
obravnavo v drugih ustanovah	446	38	29	513	0
izobraževanje	975	11	77	1.063	0
poroka	1	1	0	2	0
rojstvo otroka	3	1	0	4	0
nenačrtovani (smrt ipd.)	323	99	55	477	0
SKUPAJ	2.865	405	187	3.457	0

Delež namenskih izhodov se je v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 povečal za 10,4 %. Najbolj se je povečalo število izhodov zaradi izobraževanja ter obiski državnih organov. Na drugi strani pa se je zmanjšalo število izhodov zaradi obiska zdravstvenih ustanov.

V letu 2011 se je število izhodov brez spremstva občutno povečalo. Število izhodov v spremstvu s pravosodnimi policisti in strokovnimi delavci se je zmanjšalo za 3,3 %. V primerjavi z letom poprej se je znatno povečalo tudi število izhodov zaradi odobritve poroke, rojstva otroka ali smrti v družini (38,5 %).

3. 9. DISCIPLINSKO OBRAVNAVANJE IN KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3. 9. 1. Vodenje disciplinskih postopkov

Uvajanje, vodenje disciplinskih postopkov in izrekanje disciplinskih kazni obsojencem, tudi po ukinitvi disciplinskih komisij, v praksi ni zaživelo v polni meri, saj zgolj dejstvo, da so za vodenje disciplinskih postopkov in izrekanje disciplinskih kazni namesto disciplinske komisije pristojni direktorji zavodov oziroma vodje oddelkov, ni prineslo nobenih postopkovnih sprememb. Podatki namreč kažejo, da se zavodi zaradi pretiranega formalizma na področju postopkovnih pravil izogibajo uvajanju in izpeljavi disciplinskih postopkov v praksi. Po drugi strani pa nekateri zavodi opozarjajo, da v primeru kadar so v disciplinskih postopkih prisotni pooblaščenca in odvetniki osebe, ki vodijo disciplinske obravnave, nimajo dovolj znanja in se ne čutijo sposobne za vodenje tako zahtevnih disciplinskih postopkov. Sicer pa zavodi v praksi verjetno tudi zaradi navedenih pomanjkljivosti iščejo alternativne rešitve, saj čedalje pogosteje obravnavajo disciplinske prestopke obsojencev brez formalne disciplinske obravnave, s sprotnim reševanjem, opozarjanjem, vodenjem obsojencev in s tretmanskimi pristopi. Tretmajska obravnava hujših in lažjih disciplinskih prestopkov obsojencev in mladoletnikov formalnopravno v veljavnih predpisih ni predvidena, temveč se je taka obravnava uveljavila v praksi, ki pa za obsojence v določenih primerih pomeni hujšo sankcijo kot bi mu bila lahko izrečena v formalnem disciplinskem postopku. To še posebej velja za obsojence, ki so storili hujši disciplinski prestopki z elementi nasilja nad soobsojenci, saj se nekateri zavodi poslužujejo namestitve takega obsojenca v strožji režim prestajanja kazni zapora, namestitve v posebej varovani oddelki oziroma obsojenca izločijo od ostalih obsojencev zaradi suma, da je v zavodu storil kaznivo dejanje in nenazadnje tudi odreditve nadzorovanih obiskov v prostoru, ki je pregrajen s stekleno pregrado. Pri storitvi, zlasti lažjih disciplinskih prestopkov, v nekaterih primerih pa tudi hujših, zavodi te prestopke obravnavajo tretmajsko tako, da obsojencem omejijo trajanje ugodnosti nenadzorovanih obiskov oziroma jim določenih ugodnosti za določen čas ne podelijo. Res je, da obsojenec, ki stori lažji ali hujši disciplinski prestopki, praviloma določen čas ne izpolnjuje pogojev za podelitev določenih ugodnosti, vendar ni ustrezno, da opustitev izreka disciplinske kazni zavodi nadomestijo s sankcijo omejevanja podeljevanja ugodnosti. V takih primerih je treba razlog za nepodelitev ugodnosti utemeljiti s tem, da obsojenec ne izpolnjuje zakonskih pogojev za podelitev določenih ugodnosti.

3. 9. 2. Učinkovitost disciplinskih kazni

Nekateri zavodi ocenjujejo, da disciplinski postopki predolgo trajajo in po zaključku nimajo več pravega učinka. Sicer pa je učinkovitost disciplinskih kazni odvisna od posameznika, njegove osebnosti, ali dojema pomen izrečene disciplinske kazni in protipravnosti njegovega ravnanja, za katerega mu je bila ta izrečena ali ne. Nekateri se na sam postopek in izrečeno disciplinsko kazen ne zmenijo, zato disciplinska kazen nima pravega učinka. Kljub temu pa vsaj posamezni zavodi ocenjujejo, da so v določenih primerih disciplinske kazni vsekakor potrebne, saj do neke mere učinkujejo tudi preventivno. Obsojenci morajo namreč vedeti, da se še posebej ne tolerira medsebojnega fizičnega obračunavanja, oziroma da se, praviloma ko pride do ponavljajočih lažjih disciplinskih prestopkov, ukrepa z uvedbo disciplinskega postopka. Sicer pa zavodi ugotavljajo, da je realno težko oceniti učinke disciplinskega kaznovanja obsojencev, saj so pri nekaterih obsojencih učinkovite, medtem ko pri obsojencih, ki pogosto ponavljajo disciplinske prestopke, izrečena disciplinska kazen pretežno ne doseže svojega namena. Nesporno so učinkovite pogojno odložene disciplinske kazni, saj v preizkusni dobi obsojenci disciplinskih prestopkov praviloma ne ponavljajo.

3. 9. 3. Pregled izrečenih disciplinskih kazni

Tabela 57: Izrečenih disciplinskih kazni po vrsti in trajanju v letu 2011

Vrsta disciplinske kazni	štev.	do 7 dni	7 do 14 dni	15 do 21 dni	21 dni	30 dni	izvršitev pogojno odložena
javni opomin	10	0	0	0	0	0	0
razporeditev na drugo delo	0	0	0	0	0	0	0
omejitev ugodnosti	2	0	0	0	0	0	0
samica s pravico do dela	54	54	0	0	0	0	23
samica brez pravice do dela	21	0	21	0	0	0	6
SKUPAJ	87	54	21	0	0	0	29

V letu 2011 je bilo obsojencem in mladoletnikom izrečenih 123 disciplinskih kazni. 36 mladoletnikom v prevzgojnem domu in 87 obsojencem, kar je več kot v letu 2010 (24). Število izrečenih disciplinskih kazni se je pri obsojencih povečalo, in sicer za 27, medtem ko se je pri mladoletnikih zmanjšalo za 3. Število pogojno odloženih izvršitev disciplinskih kazni se je realno povečalo, in sicer za 4, kar pa ni v sorazmerju s povečanjem števila izrečenih disciplinskih kazni obsojencem. Podatki kažejo, da se je v letu 2011 trend števila izrečenih disciplinskih kazni obsojencem in mladoletnikom obrnil navzgor. Kljub temu nekateri zavodi klasično disciplinsko kaznovanje nadomeščajo z omejevanjem bonitet in odrejanjem strožjega režima prestajanja kazni zapora. Na tako ravnanje, ki vsekakor ni zakonito, opozarjajo tudi nadzorni organi.

V Oddelku Nova Gorica in Novo mesto, Odprtem oddelku Ig, Polodprtem oddelku Slovenska vas, Odprtem oddelku Rogoza in Odprtem oddelku Puščava niso izrekli nobene disciplinske kazni. To za dislocirane oddelke, zlasti za polodprte in odprte oddelke, ni presenetljivo, saj v teh oddelkih kazni zapora prestaja številčno manjša in osebno bolj urejena populacija zaprtih oseb. Večina zavodov pa v praksi še vedno opušča uvažanje disciplinskih postopkov in izrekanje disciplinskih kazni obsojencem tudi pri najhujših in številnih storitvah disciplinskih prestopkov izvajanja fizičnega nasilja nad soobsojenci, kar po oceni Uprave ni ustrezno. Uvajanja in vodenja disciplinskih postopkov ter izrekanja disciplinskih kazni obsojencem zavodi ne bi smeli opuščati, še posebej ne tisti, v katerih so disciplinski prestopki fizičnega nasilja nad soobsojenci v porastu, saj gre nenazadnje v takih primerih za neizvajanje zakonskih ukrepov za preprečevanje hudih posegov v človekovo osebnost. Po drugi strani pa pri fizičnih napadih prepogosto prihaja tudi do lažjih ali težjih telesnih poškodb, zaradi katerih oškodovanci uveljavljajo odškodnino, ki jo skoraj praviloma tudi dobijo, plačati pa jo mora država. To je torej še en razlog več, ki kaže na potrebo enotne uporabe disciplinskih ukrepov v praksi.

V letu 2011 ni bila nikomur izrečena disciplinska kazen razporeditve na drugo delovno mesto. Neizvršenih je ostalo 7 odločb o izrečenih disciplinskih kaznih, med njimi v zavodu Maribor (5) in v zavodu Celje (2) in v zavodu Dob (1).

Disciplinsko obravnavanje mladoletnikov

Tabela 58: Struktura izrečenih disciplinskih kazni mladoletnikom v prevzgojnem domu po vrsti in trajanju v letu 2011

Vrsta disciplinske kazni	štev.	do 2 dni	do 4 dni	5 dni	6 dni	7 dni	izvršitev pogojno odložena
opomin	0	0	0	0	0	0	0
prepoved izhoda do treh mesecev	35	0	0	0	0	0	0
posebni prostor v prostem času	1	0	1	0	0	0	0
posebni prostor brez pravice do dela	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	36	0	1	0	0	0	0

V zavodu Celje mladoletnikom, ki prestajajo mladoletniški zapor, niso izrekli nobene disciplinske kazni. V prevzgojnem domu pa je bilo mladoletnikom izrečenih 35 disciplinskih kazni prepovedi izhoda iz doma in ena oddaja v posebni prostor brez pravice do dela. V primerjavi z letom 2010 se je število disciplinskih kazni prepovedi izhoda iz prevzgojnega doma zmanjšalo za dve. Le enemu mladoletniku je bila izrečena disciplinska kazen namestitve v posebni prostor brez pravice do dela.

Število mladoletnikov, ki so bili v disciplinskem postopku obravnavani več kot dvakrat, se je v letu 2011 v primerjavi z letom poprej povečalo za enega.

Od skupaj 23 mladoletnikov in mladoletnic, obravnavanih v disciplinskem postopku, jih je bilo enkrat obravnavanih štirinajst, dvakrat pet, trikrat dva in štirikrat dva.

3. 9. 4. Pritožbe na disciplinske kazni

Pravico do pritožbe zoper odločbo o izrečenih disciplinskih kaznih je v letu 2011 uveljavljalo 15 obsojencev (v letu 2010 pa 8). Pritožbe so vložili obsojenci iz zavoda Maribor (5), Dob, Celje in Koper po (3) in Radeče 1. Na Ministrstvu za pravosodje, ki je pritožbeni organ druge stopnje, so 12 pritožb zavrnil kot neutemeljene. V enem primeru so pritožbi ugodili, v enem so pritožbo zavrgli, v enem primeru pa pritožbeni postopek še ni bil končan. Pri vlaganju in reševanju pritožb zoper odločbe o izrečeni disciplinski kazni obsojencem v praksi ni bilo večjih težav.

3. 10. POGOJNI ODPUST OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3. 10. 1. Pogojni in predčasni odpust

Izvajanje Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, v pogledu pogojnega odpusta z varstvenim nadzorstvom, se je v letu 2011 v primerjavi z letom poprej intenziviralo, saj podatki kažejo, da je bilo pristojnemu sodišču posredovano 23 predlogov, da se pogojno odpuščenemu obsojencu postavi svetovalca (v letu 2010 je bilo takih primerov 7).

V praksi je bila zelo pozitivno sprejeta sprememba predpisov, po katerih Komisija za pogojni odpust ponovno redno zaseda vsake tri mesece in ne vsak mesec.

Komisija za pogojni odpust je obsojencem, ki so želeli biti prisotni na seji komisije, ko je odločala o njihovih vlogah za pogojni odpust, to omogočila.

Sicer pa obsojence zavodi o svojem mnenju, ki ga podajo k vlogi za pogojni odpust, v večini primerov seznanijo, saj je to sestavni del osebnega načrta. Komisija za pogojni odpust je tudi v letu 2011 v pretežni meri sledila predlogom zavoda za pogojni odpust. Od 297 pozitivnih predlogov zavodov za pogojni odpust je Komisija za pogojni odpust v 282 primerih predlogom ugodila. Pozitivne predloge za pogojni odpust zavodi podajajo tudi za obsojence, zoper katere je v teku še kakšen nedokončan kazenski postopek, vendar se taki predlogi podajajo individualno, pri čemer se Komisiji za pogojni odpust posreduje natančne podatke o odprtih kazenskih postopkih, na osnovi katerih ta lažje presodi ali bo obsojenca pogojno odpustila ali bo njegovo vlogo zavrnila.

3. 10. 1. 1. Pogojni odpust po Komisiji za pogojne odpuste

Tabela 59: Pogojno odpuščeni obsojenci po spolu in trajanje pogojnega odpusta v letu 2011

Kategorija obsojenih oseb	trajanje pogojnega odpusta								Skupaj
	do 30 dni	nad 1 do 3 mes.	nad 3 do 6 mes.	nad 6 mes. do 1 leta	nad 1 do 2 leti	nad 2 do 3 leta	nad 3 do 5 let	nad 5 let	
<i>Obsojenci</i>									
prvič kaznovani	1	47	48	53	29	10	7	4	199
povratniki	1	15	25	17	6	1	0	0	65
Skupaj	2	62	73	70	35	11	7	4	264
<i>Obsojenke</i>									
prvič kaznovane	0	3	4	3	4	0	1	0	15
povratnice	0	0	2	1	0	0	0	0	3
skupaj	0	3	6	4	4	0	1	0	18
<i>Mladoletni obsojenci</i>									
prvič kaznovani	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	2	65	79	74	39	11	8	4	282
delež v %	0,8	23	28	26,3	13,8	3,9	2,8	1,4	100

V letu 2011 je bilo pogojno odpuščenih 60 obsojencev manj kot v letu poprej. Razlogi za občuten vpad števila pogojno odpuščenih obsojencev niso pojasnjeni in so presenetljivi, še posebej zato, ker Komisija za pogojne odpuste v letu 2011, v primerjavi s prejšnjimi leti, politike pri odločanju o pogojnih odpustih ni spremenila. Komisija v posameznih primerih sicer ni sledila predlogu zavoda tako pri pozitivnih kot tudi negativnih predlogih.

3. 10. 1. 2. Predčasni odpust po direktorju zavoda

Direktorji zavodov so v letu 2011 s prestajanja kazni zapora predčasno odpustili 328 obsojencev, kar je 3,3 % manj kot v letu poprej. Predčasno pa ni bil s prestajanja mladoletniškega zapora odpuščen nobeden mladoletnik.

Tabela 60: Struktura predčasno odpuščenih obsojencev po spolu in trajanju predčasnega odpusta v letu 2011

Kategorija obsojenih oseb	trajanje predčasnega odpusta						skupaj
	do 10 dni	10 do 20 dni	20 dni do 1 mesec	1 mesec	nad 1 mesec do 2 meseca	nad 2 meseca	
<i>Obsojenci</i>							
Prvič kaznovani	11	20	14	12	48	40	145
Povratniki	24	37	29	16	35	26	167
Skupaj	35	57	43	28	83	66	312
<i>Obsojenke</i>							
Prvič kaznovane	1	0	5	0	3	2	11
Povratnice	2	2	1	0	0	0	5
Skupaj	3	2	6	0	3	2	16
<i>Mladoletni obsojenci</i>							
Prvič kaznovani	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	38	59	49	28	86	68	328
DELEŽ V %	11,5	17,8	14,6	8,5	28,2	19,4	100

3. 11. IZVAJANJE PRAVIC IN PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB

3. 11. 1. *Pravica do veroizpovedi*

Koordinator za duhovno oskrbo je bil v letu 2011 navzoč na posameznih lokacijah zavodov in opravljal razgovore z zaprtimi osebami glede na izkazan interes za duhovno oskrbo in s tem pokrival področje zaprtih oseb do duhovne oskrbe.

Prvič je v tem letu obiskal verski skupnosti, ki sta uradno registrirani, kot verski skupnosti v Republiki Sloveniji: Zvezo baptističnih cerkva Slovenije in Kristusovo cerkev bratov. Obema skupnostima je bil predstavljen model koordinacije duhovne oskrbe v slovenskih Zavodih za prestajanje kazni zapora in Prevzgojnem domu. Pogovori so tekli tudi o možnih oblikah sodelovanja in doprinosu posamezne verske skupnosti k učinkovitemu in nedvoumnemu izvajanju duhovne oskrbe zaprtih oseb.

Katoliško cerkev je bila zastopana s strani koordinatorja za duhovno oskrbo. Mesečno so bila izvajana bogoslužja na vseh dogovorjenih lokacijah. V okviru praznikov: velike noči in božiča, so se še posebej izvajale zakramentalne priprave in praznične svete maše v vseh zavodih, kjer je bil izkazan interes.

Usklajeno je tekla koordinacija z Islamsko skupnostjo in Srbsko pravoslavno Cerkvijo. Stiki so omejeni na lokalne nivoje, ker se je interes posameznih zaprtih oseb pokazal samo v določenih zavodih. Z islamsko skupnostjo so bile na lokalni ravni tudi priprave v mesecu Ramazanu, kjer so vsi zavodi dobili časovni razpored molitev in jih posredovali interesentom. Posameznikom so na njihovo željo v tem času omogočili tudi prehrano v skladu z njihovimi verskimi zahtevami.

Redna oblika duhovne oskrbe se je s strani Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji pričela ob koncu leta z obiski v ZPKZ Dob dvakrat mesečno.

V okviru Srbske pravoslavne Cerkve je bila pokrita pastoralna oskrba ob velikih praznikih (božič in velika noč), opravljenih pa je bilo tudi nekaj razgovorov s strani parohov Srbske pravoslavne Cerkve na željo zaprtih oseb. Redno obliko duhovne oskrbe se je v dveh zavodih prav tako pričela ob koncu leta 2011: ZPKZ Ig in ZPKZ Ljubljana, dvakrat mesečno.

Svoj interes so pokazale tudi nekatere druge verske skupnosti:

- Jehovove priče, ki so v nekatere zavode redno dostavljale svoja časopisa – vendar zanimanja s strani zaprtih oseb ni bilo, razen v ZPKZ Dob in ZPKZ Maribor, kjer so beležili njihove obiske.
- Realizirani so bili tudi obiski v ZPKZ Maribor s strani predstavnika verske skupnosti Sakrament prehoda, glede na izražene želje zaprtih oseb.

Nekatere verske skupnosti (Skupnost za zavest Krišne, Budistična kongregacija Dharmaling...) so preko društev in posameznih članov izvajale aktivnosti in predstavitve v okviru prostočasnih aktivnosti na posameznih lokacijah zavodov.

Zaprtim osebam so bili na voljo tudi izvodi Svetega pisma in druge literature, več interesa za Sveta pisma se je pokazalo s strani priprtih in zaprtih oseb, ki so tuji državljanji.

Glede na potrebe posameznih zavodov po oskrbi z oblačili in obutvijo za priprte in zaprte osebe, se je koordinator za duhovno oskrbo povezal s slovensko Karitas ter drugimi škofijskimi oz. župnijskimi Karitas in oskrbel posamezne lokacije.

Znotraj katoliške Cerkve – v okviru Zaporniškega vikariata je bil v Sloveniji izpeljan tudi mednarodni Teden zaporov, ki je potekal od 14. do 20. novembra 2011, pod naslovom »Me opaziš ali samo strmiš?«. Župnijska katoliška občestva, katoliške skupnosti in Zavode za prestajanje kazni zapora je k povezanosti, dejavnostim in molitvi vabil poseben letak, ki so ga prejeli v več izvodih. Teden zaporov je bil tudi medijsko podprt. Radio Slovenija je ob zaključku Tedna zaporov prenašal sveto mašo iz ZPKZ Koper, oddelek Nova Gorica.

Ob Tednu zaporov je Zaporniški vikariat doniral zavodom, ki so izrazili željo, otroška igrala za opremo prostorov za obiske in s tem blaženje stisk najmlajših obiskovalcev v zaporu. Darovana vrednost igral je znašala 8.000,00 EUR.

Sodelovanje z zaporniškimi vikariatom je bilo tudi v okviru programa KPDVZ (Krščanska prostovoljna dejavnost v zaporu), kjer so prostovoljci/svetovalci v obliki spremljanja posameznih zaprtih oseb obiskovali zavode Dob in ženski zavod Ig.

Prav tako je koordinator za duhovno oskrbo pri tedenskih obiskih na razpolago za pogovor delavcem v zaporih.

Koordinator za duhovno oskrbo za minulo obdobje ugotavlja, da se na strani delavcev v posameznih zavodih za prestajanje kazni zapora niža nivo občutljivosti do duhovne oskrbe.

3. 11. 2. Druge pravice in pritožbe

Generalnemu direktorju Uprave, ki je pristojen za reševanje pritožb obsojencev in mladoletnikov na prvi stopnji, je bilo v letu 2011 posredovanih 119 pritožb. Med njimi so bile tudi pritožbe, ki so jih posamezniki ali skupine zaprtih oseb pošiljale Uradu predsednika države, predsedniku Vlade RS, Komisiji za peticije ter človekove pravice in enake možnosti pri Državnem zboru RS, Ministrstvu za zdravje, Varuhu pacientovih pravic in Ministrstvu za pravosodje. Trije obsojenci so po številu vloženih pritožb še posebej izstopali, saj so jih skozi vse leto vlagali zelo pogosto, med njimi jih je eden vložil kar 15 tudi zaradi banalnih razlogov, vse njihove pritožbe pa so bile v večini neutemeljene. Zaprte osebe so vložile tudi 4 skupinske pritožbe. Največ pritožb so vložili obsojenci iz zavoda Dob (64), Koper (14), Ig (11), Ljubljana (10), Maribor (8), Celje (5), Oddelka Murska Sobota (3), Novo mesto (2), Prezgojnega doma Radeče, Oddelka Nova Gorica po (1). Zaprte osebe so v letu 2011 vložile 31 pritožb več kot v letu 2010.

Zaprte osebe so v pritožbah oziroma v pobudah za začetek postopka za varstvo človekovih pravic izpostavljale po večini kršitve različnih pravic, nepravilno ravnanje in postopanje z njimi ter druge nepravilnosti. V pritožbah in pobudah so zaprte osebe zatrjevale, da so zaradi domnevnih kršitev njihovih pravic prizadete in hkrati prepričane, da se pravice pogosto kršijo. Najpogosteje so se pritoževale zaradi neustreznega postopanja in ravnanja osebja zavoda, nezagotavljanja pravice do zdravstvenega varstva in neustreznega zdravljenja, neustreznih pogojev bivanja in nastanitve, odreditve bivanja v strožjem režimu prestajanja kazni zapora, odvzema in omejitve uporabe računalnika in drugih tehničnih sredstev, neustrezno postopanje pri odvzemu urina in oporekanje urinskim rezultatom, ogroženosti s strani drugih zaprtih oseb, nepodelitve ugodnosti in omejitve trajanja ugodnosti, domnevno grdo ravnanje pravosodnih policistov, zaradi domnevne deprivilegiranosti v primerjavi z ostalimi obsojenci, omejevanja pravice do pritožbe, zadrževanja pisemskih pošilk in kršitev pravic do tajnosti teh pošilk, zaradi očitka, da v zavodu preprodaja prepovedano drogo, onemogočanja udeležbe na obravnavi na sodišču, onemogočanja obiskov s strani pooblaščenca, onemogočanje pranja lastnih oblačil, kršitve pravice do dela, opustitev izdaje potrdila o zaseženih predmetih, domnevnega izsiljevanja priznanja kaznivega dejanja, onemogočanje uporabe fitnesa, zaradi domnevnega neizvajanja priporočil Varuha človekovih pravic, izvajanja pregleda bivalnih prostorov brez prisotnosti obsojenca, onemogočenje vpogleda v lastni osebni spis in nezagotavljanje možnosti za vzdrževanje osebne higiene.

Vse pritožbe je Generalni urad v pritožbenem postopku podrobno preučil. Pred tem je od zavoda, v katerem je pritožnik bival, zahteval izčrpno poročilo o pritožbenih navedbah in zbral tudi morebitne druge razpoložljive informacije. Pred odločitvijo o utemeljenosti ali neutemeljenosti pritožbe so se pooblaščenči uradniki Generalnega urada, ki so pritožbeni postopek vodili, praviloma pogovorili tako s pritožnikom, kakor tudi z delavci zavoda in preverili morebitne nejasnosti.

Če je bilo v pritožbenem postopku ugotovljeno, da je bila pritožba v celoti ali delno utemeljena, je bilo v pisnem odgovoru, ki je bil posredovan vsakemu pritožniku, nedvoumno sporočeno, katera pravica je bila kršena,

oziroma v čem je bilo ravnanje delavcev sporno. Da bi odpravili ugotovljene pomanjkljivosti, je odgovor na pritožbo v vednost prejel tudi zavod, v katerem je pritožnik bival. V pritožbenih postopkih Generalni urad v primerih, ko so se pritožbene navedbe nanašale na neustrezno zdravljenje, napotitev na zdravniške preglede v zunanje zdravstvene institucije in predpisovanje neustreznih zdravil, ocene o tem ali je zdravstveno osebje neustrezno ravnalo ni mogel podati, saj gre za strokovno oceno, ki jo lahko podajo le pristojni inšpekcijski organi s področja zdravstva, zato je pritožnike napotil na te organe. Sicer pa Generalni urad ugotavlja, da nekateri zavodi v primeru, ko se v pritožbenem postopku ugotovi, da je bila pritožba v konkretnem primeru delno ali v celoti utemeljena in hkrati na to tudi opozori, zavodi tega opozorila vedno ne upoštevajo, oziroma ne odpravijo ugotovljenih pomanjkljivosti. Zaradi zagotavljanja pravic zaprtih oseb in ustreznega ravnanja z njimi, je po stališču Generalnega urada pritožbeni postopek, še posebej postopek o pobudi za varstvo človekovih pravic, učinkovit le, če se nemudoma odpravijo ugotovljene kršitve pravic in drugih nepravilnosti.

V letu 2011 so bile štiri pritožbe v celoti utemeljene, osem pa le delno. Število utemeljenih pritožb se je v primerjavi z letom poprej povečalo za 2, delno utemeljenih pritožb pa se je povečalo za 1. Pri utemeljenih in delno utemeljenih pritožbah ni šlo za grobe kršitve pravic zaprtih oseb, temveč za pomanjkljivo izvajanje veljavnih predpisov s strani delavcev zavoda.

Utemeljene oziroma delno utemeljene pritožbe so se nanašale na nezaqotavljanje pravice do zdravstvenega varstva in neustrezno zdravljenje, neustrezne pogoje bivanja, odvzem in omejitev uporabe računalnika in drugih tehničnih sredstev, ogrožanje s strani drugih zaprtih oseb, zadrževanje pisemskih pošilk in kršitev pravic do tajnosti teh pošilk, opustitev izdaje potrdila o zaseženih predmetih, onemogočenje uporabe fitnesa in izvajanje pregleda bivalnega prostora brez prisotnosti obsojenca.

Zoper odločitev generalnega direktorja Uprave je v pritožbenem postopku na Ministrstvo za pravosodje vložilo vlogo 20 obsojencev, od katerih so bile kot neutemeljene vse zavrjnene.

Varuhu človekovih pravic je Uprava v letu 2011 poslala 65 poročil o pobudah zaprtih oseb za začetek postopka za varstvo človekovih pravic. Pobude so vložile zaprte osebe iz zavodov Dob (23), Ljubljana (11), Celje (7), Maribor in Koper po (6) Odprti oddelek Rogoza Maribor (3), Prevzgojni dom Radeče (3), Novo mesto in Murska Sobota po (2) Ig in Nova Gorica po (1). Število pobud se je v primerjavi z letom 2010 povečalo za 30.

Nekaj zaprtih oseb je pobude za varstvo človekovih pravic ponovilo (tudi večkrat), med pobudniki pa je bilo tudi nekaj takih, ki so (za isto zadevo) sočasno s pobudo za varstvo človekovih pravic vložili tudi pritožbo ali obratno.

Vsako pobudo smo na Upravi temeljito obravnavali, ugotovitve in stališča pa posredovali Varuhu človekovih pravic.

Pri tem je bila sprejeta ocena, da so bile štiri pobude v celoti utemeljene in štiri delno utemeljene. Pri utemeljenih in delno utemeljenih pobudah je šlo za neupravičeno zadržanje tehničnega predmeta in odvzem osebnega računalnika, neustrezno ravnanje pravosodnih policistov, ker niso preprečili napada na soobsojenca, odreditev obiska v prostoru, ki je pregrajen s stekleno pregrado, kršitev predpisov o varstvu osebnih podatkov in omejevanju pravice do dopisovanja ter slabih nastanitvenih pogojev.

Varuhu človekovih pravic smo posredovali tudi poročila o ugotovitvah ter stališča ob nadzorih v zavodih Dob, Maribor, Koper, Ljubljana, Celje, Ig, Prevzgojni dom Radeče, Odprtem oddelku Ig, Odprtem oddelku Rogoza Maribor in Oddelku Nova Gorica.

3. 11. 3. Pomilostitve obsojencev

Obsojenci oziroma drugi upravičenci so v letu 2011 vložili pri Ministrstvu za pravosodje 16 prošenj za pomilostitev. Ministrstvo za pravosodje jih je s svojim poročilom posredovalo Uradu predsednika republike.

Število obravnavanih vlog za pomilostitev se je v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo za 49. Od tega je bilo

ugodno rešenih 6, kar je za 4 več v primerjavi z letom poprej. V pomilostitvenem postopku je bilo trem obsojencem odpuščeno nadaljnje izvrševanje kazni zapora, enemu pa je bila odpuščena izvršitev preostanka kazni zapora, dvema obsojencema pa je bil odpuščen kazenski pregon. Ob dnevu osamosvojitve Republike Slovenije ni bil pomiloščen nihče od obsojencev.

3. 11. 4. Upravno odločanje

V letu 2011 smo v upravnem postopku na prošnjo upravičencev (obsojencev, mladoletnikov oziroma njihovih ožjih družinskih članov in drugih upravičencev) in po uradni dolžnosti z izdajo odločbe oziroma sklepa rešili 6.732 zadev.

Obravnavali smo 247 zadev, od katerih so se vsi postopki nanašali na premestitve obsojencev.

Izdanih je bilo 207 odločb, s katerimi je bilo odločeno o prošnjah obsojencev in predlogih direktorjev zavodov. Od tega je bilo ugodeno 95 prošnjam in predlogom, zavrženih pa je bilo 112 prošenj in predlogov. Izdanih je bilo 34 sklepov o zavrženju vloge in 6 sklepov o ustavitvi postopka za premestitev obsojencev. Direktorji zavodov so na prvi stopnji obravnavali 60 vlog obsojencev za prekinitve prestajanja kazni zapora, od katerih so prošnjam v 17 primerih ugodili, 41 vlog so zavržili, dve vlogi pa sta bili zavrženi. Na koncu leta 2011 je bilo na prekinitvi prestajanja kazni zapora 7 obsojencev, med njimi trije, ki so na prekinitvi prestajanja kazni zapora že dalj časa.

Na drugi stopnji pa je Uprava v pritožbenem postopku izdala 71 odločb o pritožbah obsojencev in mladoletnikov. Od tega je bilo v pritožbenem postopku ocenjeno, da je bilo 46 pritožb neutemeljenih, v 11 primerih je bilo pritožbi ugodeno, 14 pritožb pa je bilo zavrženih.

Generalni direktor Uprave je v 18 primerih podal soglasje k odločbi direktorja zavoda o razvrstitvi obsojenca v posebej varovani oddelek (206. člen zakona). Število vseh obravnavanih upravnih zadev se je v letu 2011 povečalo za 21,3 %. Za približno 47 % pa se je povečalo število zadev, ki smo jih obravnavali na Generalnem uradu.

3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE ZAVODOV IN ZAPRTIH OSEB

3. 12. 1. Splošne varnostne razmere

Splošne varnostne razmere v zavodih v letu 2011 odražajo naslednja dejstva:

- Dva pobega iz zaprtih delov zavodov, hkrati pa še dodatno zmanjšanje števila pobegov iz odprtih oddelkov, predvsem zaradi spremembe Navodila o razporejanju in pošiljanju obsojencev na prestajanje kazni zapora v zavode za prestajanje kazni zapora ter povečanje števila pobegov iz bolnišnic brez varovanja, ki jih lani nismo beležili.
- Manj napadov vendar povečano število groženj zoper osebje.
- Povečanje števila poskusov pobegov in odkritih priprav nanje.
- Veliko povečanje števila ur varovanja v bolnišnicah.
- Rahel upad uporabe prisilnih sredstev.
- Enako število ugotovljenih konfliktov med zaprtimi osebami.
- Povečano število vseh najdb droge in opojnih substanc ter drugih prepovedanih predmetov, hkrati pa podobno razmerje med najdbami pri vstopu v zavod in v zavodu.
- Konstantno precej zahtevnih varovanj zaprtih oseb zlasti iz razloga varovanja večjih skupin pripornikov v zahtevnejših pripornih zadevah.

- Postopno izboljševanje slabih materialnih pogojev za varovanje z nakupom sodobnejših video sistemov, večjega števila specialnih vozil ter osebne varovalne opreme za pravosodne policiste.

Obremenitve pravosodnih policistov z rednimi nalogami varovanja in spremstvi so bile prisotne na vseh lokacijah brez izjeme, pri čemer je v prvem četrtletju letošnjega leta izstopal predvsem zavod Ig, medtem ko so bile obremenitve zaradi povečanega števila ur varovanj hospitaliziranih zaprtih oseb konstantne v zavodu Maribor. Vseh odpovedi spremstev je bilo v tem letu 6, kar je manj, kot v preteklem letu (22).

3. 12. 2. Pobegi zaprtih oseb

Na osnovi rezultatov analize pobegov v preteklih letih smo v tem letu za preprečevanje pobegov:

- nadzorovali organizacijo in izvajanje sistema varovanja,
- povečali aktivnosti na področju permanentnega usposabljanja pravosodnih policistov,
- opozarjali na varnostno kulturo, profesionalnost dela pravosodnih policistov ter osebno odgovornost zaposlenih.

Tabela 61: Struktura pobegov po vrsti pobega in zavodih v letu 2011

Zavod	iz zaprtega dela	iz pol- in odprtih oddelkov	med spremstvom	iz bolnišnic	pobegi skupaj	pobegi pripornikov	pobegi uklonilnih	štev. nevrnitev	skupaj	število prijatih ⁵	ostalo na begu ⁵
Dob	0	0	0	1	1	0	0	4	5	5	0
Slo. Vas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	1	0	0	1	0	0	1	2	2	0
Celje	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0
Koper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1
N. mesto	1	0	0	0	1	1	0	2	3	2	1
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	0	0	0	5	5	0	4	12	17	14	3
M. Sobota	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OO Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	2	1	0	6	9	1	4	20	29	24	5
Radeče	0	3	0	1	4	0	0	16	20	18	2
SKUPAJ	2	4	0	7	13	1	4	36	49	42	7

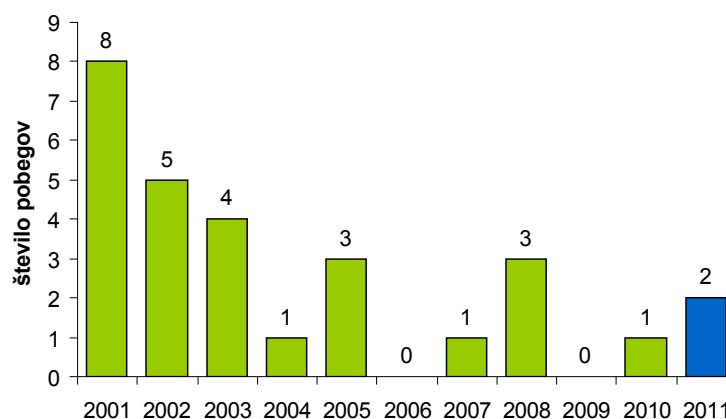
Dosedanje delo ima pri uvajanju tehničnih posodobitev, usposabljanju pravosodnih policistov in izvajanju nadzora dela na področju varovanja pozitiven vpliv na stanje pobegov, predvsem kadar govorimo o pobegih iz zaprtih delov zavodov in pobegih med spremstvi.

V letu 2011 smo v primerjavi z letom 2010, ko se je zgodil en pobeg iz zaprtega dela zavoda, zabeležili dva takšna pobega. Ugotovljeno je bilo, da je do pobega pripornika iz Novega mesta prišlo, zaradi neizvajanja nalog pravosodnega policista iz načrta varovanja. V drugem primeru, pri pobegu obsojenca iz ZPKZ Ljubljana, pa je do pobega prišlo, zaradi pomanjkljivega dela delovnega inštruktorja in ne najbolj ustrezno postavljenega sistema nadzora oziroma varovanja nad zaprtimi osebami v času dela. Klasičnega pobega med samimi spremstvi nismo beležili, kar kaže na čedalje bolj stabilno in profesionalno delo pravosodnih policistov, kljub zaostrenim kadrovske razmeram in čedalje bolj zahtevnim spremstvom zaprtih oseb. Vseeno pa so vodstva zavodov še vedno prisiljena zniževati varnostne standarde glede števila potrebnih

pravosodnih policistov. Velikokrat se namreč zgodi, da spremstvo opravlja eden sam pravosodni policist, kar pa je v nasprotju z vsemi varnostnimi zahtevami. Zaradi premajhnega števila pravosodnih policistov se je hkrati oslabilo notranje varovanje, kar zopet poslabša varnostne pogoje v smislu manjšega nadzora in predvsem manjše osebne varnosti pravosodnih policistov na eni strani in večjih možnosti skritih in prepovedanih dejavnosti zaprtih oseb ter povzročanja konfliktov med zaprtimi osebami na drugi strani.

V primerjavi z letom 2010, ko smo beležili tri pobege iz odprtih zavodov, v letu 2011 beležimo samo en takšen primer (če ne upoštevamo PD Radeče). Upad od leta 2009, ko smo beležili 36 takšnih pobegov, je velik, kar pripisujemo spremembi Navodila o razporejanju in pošiljanju obsojencev na prestajanje kazni zapora v zavode za prestajanje kazni zapora, ki je v drugi polovici leta 2009 določil, da se ukлонilno zaprte osebe ne namešča več v odprte oddelke zavodov. V primerjavi z letom 2010 beležimo tudi povečano število pobegov iz bolnišnic brez varovanja, in sicer je bilo v letu 2011 takšnih primerov sedem, medtem ko jih v letu 2010 ni bilo.

Grafikon 14: Pobege iz zaprtih delov zavodov v letih 2001–2011

V letu 2011 smo odkrili in preprečili 11 poskusov pobege, kar je skoraj še enkrat več kot v letu 2010 (6). V enem primeru je zaprta oseba poskusila pobegniti s kopanjem luknje v zid, dvakrat z žaganjem rešetk, trikrat med spremstvom, medtem ko so petkrat poskusile pobegniti na kakšen drug način (plezanje, skrivanje, vlom itd.).

Povečano varovanje, v smislu preprečevanja pobege, je bilo organizirano v več primerih, v glavnem je šlo za varovanje posameznikov pred izročitvijo ali zaprtih oseb, ki so vključene v organizirane kriminalne združbe. Na splošno lahko poudarimo, da na različnih področjih uspešno sodelujemo s policijo, med drugim tudi pri preprečevanju pobegov.

3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev

Postopki prisile sodijo med najbolj občutljive ukrepe, saj je med vestnim izvajanjem pooblastil in njihovo prekoračitvijo le korak. Zavodi so redno poročali o vsaki uporabi prisilnih sredstev, vsak primer so analizirali in ocenili njeno ustreznost oziroma upravičenost.

Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo poškodovanih 12 zaprtih oseb in 10 pravosodnih policistov. V vseh primerih je šlo za lažje telesne poškodbe, odrgnine in podplutbe, težjih poškodb ni bilo.

Uporaba prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom 2010 nekoliko zmanjšala. Čeprav pravosodni policisti sporne situacije uspešno obvladujejo predvsem z milejšimi ukrepi in postopki brez uporabe sile, pa morajo za zagotovitev reda in miru večkrat uporabiti tudi prisilna sredstva.

V letu 2011 so pravosodni policisti v vseh primerih uporabili prisilna sredstva zakonito in upravičeno.

Tabela 62: Pregled uporabe prisilnih sredstev

Zavod	vsa uporabljena	neupravičena	nepotrebna*	poškodba osebe	poškodba delavca
Dob	21	0	0	0	1
Slo. Vas	0	0	0	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0
Ig	5	0	0	0	0
Celje	10	0	0	1	0
Koper	7	0	0	1	0
N. Gorica	0	0	0	0	0
Ljubljana	26	0	0	4	3
N. mesto	2	0	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0
Maribor	13	0	0	3	4
M. Sobota	1	0	0	0	0
OO Rogoza	0	0	0	0	0
Radeče	11	0	0	3	2
SKUPAJ	96	0	0	12	10

Razloge za uporabo prisilnih sredstev razvrščamo v šest skupin.

- Odklonitev ukaza (22 primerov). Gre za to, da se zaprte osebe ne želijo odstraniti z določenega mesta ali oditi tja, kamor so jim odredili. Opozoriti moramo, da gre v večini primerov zgolj za uporabo manjše sile telesa, brez uporabe strokovnih prijemov (potiskanje, prenašanje, transportni strokovni prijemi ipd.).
- Preprečitev konflikta (36 primerov). V teh primerih morajo pravosodni policisti preprečiti ali ustaviti konflikt med zaprtimi osebami.
- Preprečevanje napadov in poskusov napadov (18 primerov). Na srečo v tem letu ni bilo težjih primerov. Žal vseh dogodkov ni moč preprečiti, saj so izbruhi nezadovoljstva zaprtih oseb večkrat hipni in nepredvidljivi.
- Uničevanje lastnine (16 primerov). V večini primerov so zaprte osebe uničevale inventar v sobah zavodov. Da lahko preprečijo nastanek večje materialne škode, morajo v takšnih primerih pravosodni policisti ukrepati takoj.
- Preprečitev samopoškodbe (18 primerov). Gre za ukrep, kjer morajo pravosodni policisti s silo preprečiti, da si zaprte osebe kaj naredijo, bodisi z odvzemanjem nevarnega predmeta ali s prisilno začasno imobilizacijo z vklepanjem.
- Preprečitev pobega (2 primera). V teh primerih morajo pravosodni policisti za preprečitev pobega uporabiti prisilno sredstvo.

Tabela 63: Razlogi za uporabo prisilnih sredstev

Zavod	Uničenje imovine	Preprečitev pobeга	Poskus napada na delavca	Napad na delavca	Preprečitev samopoškodbe	Preprečitev konflikta med zaprtimi	Odklonitev ukaza	Pomoč policiji v postopku	Preprečitev napada na varovano zaprto osebo
Dob	2	0	2	3	1	6	9	0	1
Slo. Vas	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pučava	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	0	1	0	1	3	1	0	0
Celje	0	0	1	0	0	5	4	0	0
Koper	2	1	0	1	1	4	0	0	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	6	0	0	1	5	14	1	0	0
N. mesto	0	0	2	0	0	1	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	4	1	2	4	6	0	2	0	0
M. Sobota	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	1	0	0	1	4	3	5	0	0
SKUPAJ	16	2	8	10	18	36	22	0	1

Tabela 64: Vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Zavod	vklepanje	telesna sila	strokovni prijem	telesna sila udarec	telesna sila met	palica	plinski razpršilec
Dob	6	15	9	0	2	1	1
Sl. vas	0	0	0	0	0	0	0
OO Pučava	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	4	2	0	0	0	0
Celje	2	8	4	0	0	0	0
Koper	5	5	7	0	0	0	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	9	24	11	1	1	0	1
N. mesto	0	1	2	0	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	9	8	9	1	2	0	0
M. Sobota	1	1	0	0	0	0	0
OO Rogoza	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	4	5	7	0	1	0	0
SKUPAJ	36	71	51	2	6	1	2

Tudi v letu 2011 je prevladovala uporaba telesne sile, za preprečitev agresivnega vedenja so pravosodni policisti šestkrat uporabili strokovni met, samo dvakrat strokovni udarec, enkrat palico in dvakrat plinski razpršilec (sprej na bazi popra). V nobenem primeru ni bil uporabljen službeni pes in strelno orožje.

Običajen in pogost način uporabe prisilnih sredstev je tudi preventivno vklepanje med spremstvom zunaj zavoda. Z imobilizacijo rok, izjemoma pa tudi nog, se vklenjenim osebam preprečuje pobeg. Na ta način se istočasno izognemo uporabi drugih prisilnih sredstev in tako preprečimo možnost poškodb. Pomembno je, da se ob nevarnosti pobeга pravosodni policisti o načinu vklepanja pravilno odločijo. Zato kot podlaga za preventivna vklepanja služi varnostna ocena, ki se izdelava za vsako zaprto osebo. Tudi pri preventivnem vklepanju se namreč spoštuje načelo individualnosti in postopnosti.

Podatki kažejo, da se je način vklepanja na pas izkazal kot zelo dober in uporaben. Zagotavlja primerno stopnjo varnosti, hkrati pa vključene osebe ne omejuje pretirano. Tega načina so se v posameznih zavodih posluževali različno. Pri obsojencih 15,1 %, pri pripornikih povprečno 65,8 % in pri mladoletnikih 9,1 %. Veliko pa je odvisno od lokacije zavoda in lokacije spremljanja, pa tudi od kadrovskih razmer oziroma števila razpoložljivih pravosodnih policistov. Zelo malo je bilo vklepanja za noge in sicer obsojencev le 2,3 %, pripornikov pa v povprečju 15,2 %.

Tabela 65: Napadi na delavce po zavodih

Zavod	število napadov	število poskusov napada	število groženj	težje poškodbe	lažje poškodbe	psihične posledice	sledi poškodbe	brez poškodb
Dob	4	2	7	0	1	4	0	6
Sl. vas	0	0	0	0	0	0	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	1	0	0	0	0	0	0
Celje	0	1	11	0	0	2	0	10
Koper	1	0	0	0	0	0	0	0
N. Gorica	1	0	1	0	0	0	0	2
Ljubljana	2	0	28	0	2	14	0	14
N. mesto	0	2	5	0	0	2	0	4
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	4	2	12	0	4	9	1	4
M. Sobota	1	0	0	0	0	0	0	1
OO Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	1	0	2	0	1	0	0	2
SKUPAJ	14	8	66	0	8	31	1	43

V letu 2011 se je povečalo število napadov in poskusov napadov na osebje (22), saj je bilo leta 2010 le 13 takšnih primerov, medtem ko se je občutno povečalo število izrečenih groženj zaposlenim. Napadi niso imeli resnejših posledic (tri lažje poškodbe), v glavnem pa puščajo psihične posledice, strah in negotovost oziroma povečan stres na delovnem mestu.

Ocenjujemo, da je razlog temu predvsem večja previdnost osebja in doslednejše izvajanje preprečevalnih ukrepov. Žal pa vseh dogodkov ni moč preprečiti, saj so izbruhi nezadovoljstva zaprtih oseb večkrat hipni in nepredvidljivi.

Število napadov in groženj kaže na to, da bo potrebno še v naprej skrbeti za večjo varnostno kulturo, zavestno odgovornost za varnost in ustrezne odnose z zaprtimi osebami, predvsem pa izvajati sistematične preprečevalne ukrepe. Načrtuje se tudi sprejem normativnih ukrepov v primeru ogrožanja javnih uslužbencev uprave ter psihosocialna pomoč zaposlenim, ki bodo udeleženi v različnih izrednih dogodkih.

3. 12. 4. Sprememba zunaj zavoda

Skupno število spremestev zunaj zavoda se je v letu 2011 glede na leto 2010 rahlo povečalo. Prioritetno so se izvedla nujna spremestva iz zdravstvenih razlogov in varovanja v bolnišnicah, nato spremestva na sodišča v pripornih zadevah in šele nato ostala spremestva.

V primerjavi z letom 2010, ko je bilo odpovedi spremestev 22, smo bili v letu 2011 samo v šestih primerih prisiljeni odpovedati spremestvo, ker ni bilo mogoče več zmanjševati nivoja varovanja v zavodu.

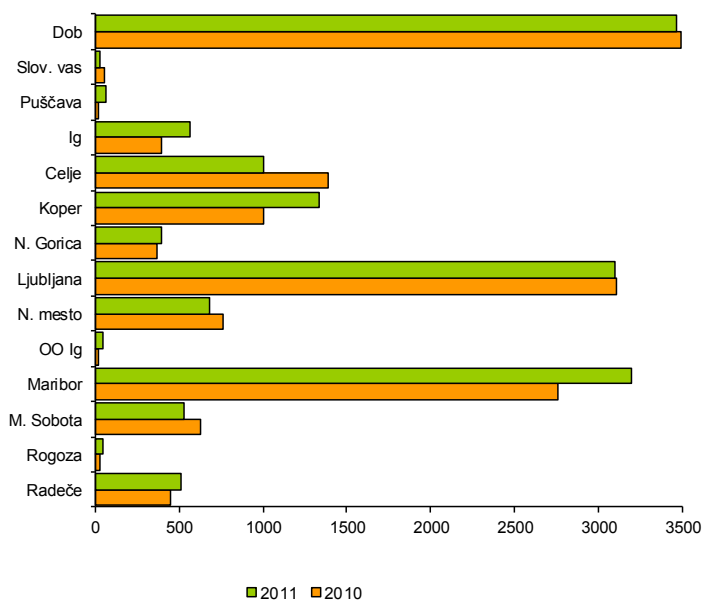
Pravosodni policisti so večkrat spremljali skupine oseb, ki so zahtevale posebno varovanje. Taka spremestva so zahtevala posebno organizacijo in večje število pravosodnih policistov, zato jih je bilo v manjših zavodih oziroma oddelkih težje izpeljati. V takih primerih so priskočili na pomoč pravosodni policisti iz drugih zavodov.

Pri spremljanju varnostno zelo problematičnih oseb je, v okviru svojih pristojnosti in medsebojnega sodelovanja med državnimi organi, sodelovala tudi policija.

Tabela 66: Število spremstev zaprtih oseb po zavodih

Zavod	na sodišča	v zdravstvene ustanove	ostalo	Skupaj	število pravosodnih policistov	štev. spremstev na pravosodnega policista
Dob	993	2315	160	3.468	138	25,1
Slo.vas	9	17	1	27	6	4,5
OO Puščava	0	65	0	65	6	6,1
Ig	259	250	58	567	27	21,0
Celje	600	329	76	1.005	55	18,3
Koper	819	449	68	1.336	57	23,4
N. Gorica	272	95	30	397	16	24,8
Ljubljana	1.925	852	324	3.101	107	29,0
N. mesto	386	190	104	680	20	34,0
OO Ig	5	43	1	49	5	9,8
Maribor	1.069	1214	918	3.201	79	40,0
M. Sobota	246	219	66	531	22	24,1
OO Rogoza	14	23	6	43	5	8,6
Radeče	110	356	47	513	17	30,2
Skupaj	6.707	6.417	1.859	14.983		

Grafikon 15: Primerjava števila spremstev v letih 2010 in 2011

Obremenjenost pravosodnih policistov nam prikazuje tudi podatek o številu ur varovanja v bolnišnicah. V tem letu jih je bilo 26.552, kar je za dobrih štirinajst tisoč več kot prejšnje leto. To prispeva k dodatni obremenjenosti in številu nadurnega dela pravosodnih policistov, saj gre v veliki večini za nenačrtovane aktivnosti in je potrebno delo opraviti poleg rednega dela v zavodih.

Največ varovanj so imeli v Mariboru (11.884 ur, oziroma 150 ur na pravosodnega policista), sledita mu Ljubljana s 7.434 in Dob s 3.403 urami varovanja. Menimo, da se bo število ur varovanj v bolnišnicah zmanjšalo, ko bo začel delovati forenzični oddelek v UKC Maribor.

3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami

Pomemben kazalec splošnih varnostnih razmer v zavodih je število konfliktov med zaprtimi osebami. Ti so posledica nerešenih odnosov pred nastopom kazni in med prestajanjem kazni, velikokrat pa tudi nastanitve in prenaseljenosti v večposteljnih sobah. Najnevarnejši so konflikti, ki so posledica izsiljevanj in različnih pritiskov. Te je težko odkriti in pravočasno zaznati, največkrat se jih odkrije šele ob ugotavljanju posledic ob posameznih poškodbah, ko oškodovane osebe vztrajajo, da so se poškodovale »pri padcu s postelje«. Z usposabljanjem osebja dajemo temu področju večji poudarek v smislu odkrivanja nasilja, ki je očem osebja skrito. V zavodih preprečujemo konflikte na različne načine, tudi s primerno nastanitvijo, ločevanjem sprtih oseb in omejitvijo gibanja določenim osebam. V odkritih in dokazljivih primerih so v zavodih izrekli tudi disciplinske ukrepe oziroma predlagali premestitve v drug zavod.

V letu 2011 je število evidentiranih konfliktov med zaprtimi osebami ostalo na enaki ravni kot v letu 2010. Od 360 udeleženih oseb jih je bilo 75 lažje poškodovanih, štiri osebe pa težje.

V vseh primerih, ko je bil podan sum storitve kaznivega dejanja ali pa so to zahtevali tisti, ki so bili v konfliktih oškodovani, smo obvestili policijo. Takih primerov je bilo v tem letu 24. Ocenjujemo, da so konflikti posledica trenutne strukture in števila zaprtih oseb, kjer prenapolnjene celice vplivajo na slabo razpoloženje, zaradi česar med zaprtimi osebami hitreje pride do nesporazumov. V letu 2011 smo zabeležili tudi primere nasilja, ki je povezano z izsiljevanjem, največkrat zaradi trgovine z drogo ali dolžniško-upniških razmerij. Eden od najprimernejših načinov reševanja konfliktov med zaprtimi osebami bi bila nastanitev v pretežno enoposteljnih celicah v skladu s pričakovanimi standardi v državah EU.

Tabela 67: Število in posledice konfliktov

Zavod	Število konfliktov	Število udeleženih oseb	Število poškodovanih		obveščena policija
			lažje	težje	
Dob	32	67	19	1	11
Slov. vas	0	0	0	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0
Ig	16	34	4	0	0
Celje	17	34	7	0	0
Koper	11	23	5	1	1
N. Gorica	3	6	2	1	2
Ljubljana	44	91	17	1	3
N. mesto	8	19	4	0	4
OO Ig	1	2	0	0	1
Maribor	17	34	7	0	2
M. Sobota	2	4	0	0	0
OO Rogoza	1	2	0	0	0
Radeče	22	44	10	0	0
SKUPAJ	174	360	75	4	24

3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošilk

Število paketov, ki so jih prejele zaprte osebe, se je v letu 2011 nekoliko zmanjšalo. Zaprte osebe so prejele 19.741 pošilk-paketov z različno vsebino (niso vštete pisemske pošiljke). Z varnostnega vidika je število prejetih paketov neugodno, saj vsak dodatni paket pomeni večjo verjetnost vnosa prepovedanih predmetov in hkrati tudi dodatno obremenitev za pravosodne policiste, ki morajo pakete pregledovati.

Paketi pomenijo enega od načinov vnašanja droge in drugih prepovedanih predmetov v zavode. Droga je bila v tem letu v paketih najdena v šestih primerih. Zaprte osebe so pri vnašanju prepovedanih predmetov vedno bolj iznajdljive. Tako so za vnos največkrat uporabile kar originalno zaprta živila, ne da bi bila embalaža vidno poškodovana. Rentgenske naprave (žal jih nimamo v vseh zavodih) v precejšnji meri povečajo nivo varnosti, predvsem z vidika preprečevanja vnosa orožja in eksplozivnih naprav, manj pa za odkrivanje droge, ker za to področje rentgeni v uporabi še niso dovolj tehnično izpopolnjeni.

Eden od načinov preprečevanja vnosa prepovedanih snovi je tudi pregled pisemskih pošilk. V tem letu je bilo z odredbo odprtih 5.114 pisem, droga pa je bila odkrita v dveh primerih.

3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori

Obiski zaprtih oseb v vseh zavodih potekajo v skladu s predpisi in z individualnimi varnostnimi zahtevami. Že nekaj let izvajamo tudi obiske za stekleno pregrado, kjer neposredni stik zaprte osebe z obiskovalcem ni mogoč. Tako najlažje preprečimo tudi vnos nedovoljenih predmetov in substanc med obiskom, vendar pa je do poskusov njihovega vnosa v zavodih vseeno prihajalo. Ker pregrada onemogoča pristen človeški stik med zaprto osebo in obiskovalcem, so se v zavodih za tovrstni način obiska odločali le, ko je bilo to potrebno iz varnostnih razlogov oziroma, ko tako zahteva predpis.

Tabela 68: Obiski obsojencev, mladoletnikov in uklonilno zaprtih po vrsti nadzora

Zavod	število obiskov za stekleno pregrado	število nadzorovanih obiskov	število prostih obiskov
Dob	71	1142	8048
Slov. vas	0	0	962
OO Puščava	0	0	146
Ig	124	0	1895
Celje	52	0	1547
Koper	196	1001	1248
N. Gorica	15	0	946
Ljubljana	182	2450	540
N. mesto	0	0	904
OO Ig	0	0	312
Maribor	275	106	2767
M. Sobota	0	0	433
OO Rogoza	0	0	822
Radeče	0	1	464
SKUPAJ	915	4700	21034

Tabela 69: Obiski pripornikov po vrsti nadzora

Zavod	število obiskov za stekleno pregrado	število nadzorovanih obiskov	število prostih obiskov
Ig	125	34	229
Celje	73	1453	25
Koper	133	1344	327
N. Gorica	324	441	82
Ljubljana	383	3415	0
N. mesto	100	554	0
Maribor	191	1438	0
M. Sobota	109	385	0
SKUPAJ	1438	9064	663

Pomembna oblika komunikacije obsojencev s svojci so bili tudi telefonski pogovori. Zakon omogoča prosto telefoniranje ali telefoniranje z vizualnim nadzorom klicane številke. V nekaterih zavodih so v letu 2011 dovolili le telefoniranje ob vizualnem nadzoru, drugje takih ukrepov niso izvajali. V zavodu Dob imamo že od leta 2002 sistem elektronskega nadzora, ki se je izkazal kot dober in uporaben ter pravosodnih policistov dodatno ne obremenjuje, žal pa je v letu 2009 prišlo zaradi udara strele do težje okvare in od takrat se telefonski pogovori obsojencev izvajajo brez kontrole števil.

V letu 2011 je imelo devet obsojencev prepoved telefoniranja.

3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog in opojnih substanc

Vnos nedovoljenih drog v zavode že vse od leta 2001 konstantno narašča, le v letih 2006 in 2008 smo zabeležili rahel padec. Medtem, ko se je v letu 2009 število najdb povečalo, smo v letu 2010 zopet zabeležili manjše število najdb drog. V letu 2011 se je trend zmanjševanja najdb drog nadaljeval, saj smo drogo odkrili v 81 primerih, pri čemer je bilo vseh najdb kar 271 (pribor za uživanje, tablete, alkohol).

Zaprte osebe so drogo v zavod vnašale na različne načine in iskale nove možnosti skrivanja. Pogost način skrivanja je na telesu ali v oblačilih (všito v robove, itd.), metanje preko ograje in vnosa s paketi, predvsem v tovarniško pakiranih živilih. Letos smo v dveh primerih odkrili drogo v pisemskih pošiljkah. Domnevamo, da drogo zaprte osebe največkrat skrivajo v telesu, kar povzroča dodatne težave pri odkrivanju, saj poseg v človeško telo ni dovoljen. Praktično pa gre pri vseh odkritih vnosih droge v zavode za manjše količine.

Največje količine po posameznih vrstah nedovoljenih drog so bile najdene v Kopru in sicer 31,1 g kokaina in 22,7 g heroina, medtem ko je bilo na Dobu najdeno 16,82 g kanabisa. Kanabis so pravosodni policisti odkrili pri vnosu v zavod, torej preden naj bi prišel do zaprtih oseb.

Temeljitejši nadzor ob vstopu v zavod, redni pregledi prostorov in oseb, sodelovanje s policijo pri zbiranju informacij in odkrivanje drog s šolanimi psi, silijo zaprte osebe v vse večjo iznajdljivost pri iskanju načinov vnašanja droge v zavod, zato smo pozorni tudi na to, da ne bi zaprte osebe poskušale zlorabiti osebje. V kolikor se pojavi sum, v preiskavi teh dogodkov sodelujemo s policijo.

Pomemben podatek o uspešnosti je tudi razmerje med odkritimi drogami pri vstopu v zavod in drogami, ki so bile odkrite kasneje. Žal je to razmerje še vedno neugodno, saj je več drog odkritih v zavodu. Ocenjujemo pa, da se večina droge v zavode pretihotapi v telesnih odprtinah.

Poleg drog v ožjem pomenu so pravosodni policisti odkrili tudi tablete, pribor za uživanje droge in alkohol, pri čemer gre največkrat za pridelavo alkohola v zavodu z fermentacijo sadja in sladkorja ter kvasa (namesto kvasa je dovolj skorja svežega kruha).

Že pred leti smo sprejeli odločitev, da preiskave s psom za odkrivanje droge pričnemo izvajati popolnoma samostojno. V ta namen smo usposobili dodatnega psa in vodnika, žal pa zaradi kadrovskih obremenitev nista izkoriščena v polni meri. Opazili pa smo tudi, da so se zaprte osebe že prilagodile rednim pregledom s psom in predpostavljamo, da drogo skrivajo na način, ki ga pes težje zazna. Zaradi tega se bo uporaba psov za odkrivanje droge usmerila v drugačne in bolj učinkovite operativne načine.

Tabela 70: Število najdb drog in opojnih substanc po vrstah³

Zavod	število najdb heroina	število najdb kanabisa	število najdb kokaina	število najdb hašiša	število najdb alkohola	število najdb meta-dona	število najdb tablet	število najdb pribora	število vseh najdb	število vseh najdb droge
Dob	9	1	1	0	5	1	15	0	37	11
Slov. vas	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	1	0	0	0	0	0	24	3	28	1
Celje	0	8	1	0	0	0	3	0	12	9
Koper	1	10	5	3	0	1	28	1	61	19
N. Gorica	0	1	0	0	0	0	10	0	11	1
Ljubljana	4	16	1	0	4	0	30	0	57	21
N. mesto	0	2	0	0	0	0	5	0	7	2
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	4	9	1	0	1	1	18	3	44	14
M. Sobota	0	2	0	0	0	0	0	0	4	2
OO Rogoza	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Radeče	0	0	0	0	0	0	5	0	6	0
SKUPAJ	19	50	9	3	11	3	138	8	271	81

³Opomba: Skupno število najdb (dogodkov) je bilo 241, v velikih primerih so pravosodni policisti odkrili več vrst droge hkrati.

Tabela 70-a: Količina najdenih drog in opojnih substanc po vrstah⁴

Zavod	skupna količina heroína/g	skupna količina kanabis/g	skupna količina kokaina/g	skupna količina hašiša/g	količina alkohola /l	skupna količina metadona/ml	skupna količina tablet /kos
Dob	45,62	2,58	0,18	0	4,5	25	391
Slov. vas	0	0	0	0	3	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	0
Ig	1	0	0	0	0	0	138
Celje	0	5,3	1,8	0	0	0	15
Koper	0,6	51,16	35,5	2,9	0	33,4	345,5
N. Gorica	0	4	0	0	0	0	298
Ljubljana	1,7	54,6	0,7	0	2,8	0	1128,5
N. mesto	0	2,35	0	0	0	0	20
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	12,1	31,2	0,2	0	0,75	21	236,5
M. Sobota	0	3,1	0	0	0	0	0
OO Rogoza	0	1,56	0	0	0	0	0
Radeče	0	0	0	0	0	0	13
SKUPAJ	61,02	155,85	38,38	2,9	11,05	79,4	2585,5

⁴Opomba: Najdena droga se tehta v bruto količini, kar pomeni skupaj z zavitkom, ki se v celoti izroči policiji.

Tabela 71: Število najdb drog in opojnih substanc po kraju najdbe

Zavod	Pri vnašanju v zavod						V zavodu
	v paketu	v pismu	pri osebni pregledu	na dvorišču	drugje	skupaj	
Dob	1	0	1	0	0	2	31
Slov. vas	0	0	0	0	1	1	1
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	0
Ig	2	0	4	1	1	8	18
Celje	0	0	1	0	0	1	10
Koper	1	0	1	0	0	2	45
N. Gorica	0	0	1	0	0	1	10
Ljubljana	0	0	5	4	1	10	46
N. mesto	0	0	2	0	0	2	5
OO Ig	0	0	0	0	0	0	1
Maribor	2	1	3	0	1	7	31
M. Sobota	0	1	1	0	0	2	1
OO Rogoza	0	0	0	0	0	0	1
Radeče	0	0	0	0	0	0	5
SKUPAJ	6	2	19	5	4	36	205

3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov

Med rednim nadziranjem bivalnih prostorov pravosodni policisti izvajajo obhode, varnostne in osebne preglede, pa tudi preiskave prostorov. Namen preiskav je odkriti in odvzeti prepovedane predmete in snovi, ki so jih zaprte osebe pretihotapile v zavod ali jih v zavodu izdelale. Skupaj je bilo v tem letu najdenih 53 mobilnih telefonov in 38 kosov pribora za telefoniranje. Odkrili so tudi večje število predmetov, ki so jih zaprte osebe odtujile zavodu ali drugim osebam. V enem primeru smo odkrili strelivo (plinski naboj), v 14 primerih pa kupljeno, prirejeno ali v zavodu izdelano hladno orožje.

Tabela 72: Opravljene preiskave bivalnih prostorov in najdbe prepovedanih predmetov

Zavod	število preiskav	število vseh najdb	kraj najdbe		vrsta najdbe				
			v zavodu	na vhodu ali v pošti	telefoni	pribor za telefone	nož, bodalo	orožje, strelivo	drugo
Dob	706	17	17	0	4	2	2		11
Slov. vas	1	2	2	0	2	0	0	0	0
OO Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	20	15	6	9	7	3	1	1	6
Celje	68	14	10	4	4	6	2	0	6
Koper	566	31	28	3	9	14	4	0	21
N. Gorica	20	5	4	1	3	2	0	0	2
Ljubljana	31	20	19	1	15	6	1	0	4
N. mesto	27	7	7	0	1	1	1	0	5
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	674	16	16	0	8	4	1	0	8
M. Sobota	26	6	5	1	0	0	0	0	6
OO Rogoza	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	9	3	3	0	0	0	2	0	1
SKUPAJ	2155	136	117	19	53	38	14	1	70

3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti

Preizkus alkoholiziranosti je klasična oblika nadzora, ki jo izvajamo v skladu z zakonom. V letu 2011 je bilo opravljenih 892 preizkusov, med njimi je bilo 72 pozitivnih. Majhno število pozitivnih preizkusov je posledica dejstva, da so v skupnem številu preizkusov upoštevani tudi preizkusi obsojencev na podlagi terapevtskega dogovora.

3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona

Odstranitve v posebni prostor so namenjene izločitvi osebe iz bivalnega prostora za krajši čas, kadar je potrebno zagotoviti red in mir, preprečiti pobeg ali pa ustaviti oziroma vsaj omiliti destruktivno ali celo avto agresivno vedenje osebe. Bivanje v posebnem prostoru je omejeno na največ dvanajst ur.

V letu 2011 je bil ukrep odstranitve v posebni prostor uporabljen v 110 primerih (več kot v letu 2010). Največkrat je šlo za odstranitev v posebni prostor za krajši čas. Povprečen čas izločitve je bil 4 ure in 26 minut. V večini primerov je bil razlog odstranitve ogrožanje sebe ali drugih, sledi oviranje drugih oseb pri počitku ali delu. Velikokrat se je zgodilo, da je bilo za odstranitev hkrati podanih več razlogov hkrati, saj je na primer oseba ki je bila destruktivna v vedenju hkrati motila ostale osebe pri počitku.

Med bivanjem v posebnem prostoru so bile vse osebe nadzorovane z video napravami, kar omogoča hiter odziv in zagotovitev varnosti izločeni osebi.

3. 12. 12. Nudjenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov

Ena od nalog pravosodnih policistov je tudi nudenje zdravstvene prve pomoči v primeru poškodb ali bolezni zaprtih oseb, za kar se tudi posebej izurijo v začetnem in obnavljajo znanja v nadaljevalnem usposabljanju. Posebnost dajanja prve pomoči pravosodnih policistov je, da morajo poleg zdravstvenih aspektov upoštevati tudi varnostne, ki včasih tudi omejijo ali otežijo možnosti dajanja prve pomoči. To je predvsem v primerih agresivnega in nasilnega vedenja, ko morajo zaradi izogibanja nevarnosti okužbe z nalezljivimi boleznimi ravnati še posebej previdno.

3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov in drugih delavcev

Na področju izobraževanja zaposlenih smo v letu 2011 uresničili večino zastavljenih ciljev. Izvedli smo dve osnovni usposabljanji za skupno 53 novo sprejetih pravosodnih policistov. Poleg tega smo izvedli še vrsto seminarjev in specialističnih usposabljanj, in sicer za strokovne delavce zavodov in pravosodne policiste (ukrepanje ob izrednih dogodkih, obvladovanje stresa, izgradnja tima in timsko delo itd.). Glede na procesni razvoj strategij obravnave zaprtih oseb so bile izvedene vse glavne predvidene izobraževalne vsebine, in sicer obravnava samomorilno ogroženih in obravnava storilcev spolnih kaznivih dejanj. Izvedeno je bilo 10 supervizij za socialne delavce zavodov ter dve izkustveni delavnici na temo »Stiske pri svetovalnem delu«, 24 supervizij za pedagoge ter II. in III. stopnja Senzitivity treninga, prav tako pa je bilo v sodelovanju z Inštitutom za zasvojenosti EKSODUS organizirano tridnevno izobraževanje z naslovom »Vpliv primarnega okolja (travmatska izkušnja) na razvoj kemičnih in nekemičnih odvisnosti«. Z vsem tem smo izboljšali in povečali znanje in usposobljenost zaposlenih za delo z zaprtimi osebami. Skupaj se je navedenih usposabljanj udeležilo 153 pravosodnih policistov in 140 strokovnih delavcev.

3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja

Pomemben vidik varovanja predstavljajo arhitekturne in tehnične omejitve zavodov. Zavodi se večinoma nahajajo v starih in nefunkcionalnih zgradbah. Te so bile prvotno zgrajene za druge namene, zato ne izpolnjujejo sodobnih zahtev varovanja. V zavodih se morajo zato posluževati dodatnih varovalnih ukrepov, ki za pravosodne policiste predstavljajo dodatno obremenitev.

Pomanjkljivost starih zgradb je predvsem v tem, da ne omogočajo nastanitev v manjših in enoposteljnih sobah, zato tudi ni možen nadzor z manjšim številom pravosodnih policistov. Dodatna slabost so zidovi, ponekod pa tudi slabe rešetke. Ker so zidovi iz materialov slabše kakovosti, omogočajo kopanje lukenj. Poseben problem so nizke varovalne ograje, katerih višina močno odstopa od evropske prakse in standardov (6 do 7 m visoka betonska ograja z dodano 5 do 6 m visoko notranjo žično ograjo).

V letu 2011 sta zaživel dve novi stavbi v ZPKZ Dob pri Mirni s sodobnim sistemom tehničnega varovanja in nakup 10-ih specialnih vozil za prevoz zaprtih oseb s čimer smo zmanjšali stisko zaradi izpada nakupa vozil v letu 2010. Z namenom varovanja smo v letu 2011 tri zavode opremili z novimi snemalnimi napravami za dokumentiranje dogajanja, na štirih lokacijah smo izvedli dograditev snemalnih naprav v skladu z zahtevami Zakona o varovanju osebnih podatkov.

3. 12. 15. Oprema in uniforme pravosodnih policistov

V letu 2011 smo za nakup opreme za pravosodne policiste porabili 240.912,79 EUR. Za ta sredstva so vsi pravosodni policisti dobili nekatere dele uniforme skladno z novim pravilnikom, izplačevalo se je tudi denarno nadomestilo za nakup ženske obutve in nogavic. Dobavili smo 530 parov letno prehodnih čevljev, 530 parov zimskih čevljev in 60 parov terenskih čevljev, za kar je šel znesek v višini 73.526,40 EUR iz proračuna za leto 2012.

Prehod na popolno nošenje novih uniform bo postopen, tako da starih uniform ne bomo zavrgli, ampak se bodo uporabljale do iztrošenosti.

Prav tako smo v letu 2011 opremili 54 novih pravosodnih policistov z opremo, ki jim kot začetnikom pripada za čas usposabljanja skladno z novim pravilnikom. Poleg navedenega so prejeli tudi tiste dele uniform, ki so jih letos dobili ostali pravosodni policisti. Kupili smo tudi del opreme za naslednjo generacijo pravosodnih policistov, ki bo začela z usposabljanjem v začetku leta 2012.

Prenovljene uniforme sledijo zahtevam izvajalcev oziroma uporabnikov uniform in bodo še naprej zagotavljale urejen videz pravosodnih policistov, hkrati pa omogočale izvajanje varnostnih postopkov tudi v težjih okoliščinah.

3. 13. DELO ZAPRTIH OSEB

3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo

V letu 2011 so zavodi zaprtim osebam zagotavljali pravico do dela predvsem v javnih gospodarskih zavodih (JGZ), pri hišnih delih, nekaterim pa tudi zunaj zavoda. Zaprte osebe so bile razporejene na delo v skladu s sistemizacijo delovnih mest. Vsem zaprtim osebam, ki so želeli delati, dela ni bilo mogoče zagotoviti.

Tabela 73: Razporeditev zaprtih oseb na delo po kategorijah in spolu na dan 1. 1. 2011

Razporeditev na delo	obsojenci	obsojenke	P	UZ	ML	SKUPAJ
JGZ	248	8	11	0	14	279
hišna dela	147	6	10	0	3	166
zunaj zavoda	20	0	0	0	0	20
12. člen	15	1	0	0	0	16
terapevtsko delo	50	0	0	0	0	50
redno izobraževanje	0	0	0	0	8	8
SKUPAJ	480	15	21	0	25	539
dela ni bilo moč zagotoviti	281	22	304	12	0	619
odklonili	55	2	5	0	1	64
za delo nezmožni	64	7	9	1	0	82
Skupaj brez dela	400	31	318	12	1	765
Vsega skupaj	880	46	339	12	26	1304

Tabela 74: Razporeditev na novo sprejetih zaprtih oseb na delo po kategorijah in spolu

Razporeditev na delo	obsojenci	obsojenke	P	UZ	ML	SKUPAJ
JGZ	360	20	38	2	13	433
hišna dela	248	7	23	1	3	282
zunaj zavoda	11	0	0	0	0	11
12. člen	17	4	0	0	0	21
terapevtske del.	17	0	0	0	0	17
redno izobraževanje	0	0	0	0	5	5
SKUPAJ	653	31	61	3	21	769
dela ni bilo moč zagotoviti	196	22	766	1795	0	2779
delo odklonili	32	0	4	0	0	36
za delo nezmožni	52	6	23	6	0	87
Skupaj brez dela	280	28	793	1801	0	2902
Vsega skupaj	933	59	854	1804	21	3671

Glede na prejšnje leto rahel porast zaposlenih v JGZ ter upad števila zaposlenih oseb pri hišnih delih in delu zunaj zavoda. Povečalo pa se je število zaposlenih, ki so prestajali kazen po 12. členu ZIKS.

Med zaprtimi osebami, ki v tem letu niso delale, je bilo največ uklonilno zaprtih in pripornikov. Še posebej so tu problematični priporniki, ker so v povprečju zaprti veliko dlje časa. V zavodih s priporom pa razen v Kopru ni ustrezno prilagojenih (ločenih) prostorov za delo pripornikov.

3. 13. 2. Delo mladoletnikov v prevzgojnim domu

V tem letu je bilo na delovno usposabljanje razporejenih 17 mladoletnikov, ki je pridobivalo delovne navade in sicer 14 v JGZ, 3 mladoletniki pa na hišnih delih. V redne oblike izobraževanja je bilo vključenih 15 mladoletnikov, 23 mladoletnikov pa je bilo vključenih v izobraževanje v kombinaciji z delovnim usposabljanjem.

Mladoletniki so pod vodstvom in nadzorom inženirjev inštruktorjev ter delovnih inštruktorjev izvajali vzdrževalna in obnovitvena dela v učnih delavnicah in v bivalnih prostorih, sodelovali pri urejanju okolice zavoda ter pri vzdrževalnih in servisnih delih na strojih in napravah.

V tem letu je bilo v učnih delavnicah za potrebe delovnega usposabljanja in praktičnega pouka zagotovljeno dovolj primerne dela (naročila zunanjih podjetij in fizičnih strank, pohoštvo za ZPKZ, pohoštvo za sodišča, vzdrževalna in obnovitvena dela v zavodu).

Mladoletniki, ki so se poklicno izobraževali, so prejeli nagrado. Ta se je v prvem letniku gibala od 71,58 do 118,86 EUR na mesec, v drugem letniku od 107,45 do 168,08, v tretjem letniku pa od 177,65 do 231,20 EUR mesečno. Najnižje plačilo mladoletnikov, razporejenih na delo, je znašalo v JGZ 51,46, najvišje pa 80,29 EUR, medtem ko je najnižje plačilo za delo mladoletnikov pri hišnih delih znašalo 51,46, najvišje pa 104,58 EUR. Za delo izven zavoda je bilo plačilo 141,66 EUR.

V tem letu so se pri delu lažje poškodovali 4 mladoletniki. Iz analize nesreč (pregled delovnega mesta, razgovor z delovnim inštruktorjem oz. inženirjem inštruktorjem) je bilo ugotovljeno, da so delovna mesta ustrezala predpisom iz varstva pri delu in da so nesreče nastale zaradi nepazljivosti, neupoštevanja navodil in nezbranosti mladoletnikov pri delu.

3. 13. 3. Plačilo za delo zaprtih oseb

Tabela 75: Mesečno plačilo obsojencev za delo v rednem delovnem času po zavodih

Zavod	JGZ		hišna dela		delo zunaj zavoda	
	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje
Dob	43,4	249,88	81,43	150,34	173,3	231,07
Maribor	98,38	147,2	82,08	143,52	92,87	102,65
Ljubljana	69,6	85,26	69,6	97,44	0	0
Celje	54,72	112,64	54,72	99,36	0	0
Koper	66,8	95,85	68,2	92,8	87,31	98,4
Ig	69,41	111,06	71,56	116,22	0	0
N. Gorica	73,06	120,05	95,2	125,1	0	0
N. mesto	62,64	62,64	69,6	87	92,22	92,22
M. Sobota	0	0	79,04	143,52	82,99	91,73
OO Rogoza	82,99	143,52	72,96	137,28	122,51	149,76

Višina plačila za delo zaprtih oseb je bila določena po Pravilniku o količnikih za določitev osnovnih plačil, o kriterijih in merilih za ocenjevanje uspešnosti in rezultatov dela obsojencev ter o nagradah mladoletnikov. Plačilo za delo zaprtih oseb je sestavljeno iz osnove, ocene delovne uspešnosti in dodatkov ter je v veliki meri odvisno tudi od rezultatov dela.

Najvišje plačilo je v JGZ znašalo 241,90 EUR, za hišna dela 143,52 in za delo zunaj zavoda 231,07 EUR na mesec.

Tabela 76: Delo obsojencev v podaljšanem delovnem času

Zavod	število obsojencev	število nadur
Dob	201	13.368
Ig	22	184
Celje	19	900
Koper	21	1.405
N. Gorica	4	78
Ljubljana	31	807
N. mesto	0	0
Maribor	88	3.088
M. Sobota	28	537
OO Ig	1	8
OO Rogoza	19	922
SKUPAJ	434	21.297

Obseg ur dela, ki so jih opravile zaprte osebe, se je v tem letu povečal glede na prejšnje leto in sicer iz 19.572 ur na 21.297.

3. 13. 4. Javni gospodarski zavodi

Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij je v vlogi pristojnega upravnega organa Vlade Republike Slovenije, na katerega delovno področje sodi dejavnost JGZ, posredovala Ministrstvu za finance v mnenje in soglasje letne programe dela in finančne načrte za leto 2011. Letni programi dela in finančni načrti so bili s strani ustanovitelja potrjeni.

Generalni urad uprave je pripravil pogodbe o koriščenju sredstev med JGZ in Upravo. Sredstva smo namenili kritju stroškov za plače direktorjev JGZ, dodatno razporejena sredstva v finančnem načrtu namenjena financiranju javnih gospodarskih zavodov pa smo namenili reševanju likvidnostne situacije v JGZ Pohorje Mirna (800.000 EUR) in JGZ Kozjak Maribor (50.000 EUR).

V letu 2011 se je nadaljevalo izvajanje programa prestrukturiranja JGZ Pohorje Mirna. Nadaljevala so se pogajanja z možnim partnerjem, ki pa niso prinesla rezultata, zato je Upravni odbor predlagal ustanovitelju, da se postopek s popravljenimi izhodišči ponovi.

3. 13. 5. Hišna dela

Kot je že bilo omenjeno, je bilo v tem letu na hišna dela prerazporejenih več zaprtih oseb. Sem so zavodi razporejali na delo večinoma obsojence, v zanemarljivem številu pa tudi pripornike in mladoletnike. Med hišna dela, ki so določena v sistemizaciji delovnih mest obsojencev, sodijo dela v kuhinji, pekarni, razdeljevalnici hrane, pomivalnici, zavodski pralnici in likalnici. Nekateri zavodi so v okviru hišnih del zaprte osebe razporejali tudi na delo hišnika, na čiščenje upravnih in ambulantnih prostorov, na vzdrževalna dela v zavodu, na čiščenje okolice zavoda, na vrtna in druga podobna dela.

Še vedno se zavodi srečujejo s problemom strokovne usposobljenosti zaprtih oseb za hišna dela. To še zlasti velja za dela, povezana s pripravo hrane, za katera je potrebna ustrezna strokovna izobrazba in sanitarno-higienska ustreznost. Po drugi strani so hišna dela povezana tudi z redom in disciplino ter varnostjo v zavodu. Velik problem predstavlja tudi to, da je zelo malo obsojencev, ki ustrezajo zdravstvenim in sanitarno-higienskim pogojem za opravljanje navedenih del.

3. 13. 6. Varstvo pri delu in požarna varnost

Ustrezno varstvo in zdravje pri delu so zavodi zagotavljali s spremljanjem in nadzorom izvajanja predpisov, ki pogojujejo varno delo, z uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost ter z usposabljanjem zaprtih oseb in delavcev zavoda za varno in zdravo delo. Pred razporeditvijo na delo so zaprte osebe opravile zdravniški pregled in preizkus znanja s področja varstva pri delu.

Posebno pozornost so zavodi namenjali tudi tehničnemu varstvu pri delu, varnemu delovnemu okolju in sredstvom za delo. Tehnično varstvo so izvajali z vizualnimi pregledi in preizkusi delovne opreme, odpravljali pomanjkljivosti, izločali iz uporabe dotrajano opremo ter redno nadzirali uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost. Ocenjujemo, da je bilo v tem letu izvajanje varstva in zdravja pri delu na ustrezni ravni, kljub temu, da nekateri inštruktorji še vedno posvečajo premalo pozornosti doslednemu izvajanju predpisov o uporabi zaščitnih sredstev.

Požarna varnost je v zavodih dobra, čeprav smo v tem letu zabeležili devet manjših požarov in enega večjega, vsi pa so bili sanirani v začetni fazi in niso povzročili večje materialne škode ali ogrozili zdravja in življenja zaprtih oseb, razen požara v ZPKZ Celje. Tu je bil popolnoma uničen en bivalni prostor in le hitremu ter učinkovitemu posredovanju pravosodnih policistov gre zahvala, da se požar ni razširil ter povzročil še večje materialne škode.

3. 13. 7. Nesreče pri delu

V letu 2011 se je število nesreč pri delu, kjer so bile udeležene zaprte osebe, zopet občutno zmanjšalo. Predvsem na račun Zavoda Dob, kjer se je število nesreč zmanjšalo iz 47 na 25 (skoraj prepolovilo). Večji del zmanjšanja gre vsekakor dejstvu, da so v zavodih posvečali še več pozornosti preventivnim ukrepom, to je izobraževanju za varno delo in nadzoru pri izvajanju dela.

Vse nesreče pri delu so imele za posledico lažje poškodbe.

Kljub zmanjšanju teh dogodkov, smo preverjali obravnavo nesreč pri delu in opozarjali na ugotovljene pomanjkljivosti.

Najpogostejši vzrok nesreč pri delu je nespoštovanje splošnega režima dela, prenizka zbranost pri delu in splet različnih nevarnih tveganj. Velik del nesreč pri delu gre pripisati kršitvam predpisov o varstvu pri delu glede uporabe osebnih varovalnih sredstev. Do njih prihaja tudi zaradi neurejenega delovnega okolja (mokra tla, stopnice, založenost prehodov, nered in nesnaga).

Tabela 77: Število poškodb pri delu zaprtih oseb po posameznih zavodih v letu 2011

Zavod	število poškodb pri delu
Dob	25
Slovenska vas	0
OO Puščava	1
Ig	0
Celje	3
Koper	2
N. Gorica	1
Ljubljana	2
N. mesto	0
OO Ig	1
Maribor	3
M. Sobota	2
OO Rogoza	2
PD Radeče	4
SKUPAJ	46

4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU

4. 1. DELOVANJE NA NACIONALNEM PODROČJU

4. 1. 1. Odnosi z javnostmi

Na področju odnosov z javnostmi so v letu 2011 v sodelovanju z zavodi za prestajanje kazni zapora potekale številne aktivnosti, s pomočjo katerih so bili predstavljeni pozitivni dogodki in ukrepi v zaporskem sistemu. Eden večjih medijskih dogodkov v zavodih za prestajanje kazni zapora v letu 2011 je bilo odprtje dveh novih objektov v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob, ki se ga je udeležil minister za pravosodje Aleš Zalar. Prevzgojni dom Radeče je v letu 2011 obiskal predsednik republike Danilo Türk. Predstavniki medijev so se udeležili tudi tradicionalnega Dneva odprtih vrat v Prevzgojnem domu Radeče.

Pomemben medijski dogodek v letu 2011 je bilo odprtje Enote za forenzično psihiatrijo Oddelka za psihiatrijo Univerzitetnega kliničnega centra Maribor, ki skrbi za psihiatrično zdravljenje obsojencev in pripornikov z območja celotne Slovenije.

Medijem so bila ob pomembnejših dogodkih posredovana sporočila za javnost, ki so se v letu 2011 nanašala na morebiten prihod zapornikov iz Guantanamo, na poskus bega obsojenca s pomočjo tretje osebe v Kopru, na smrt obsojenca pri poskusu pobega iz bolnišnice Golnik, na Letno poročilo 2010 in podelitev priznanj ob Dnevu Uprave. Medijem so bila posredovana tudi sporočila za javnost, ki so se nanašala na napad obsojenca na soobsojenca v zavodu Koper in na pobeg pripornika iz oddelka Novo mesto.

Na področju odnosov z javnostmi je bila v mesecu aprilu 2011 izvedena novinarska konferenca Generalnega urada, na kateri je bilo predstavljeno Letno poročilo Uprave za leto 2010 skupaj z aktualno problematiko. V aprilu je bila tako kot vsako leto organizirana slovesnost ob Dnevu uprave, na kateri sta državni sekretar Ministrstva za pravosodje Boštjan Škrlec in generalni direktor Uprave podelila priznanja Uprave najzaslužnejšim delavcem. Slovesnosti, ki je bila odprta za javnost, so se udeležili predstavniki nacionalnih in lokalnih medijev.

Generalni urad je v letu 2011 redno odgovarjal na zastavljena novinarska vprašanja in se odzival tudi na druge prošnje nacionalnih in lokalnih tiskanih in elektronskih medijev. Medije je zanimalo predvsem število zaprtih oseb po kategorijah, število pobegov, samomorov in gladovnih stavk zaprtih oseb. Zanimala jih je prostorska problematika v zavodih, reševanje poletne vročine, konflikti med zaprtimi osebami ter konflikti med zaposlenimi in zaprtimi osebami, izvedba spremstev in alternativne možnosti prestajanja kazni zapora. Medije so zanimale tudi pozitivne vsebine, ki so se v letu 2011 dogajale v zavodih. Od tega, kako zaprte osebe preživljajo prosti čas, kako so v zavodih potekala božična in novoletna praznovanja, do tega kakšna je knjižna ponudba v zavodih.

Medije je zanimala tudi aktualna problematika, ki se je nanašala na samomor zaposlenega v Murski Soboti, odgovornost vodje oddelka, potek novogradnje v zavodu Dob, zdravstveno stanje zaprtih oseb, uživanje alkohola na delovnem mestu in vnos drog v zavode.

V časniku Dnevnik je bil v letu 2011 objavljen intervju z direktorico Zavoda za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje, Edito Mejač.

Medijem so bila v letu 2011 izdana dovoljenja za obiske v zavodih za prestajanje kazni zapora, pogovore, fotografiranje in snemanje obsojencev. Prošnje medijev so se nanašale tudi na intervjuje z zaposlenimi v zavodih in na Generalnem uradu, na snemanje in fotografiranje prostorov v zavodih ter na spremljanje

dogodkov, ki so jih organizirali posamezni zavodi (npr. zaključna prireditev Usposabljanja za življenjsko uspešnost - Most do izobrazbe v zavodu Ig, Dan odprtih vrat PD Radeče, delovna akcija urejanja vrtičkov v zavodu Ljubljana, itd.).

V skladu z Zakonom o medijih smo se tudi v letu 2011 odzivali na neresnične in zavajajoče zapise v medijih ter zahtevali objavo popravkov.

V skladu s prenovo celostne grafične podobe državnih organov smo skupaj z Ministrstvom za pravosodje prešli na novo grafično podobo spletnih strani. Poleg rednega posodabljanja vsebin Uprave na spletni strani Ministrstva za pravosodje so bile v letu 2011 izvedene tudi nekatere posodobitve kot so: obogatitev medijskega središča z objavo intervjujev, zapisov v medijih ter posodobitvijo fotogalerije. Sproti smo dopolnjevali obširnejšo predstavitev posameznih zavodov za prestajanje kazni zapora, ki vključuje tudi kratko zgodovino zavoda, predstavitev prostočasnih in gospodarskih dejavnosti ter podatke o možnih obiskih obsojencev. Želimo, da predstavitev Uprave na spletni strani vsebuje vse ključne podatke, ki so pomembni za delovanje tega organa. V skladu s tem smo dopolnjevali obstoječo vsebino in jo prilagajali novi celostni grafični podobi državne uprave.

4. 1. 2. Obiski in dogodki v zavodih

Zavodi za prestajanje kazni zapora in prevzgojni dom so intenzivno povezani z različnimi lokalnimi in državnimi institucijami kot so policija, izobraževalne institucije, centri za socialno delo, občinski organi, knjižnice, izobraževalne ustanove, nevladne organizacije...

Prevzgojni dom Radeče je v letu 2011 obiskal predsednik države Danilo Türk. Predsednika države sta sprejela Dušan Valentinčič, generalni direktor Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij in Ladislav Močivnik, direktor Prevzgojnega doma Radeče, ki sta predstavila delo in problematiko prevzgojnega doma.

Zavode in prevzgojni dom so v letu 2011 v okviru študijskih ekskurzij obiskali študentje Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru. Prevzgojni dom Radeče so obiskali študentje Fakultete za socialno delo v sklopu predmeta: Institucionalne obravnave mladih, v okviru katerega obiskujejo različne institucije trajne aličasne namestitve mladih. ZPKZ Ig je v letu 2011 obiskalo 38 študentov Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru. Obisk je potekal v okviru magistrskega programa varstvoslovje v okviru predmeta Elementi kriminalitetne politike – zatiranje in preprečevanje kriminalitete ter zagotavljanje javne varnosti. ZPKZ Ljubljana, Ig, Koper, Dob in Radeče so obiskali študentje 4. letnika Pravne fakultete Univerze v Ljubljani. Obisk je potekal v okviru predmeta Kriminologija v sklopu predavanj penologija. Zavodi za prestajanje kazni zapora so v letu 2011 sodelovali pri pripravi magistrske naloge z naslovom »Uveljavitev dela v splošno korist kot nadomestilo uklonilnega zapora« študenta magistrskega študija Fakultete za podiplomske državne in evropske študije.

Zavod za prestajanje kazni zapora Dob je v letu 2011 obiskal prof. dr. Bogomir Ferfila, redni profesor na Fakulteti za družbene vede in svetovni popotnik. Predstavil je podoživljanja iz različnih držav, opisal značilnosti ljudi in držav, ki jih je obiskal. V zavodu Dob je v letu 2011 potekala razstava karikatur Aljane Primožič, ki je za zaprte osebe organizirala tudi ustvarjalno delavnico. Na Dan Zemlje so v zavodu Dob v letu 2011 prvič organizirali pohod po 15 km dolgi pohodni in učni gozdni poti z imenom »Po poti speče lepote«. Obsojenci zavoda Dob so se udeležili tradicionalnega teka trojk v okviru pohoda ob žici v Ljubljani. V zavodu so gostili tudi predavatelja, popotnika in duhovnega učitelja HH Candramaulia Swamia in pripadnike indijske kulture. Obsojencem so na dostopen in razumljiv način predstavili znanje joge. V zavodu so potekali skupni projekti s Knjižnico Pavla Golie Trebnje. V Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni je konec leta 2011 potekal koncert ameriškega pevca Wintleya Phippsa v spremstvu evropskega poslanca Lojzeta Peterleta. V zavodu Dob so tudi v letu 2011 potekale različne športne in kulturne prireditve ter ustvarjalne delavnice pod mentorstvom zunanjih izvajalcev in zaposlenih.

V Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor je bil v letu 2011 sneman del videospota etno skupine Langa. Sodelovali so z organizatorji mednarodnega festivala »Igraj se z mano« Doma Antona Skale iz Maribora, kjer bivajo otroci in mladostniki s posebnimi potrebami. Pomagali so pri tehnični izvedbi dogodka in imeli na njem stojnico. Konec leta pa je zaprte osebe razveselil koncert skupine Langa.

V Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana so v letu 2011 gostovali člani skupine Komikaze, slovenski stand-up komedijanti Perica Jerkovič, Marko Kumer – Munč in Mladen Pahovič. V zavodu so v sodelovanju z Zavodom Voluntariat izvedli tudi delovno akcijo, v okviru katere so neizkoriščeno zelenico pred zavodom spremenili v pravi vrt. V zavodu Ljubljana je potekala tudi ustvarjalna delavnica pod vodstvom Visoke šole uporabnih umetnosti Famual Stuart. Obsojenci zavoda Ljubljana so v sodelovanju s študenti Visoke šole za umetnost Nova Gorica v okviru projekta Stop motion snemali animirani film pod mentorstvom Jaše Bukovca in Nataše Živkovič. Zavod je obiskala ekipa Parade plesa, ki je posnela reportažo o zavodski plesni skupini. Plesna skupina je bila ustanovljena na pobudo zavodskega psihologa v sodelovanju s koreografi Šole za nastopanje Bast. V zavodu je začela delovati tudi gledališka skupina pod vodstvom režiserke Saše Rakef. V oddelku Novo mesto je potekalo potopisno predavanje o Nepalju in Himalajskem gorovju. V okviru prostočasnih dejavnosti je bil v oddelku Novo mesto organiziran turnir v namiznem tenisu za pripornike. V tem oddelku je za vse zaprte osebe potekala tudi izposoja knjig in drugega gradiva iz Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto. Obsojenci oddelka Novo mesto so se udeležili potopisnega predavanja o Normandiji in Bretaniji. Ustvarjalna delavnica je v oddelku Novo mesto potekala v sodelovanju z razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto, v okviru delavnice so si zaprte osebe ogledale tudi dokumentarne filme.

V zavodu za prestajanje kazni zapora Koper je v letu 2011 potekal tradicionalni državni turnir v namiznem tenisu za obsojence vseh zavodov in oddelkov v Republiki Sloveniji ter prijateljske tekme v malem nogometu. Zavod Koper je obiskala skupina Etno Hist(e)ria, ki je zaprtim osebam pripravila koncert z animacijo. V sodelovanju z Kulturno izobraževalnim društvom Pina Koper so v zavodu potekale projekcije filmov z naslovom »Družbena odgovornost skozi film in pogovor«. Ogledu filmov je sledil tudi pogovor o vsebini filma. V zavodu so gostili tudi Toma Križnarja in projekcijo njegovega filma »Težko je biti fin«. Zaprte osebe oddelka Nova Gorica so se povzpele na hrib Škabrijel.

V Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig je v mesecu marcu potekala modna revija, ki so jo pripravile zaprte osebe v sodelovanju z zaposlenimi. V zavodu je potekala tudi gledališka prireditev z naslovom Žarek ter otvoritev razstave slik obsojenk in njihove mentorice Bee De Cecco.

Zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje je v letu 2011 obiskal Ivan Grobelnik, edini še živeči aktivni udeleženec, ki je dne, 15. 12. 1944 sodeloval pri osvoboditvi več kot 129 zaprtih domoljubov iz takratnega Starega piskra (današnjega zavoda Celje). Zaprtim osebam je predstavil lastno knjižno delo z naslovom Stari pisker, resnica in laži.

V Prevzgojnem domu Radeče so v letu 2011 potekali različni športni dogodki - nogometne tekme. V mesecu maju je v zavodu potekala tradicionalna prireditev ob evropskem Dnevu gozdov poimenovana »Dan parka Dvor«. Osrednji govorec na dogodku je bil prof. dr. Jože Ramovš, predstojnik Inštituta dr. Antona Trstenjaka. V zavodu je potekal tudi tradicionalni dan odprtih vrat, ki je v letu 2011 obeležil 60 let svojega obstoja. Prevzgojni doma so obiskali člani Lutkovnega gledališča Ljubljana in slovenski bokсар Dejan Zavec.

4. 1. 3. Sodelovanje z nevladnimi organizacijami

Nevladne organizacije, ki izvajajo programe za tiste, ki imajo težave z drogo, nasiljem ipd., svoje storitve ponujajo tudi zaprtim osebam, kar je zelo vzpodbudno in dragoceno. Zunanji sodelavci pomagajo pri premagovanju vsakdanjih stisk ter pri urejanju življenja po prestani kazni.

V zavodu Dob so na področju odvisnosti sodelovali z Društvom Projekt človek, Anonimnimi alkoholiki in z Lokalno akcijsko skupino za pomoč odvisnikom Novo mesto.

V zavodu Ig se je, kot vsa leta poprej, tudi v letu 2011 nadaljevalo sodelovanje z Društvoma Stigma. Društvo v zavodu izvaja individualno svetovanje za obsojenke, ki imajo težave z uživanjem psihoaktivnih substanc, v veliko pomoč so bili tudi pri spremljanju obsojenk v zunanje institucije. Društvo Projekt Človek nudi pomoč pri načrtovanju zdravljenja odvisnosti in vključitev v program (tudi kot varnostni ukrep pri pogodnem odpustu). CDI Univerzum je izvajal programe Vseživljenjskega učenja – Most do izobrazbe in Moje delovno mesto ter izvajanje izobraževalno posvetovalnih delavnic (predstavljale so se različne možnosti izobraževanja v Sloveniji). Aktivno sodelovanje se je v zavodu Ig razvilo tudi z Inštitutom Prelomi – delavnice za obsojenke s področja postpenale ter z Društvom za celostno bivanje »Mule«, ki zagotavljajo organizirano redno izvajanje joge za zaprte osebe. Karitas in Rdeči križ pa predvsem pri zagotavljanju oblačil in obutve.

V Zavodu Celje so nadaljevali sodelovanje z Inštitutom VIR Celje. Tudi Društvo Samarijan iz Maribora je njihov stalni delovni sopotnik. Njihovi člani so prostovoljni svetovalci obsojencem in občasno pripravijo tudi glasbene prireditve ali ustvarjalne delavnice. V letu 2011 je potekalo tudi sodelovanje z Društvom Projekt človek, katerega sodelavka je enkrat tedensko izvajala individualno obravnavo z zaprtimi osebami, ki imajo težave z odvisnostjo.

Sodelovanje z nevladnimi organizacijami v zavodu Koper se utrjuje, tudi v letu 2011 so sodelovali z Društvom Projekt Človek, Društvom Pelikan in Društvom Križišče. Nadaljevali so tudi s sodelovanjem z Društvom za nenasilno komunikacijo. V oddelku Nova Gorica so nadaljevali s sodelovanjem z Društvom za odvajanje odvisnosti Križišče ter Projekt Človek. Zavod Rakmo je za obsojence in pripornike oddelka v novi Gorici izvajal izobraževanja s področja nenasilne komunikacije in obvladovanja jeze.

Z več nevladnimi organizacijami so sodelovali tudi v zavodu Ljubljana: Društvo Stigma, Projekt Človek, Društvo Up, Reto center, Inštitut Prelomi, Lokalna akcijska skupina, Kralji ulice, Društvo za nenasilno komunikacijo in Skupnost AA. S Stigmo je sodelovanje potekalo kontinuirano preko celega leta, z drugimi organizacijami občasno. Uspešno so začeli sodelovati tudi z zavodom Voluntariat, ki je izvedel enodnevno delavnico, kasneje pa se je razvila v večji projekt ureditve zelenjavnega vrta. S sodelovanjem z zavodom Voluntariat nameravajo nadaljevati tudi v letu 2012. Oddelek Novo mesto je pri obravnavi obsojencev sodeloval z nevladno organizacijo Projekt Človek ter z Društvom Srečanje, oddelek Ig pa z Društvom za nenasilno komunikacijo in PUM – Projektno učenje za mlajše odrasle.

Zavod Maribor je kot partner tudi v letu 2011 sodeloval v projektu postpenalne obravnave zaprtih oseb imenovan Resocializacija zapornikov s postpenalno obravnavo na trgu dela (RES-ZA). Gre za projekt Društva Vizija, Razvojne agencije Maribor ter Andragoškega zavoda Maribor. Utrdili so sodelovanje z društvom Projekt Človek. Z njimi so sodelovali tudi v oddelku Murska Sobota, društvo Papilot pa je v oddelku izvedlo daljše usposabljanje na temo Obsojenci in socialne kompetence. Z andragoškim zavodom Maribor so v oddelku Murska Sobota organizirali tudi začetni tečaj angleškega jezika.

V letu 2011 je Prevgojni dom Radeče sodeloval z nevladnimi organizacijami: LAS Laško/Radeče, Rdeči križ Laško, Škofijska Karitas, Društvo Cirkokrog ter Skupnost Srečanje.

Zavodi so sodelovali tudi z Rdečim križem in Karitasom.

4. 2. DELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU

V letu 2011 se je Uprava aktivno vključevala v mednarodne integracije s sodelovanjem v mednarodnih projektih, raziskavah in študijah, v mednarodnih organizacijah in z zaporskimi upravami iz tujine. Izdelali smo SPACE (Council of Europe Annual Penal Statistics) statistiko za leto 2010 in se z podatki vključevali v druge mednarodne statistike, ki vključujejo podatke o zaprtih osebah. Z Ministrstvom za pravosodje smo sodelovali pri pripravi strokovnih gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja ministrstva z našega področja delovanja. Kot partnerji smo sodelovali v dveh mednarodnih projektih Exocop in Grundtvig mobilnost, v

druge smo se vključevali s sodelovanjem z zunanjimi partnerji ali kot sodelujoča država članica EU odvisno od vsebine in razsežnosti projekta.

4. 2. 1. Bilateralno sodelovanje

Potekale so aktivnosti za potrditev podaljšanja sporazuma o sodelovanju z upravo za zaporski sistem Republike Hrvaške. V aprilu 2011 smo na povabilo s hrvaške strani obiskali generalni urad hrvaške zaporske uprave, okrožni zapor v Zagrebu, kaznilnico Turopolje in novogradnjo v okviru zapora Glina. Oba generalna direktorja sta podpisala podaljšanje sporazuma o sodelovanju. Hrvaška zaporska uprava je organizirala mednarodno konferenco o upravljanju z organizacijsko klimo in človeškimi viri v zaporskem sistemu. Konference so se udeležile tri predstavnice iz našega sistema, iz Generalnega urada, zavoda Celje in zavoda Koper.

Zavode Ig, Koper in Prezgojni dom Radeče so obiskali predstavniki zaporskega sistema Kosovo. Spremljal jih je slovenski predstavnik misije EULEX na Kosovem.

Zavod Koper je sodeloval z mrežo OPEN iz Italije v smislu proučitve možnosti aktivnejšega sodelovanja v okviru EU projektov.

V sodelovanju s francosko pravosodno akademijo ENAP (École nationale d'administration pénitentiaire) sta bili pri nas na dvotedenski študijski praksi dve udeleženci izobraževalnega programa za vodstveni kader v zaporih. S slovensko prakso sta se seznanili na Generalnem uradu, v zavodu Ljubljana, Celje, Dob, Ig in Koper.

Zavod Ljubljana je obiskal profesor kriminologije Univerze Nebraska iz ZDA. Prezgojni dom Radeče so obiskali strokovnjaki iz Finske. Zavod Ig in oddelek Murska Sobota so obiskali predstavniki varuhov človekovih pravic iz Srbije, Makedonije in Albanije ob spremstvu slovenskega varuha.

OZN: Generalni direktor se je v maju 2011 v Ženevi skupaj s predstavniki Ministrstva za pravosodje in drugih ministrstev udeležil zagovora tretjega periodičnega poročila Slovenije pred Komisijo za preprečevanje torture OZN. Delegacija je uspešno zagovarjala poročilo in odgovarjala na dodatna vprašanja.

MECR – asociacija generalnih direktorjev zaporskih uprav srednje Evrope (Round Table of Director Generals of Prison Services of the Central European Countries): Generalni direktor in predstavnica Generalnega urada sta se udeležila sestanka v Litvi. V okviru MECR smo podpirali nastajanje evropske mednarodne organizacije za zapore EUROPRIS (The European Organisation of Prison and Correctional Services). V mesecu juniju smo prejeli povabilo v članstvo te organizacije, ki se je ustanovila s podporo EU in SE. V oktobru 2011 se je generalni direktor udeležil prve konference, ki je potekala v Edinburgu.

SVET EVROPE in CPT: Generalni direktor Uprave in direktor zavoda Ljubljana sta se v Turčiji na povabilo CPT udeležila seminarja na temo standardov v zaporih. Pregledali smo tudi obstoječa priporočila CPT in preverjali našo prakso.

Generalni direktor se je skupaj s predstavnico Generalnega urada v Strasbourgu udeležil 16. Konference generalnih direktorjev zaporskih uprav v organizaciji Sveta Evrope. Na konferenci so sodelovali tudi generalni direktorji probacijskih uprav. Na konferenci je bil med drugim predstavljen osnutek Kodeksa etike za zaporsko osebje. Gre za dokument, ki določa osnovna etična načela, ki jih spoštujemo pri svojem profesionalnem delovanju. Naša uprava načrtuje sprejem kodeksa v letu 2012.

EU: spremljali smo nastajanje Zelene knjige, ki je skupaj z raziskavo "Detention in Europe" aktualno mednarodno gradivo v zvezi z dokumenti medsebojnega priznavanja in izvrševanja kazenskih sankcij. Kot odziv na Zeleno knjigo smo skupaj z ministrstvom pripravili odgovore za potrebe nadaljnjih mednarodnih usklajevanj znotraj EU.

Program TAIEX, na predlog EU smo izvedli študijski obisk treh predstavnikov ministrstva za pravosodje Makedonije na temo nadzorov nad delovanjem zaporov.

4. 2. 2. Projekti

Projekt EU Exocop: Predstavnica Generalnega urada se je v Barceloni udeležila sestanka mednarodnega odbora projekta EU EXOCOP – ESF Learning Network “Ex Offender Community of Practice”. Slovenija je partnerica v projektu, kjer sodeluje 12 evropskih držav. Koordinator je Nemčija. Gre za učno mrežo strokovnjakov, ki razvijajo nove programe na področju reintegracije storilcev kaznivih dejanj.

V okviru projekta smo 1. in 2. marca 2011 v Ljubljani organizirali mednarodno delavnico na temo Sodelovanje z družinami obsojencev pri njihovi reintegraciji nazaj v družbo. Iz tujine so na delavnici sodelovali strokovnjaki iz Severne Irske, Anglije, Romunije, Madžarske in mednarodne organizacije EUROCHIPS (European Network of Children of Imprisoned Parents), ki razvija posebne programe za otroke obsojencev in za zaposlene v zaporih. Na delavnici so se predstavile prakse vključenih držav. Dodatna priporočila za razvoj tega področja bodo vključena v nadaljnje aktivnosti v okviru projekta. Udeleženci delavnice so si ogledali tudi zavod Ig.

Predstavniki iz zavoda Ig je v okviru projekta sodeloval na delavnici “Entrance” v Londonu, zunanja sodelavka iz CSD Škofja Loka pa na delavnici v Popovem.

V maju 2011 sta predstavnici Generalnega urada in zavoda Ig sodelovali na seminarju na temo AfterCare, ki je bil v okviru projekta organiziran v Haagu. Predstavili sta rezultate delavnice iz Ljubljane in sodelovali pri oblikovanju nadaljnjih priporočil, ki bodo predstavljena vodilnim avtoritetam naslednje leto v Berlinu.

V septembru 2011 se je predstavnica zavoda Dob v Londonu s aktivnim prispevkom udeležila delavnice na temo tujci v zaporu.

Projekt EU Grundtvig mobilnost “Art therapy in penitentiaries”: V projekt je vključen Prevezgojni dom Radeče. Sodelujejo še Romunija, Madžarska in Italija. Predstavnice Prevezgojnega doma Radeče so se v Szegedu na Madžarskem, v Veroni in v Aradu v Romuniji udeležile delovnih srečanj. Vmesno poročilo, ki je bilo poslano na CMEPIUS je bilo ocenjeno kot uspešno.

V septembru so se predstavnice Prevezgojnega doma Radeče in predstavnica zavoda Ig udeležile srečanja v Szegedu na Madžarskem. V okviru srečanja je večja skupina delavcev Prevezgojnega doma Radeče obiskala mladinski dom Kecskemet.

Projekt EU “Developing Offender management in Corrections in Europe”: Nosilka projekta je NOMS Anglija in CEP v partnerstvu z Bolgarijo, Katalonijo, Dansko in Nizozemsko. Predstavniki Generalnega urada se je v Bolgariji udeležil delavnice – IV. Fokusne skupine, kjer so bile predstavljene prakse pedagoškega dela z zaprtimi osebami. V septembru 2011 je v Barceloni potekala zaključna konferenca s predstavitvijo različnih modelov obravnave zaprtih oseb v posameznih državah. “Case management” se predstavlja kot proces, ki vključuje vrsto aktivnosti in predstavlja osrednjo nalogo sistemov izvrševanja kazenskih sankcij. Koference so se udeležili trije predstavniki Uprave.

Projekt EU “Strengthening Transnational Approaches to Reducing, Re-offending” – STARR: Sodelovali smo z informacijami o programih, ki se izvajajo v zaporih. Konferenca na temo programov, ki je potekala v Sofiji, se je udeležil predstavnik Generalnega urada.

Projekt RES-ZA resocializacija zapornikov: s postpenalno obravnavo na trg dela, ESS, nosilec je Mariborska razvojna agencija. V projektu sodeluje več partnerjev. Predstavnica zavoda Maribor, ki je pridružen partner v projektu, sta se na Dunaju udeležila delavnice na temo izmenjave dobrih praks v Sloveniji in Avstriji.

Projekt E-SEAp v sodelovanju z Gradbenim inštitutom ZRMK - izboljšanje energetskega upravljanja in trajnostnega razvoja: K projektu sta pristopila zavod Ig in Ljubljana. Člani mednarodnega konzorcija (Slovenija, Anglija, Irska, Malta, Grčija, Latvija, Hrvaška) so obiskali zavod Ig.

Cmepius, Program vseživljenjsko učenje: Predstavniki zavoda Ljubljana se je na Irskem udeležil študijskega obiska na temo vključitev in motivacija socialno izključenih skupin v programe izobraževanja.

5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE

5. 1. KADROVSKE RAZMERE

5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev ter zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo

Tabela 78: Pregled številčnega stanja javnih uslužbencev v upravi na dan 31. 12. 2011

	tarifna skupina				skupaj	spol		skupaj
	VII.	VI.	V.	IV., III., II.,		m	ž	
<i>Položajna delovna mesta</i>								
generalni direktor	1	0	0	0	1	1	0	1
namestnik generalnega direktorja	0	0	0	0	0	0	0	0
direktor zavoda	7	0	0	0	7	5	2	7
vodja sektorja	4	0	0	0	4	2	2	4
vodja oddelka	37	0	0	0	37	15	22	37
vodja referata	9	0	0	0	9	8	1	9
skupaj	58	0	0	0	58	31	27	58
<i>Specializirani kadri</i>								
pedagogi	54	0	0	0	54	14	40	54
psihologi	8	0	0	0	8	4	4	8
socialni delavci	14	0	0	0	14	3	11	14
drugi strokovni delavci v vzg. službi	5	0	0	0	5	2	3	5
medicinski tehniki	7	0	7	0	14	1	13	14
inštruktorji	0	0	81	4	85	78	7	85
delovni inštruktorji	0	0	10	0	10	9	1	10
inženirji	0	4	0	0	4	4	0	4
ekonomski delavci	3	3	23	0	29	0	29	29
pravosodni policisti	13	47	472	7	539	500	39	539
administrativni in drugi delavci	33	9	22	9	73	26	47	73
skupaj	137	63	615	20	835	641	194	835
skupno število vseh zaposlenih	195	63	615	20	893	672	221	893

Tabela 79: Število pooblaščenih uradnih oseb – pravosodnih policistov

PUO	m	ž	skupaj
pravosodni policist	442	30	472
višji pravosodni policist	41	6	47
inšpektor v UIKS	18	3	21
višji inšpektor v UIKS	4	1	5
svetnik v UIKS	2	0	2
SKUPAJ	507	40	547

5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja

V letu 2011 je v upravi delo za nedoločen čas nastopilo 62 javnih uslužbencev.

Delovno razmerje je prenehalo 36 javnim uslužbencem, ki so bili zaposleni za nedoločen čas, in sicer zaradi naslednjih razlogov: 7 javnim uslužbencem je prenehalo delovno razmerje s pisnim sporazumom o razveljavitvi pogodbe o zaposlitvi, dva javna uslužbenca sta bila premeščena v drug organ javne uprave, enemu javnemu uslužbencu je prenehalo delovno razmerje zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca, enemu javnemu uslužbencu je prenehalo delovno razmerje zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani javnega uslužbenca, 22 javnih uslužbencev se je upokojilo, in trije javni uslužbenci so umrli.

Na dan 31. 12. 2011 je bilo v upravi za nedoločen čas zaposlenih 893 javnih uslužbencev.

Z namenom stabilizacije javnih financ so se z Zakonom o interventnih ukrepih (Uradni list RS, št. 94/10) in Zakonom o dodatnih interventnih ukrepih za leto 2012 (Uradni list RS, št. 110/11) začasno omejili tudi prejemki in plače javnih uslužbencev. 113 javnih uslužbencev, ki so v letu 2011 izpolnili pogoje za napredovanje v višji plačni razred, v letu 2011 ni napredovalo. V višji naziv je napredovalo 116 uradnikov, ki bodo pridobili pravico do plače v skladu s pridobljenim nazivom s 1. 7. 2012.

5. 1. 3. Izobraževanje javnih uslužbencev

Javni uslužbenci so se v letu 2011 udeležili različnih oblik izobraževanja, ki jih je organizirala Uprava oz. zunanje institucije. Udeležili so se večjega števila slovenskih, pa tudi mednarodnih posvetov in konferenc ter različnih delavnic in seminarjev.

Priprav na strokovni izpit iz upravnega postopka se je udeležilo 27 javnih uslužbencev. Strokovni izpit iz upravnega postopka je opravilo 67 javnih uslužbencev. Obveznega usposabljanja za imenovanje v naziv se je udeležilo 60 javnih uslužbencev.

V letu 2011 se je 33 javnih uslužbencev udeležilo tečaja angleškega jezika.

Večje število usposabljanj je bilo predvsem za pravosodne policiste in javne uslužbence, ki opravljajo strokovno delo z zaprtimi osebami. Skupno se je različnih oblik usposabljanja udeležilo 373 pravosodnih policistov, 258 strokovnih delavcev, 55 inštruktorjev in 6 kuharjev.

5. 1. 4. Pripravištvo in študijska praksa

V letu 2011 sta v Upravi opravljala pripravništvo dva pripravnika: štipendist Vlade Republike Slovenije in volonterski pripravnik.

Opravljanje obvezne študijske prakse smo omogočili študentu višje strokovne šole, izobraževalnega programa - Varstvo okolja in komunala in 33 študentom naslednjih fakultet: Fakulteta za varnostne vede, Fakulteta za socialno delo, Fakulteta za upravo, Filozofska fakulteta, Pedagoška fakulteta in Teološka fakulteta.

5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi in podobno

Javni uslužbenci so bili v letu 2011 zaradi bolezni, posledic nesreč pri delu oz. na poti na delo in z dela ter nege družinskih članov odsotni z dela 93.089 ur. Največ odsotnosti z dela je bilo zaradi bolezni (78,6 %). Odsotnosti zaradi nege družinskih članov beležijo 11,1 % delež, odsotnosti zaradi posledic nesreč pri delu oz. na poti na delo in z dela je bilo 10,3 %.

Odsotnost z dela je v primerjavi z letom 2010 višja za 9,5 %.

Tabela 80: Številčni podatki o odsotnosti delavcev z dela v letu 2011 (v urah)

Lokacija	bolezen javnega uslužbenca	nesreča pri delu	nega družinskih članov	skupaj
Generalni urad	1.016	0	136	1.152
Dob	23.744	2.008	2.608	28.360
Ig	3.564	848	1.254	5.666
Celje	7.224	399	200	7.823
Koper	9.297	952	809	11.058
Ljubljana	13.286	2.876	3.364	19.526
Maribor	10.238	669	1.109	12.016
Radeče	4.808	1.840	840	7.488
SKUPAJ	73.177	9.592	10.320	93.089

Na dan 31. 12. 2011 je bilo v upravi 15 invalidov, od tega štirje invalidi II. kategorije in 11 invalidov III. kategorije.

Zaradi posebnosti dela v zavodih je invalidom težko zagotoviti ustrezno delo glede na omejitve, ki izhajajo iz odločb Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

5. 1. 6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev

V letu 2011 je bilo opravljenih 229 preventivnih zdravstvenih pregledov (predhodnih, obdobjnih, obdobjnih za zaposlene, ki delajo z viri ionizirajočih sevanjih in kontrolnih pregledov) po programih, ki so bili pripravljene v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja.

Splošno zdravstveno stanje javnih uslužbencev je zadovoljivo. Javni uslužbenci, ki delajo z obsojenci so izpostavljeni večjim psihofizičnim obremenitvam, zato je potrebno njihovo zdravstveno stanje še posebej spremljati.

5. 1. 7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev

V letu 2011 je bilo zaradi domnevnih kršitev delovnih obveznosti obravnavanih 12 javnih uslužbencev.

Desetim javnim uslužbencem je bilo izdano pisno opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnih razlogov. Enemu javnemu uslužbencu je bila pogodba o zaposlitvi izredno odpovedana.

5. 1. 8. Nadurno delo

V letu 2011 je bilo v službah za varnost in zavarovanje izplačanih 68.629,5 ur nadurnega dela, kar je za 0,4 % manj kot v letu 2010.

Tabela 81: Število izplačanih nadur po lokacijah v letu 2011

Lokacija	število izplačanih nadur
Generalni urad	970
Dob	17.881
Ig	2.365
Celje	4.910
Koper	10.772,50
Ljubljana	14.027
Maribor	14.645
Radeče	3.059
SKUPAJ	68.629,5

Nadurno delo je bilo potrebno opraviti zaradi nemotenega delovnega procesa, in sicer zaradi povečanega števila spremstev na sodišča in zdravstvene ustanove, nadomeščanja odsotnih javnih uslužbencev kot tudi nepredvidenega in nenačrtovanega varovanja zaprtih oseb v raznih zdravstvenih ustanovah po Sloveniji.

5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA

Sprejeti proračun za leto 2011 na dan 31. 12. 2011 znaša 40.048.007,86 EUR, veljavni 40.908.692,42 EUR. Porabili smo 40.582.460,46 EUR ali 99,2 % veljavnega proračuna.

Tabela 82: Poraba glede na podskupine izdatkov v letu 2011

Oznaka podskupine	Naziv podskupine	Poraba (v EUR)	Delež porabe (v %)
400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	20.086.831,90	49,50
401	Prispevki delodajalcev	4.701.054,92	11,58
402	Izdatki za blago in storitve	7.758.649,23	19,12
413	Drugi domači transferji	3.972.960,38	9,79
420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	4.062.964,03	10,01

Od celotne porabe se na sredstva zagotovljena iz proračuna nanaša 40.343.175,48 EUR (98,62 % veljavnega proračuna), na sredstva donacij 5.703,67 EUR (0,01 % veljavnega proračuna), na porabo sredstev iz naslova lastne dejavnosti 191.625,14 EUR (0,47 % veljavnega proračuna) in na porabo sredstev iz prejetih odškodnin 41.956,17 EUR (0,1 % veljavnega proračuna). Glede na veljavni proračun je 0,8 % sredstev ostalo neporabljenih.

Lastna dejavnost v Upravi zajema organizirano prehrano delavcem in počitniško dejavnost. Sredstva iz prejetih odškodnin se nanašajo na sredstva prejeta na podlagi zavarovanj stvarnega premoženja v letih 2010 in 2011.

Razlika med sprejetim in veljavnim proračunom za leto 2011 znaša 860.684,56 EUR in se nanaša na:

- večja sredstva iz naslova lastne dejavnosti v višini 21.493,79 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova odškodnin v višini 47.801,62 EUR,
- manjših sredstev iz naslova donacij v višini 173,90 EUR,
- povečanje po sklepu vlade v višini 791.563,05 EUR.

Razlika med veljavnim in realiziranim finančnim načrtom znaša 326.231,96 EUR. Po vrsti porabe se ostanek nanaša na:

- neporabljena sredstva na postavkah tipa 1 (206.154,09 EUR),
- neporabljena sredstva odškodnin (105.845,45 EUR),
- neporabljena sredstva iz naslova donacij (4.942,77 EUR),
- ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti (9.289,65 EUR).

Ostanek sredstev, ki se nanaša na proračunski del, se nanaša na ostanek na investicijah (184.236,81 EUR), na plačah in na materialnih stroških. Neporabljena sredstva odškodnin in donacij se prenašajo v naslednje proračunsko leto, ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti se nanaša na del obveznosti do dobaviteljev ter na neporabljena sredstva.

V leto 2011 smo prenašali iz naslova sredstev odškodnin 86.781,86 EUR, iz naslova sredstev prejetih donacij pa 10.646,44 EUR.

Tabela 83: Pregled porabe po podprogramih in proračunskih postavkah v letu 2011
(vir financiranja: proračun)

PODPROGRAM	OZNAKA PRORAČUNSKE POSTAVKE	NAZIV PRORAČUNSKE POSTAVKE	PORABA V LETU 2011 V EUR
Delovanje uprave za izvrševanje kazenskih sankcij	2867	Investicije in inv. vzdrževanje	3.961.974,81
	4016	Najemnine poslovnih prostorov	165.810,96
	4508	Materialni stroški	7.055.051,55
	5505	Financiranje javnih gospodarskih zavodov	1.095.837,83
	6028	Plače	24.787.886,82
	6395	Izobraževanje delavcev	87.272,88
	6680	Oprema PUO	240.912,79
	6681	Oborožitev in posebna varnostna oprema	71.305,29
Socialno varstvo obsojencev	7448	Zdravstveno zavarovanje obsojencev	2.877.122,55
SKUPAJ			40.343.175,48

V letu 2011 smo porabili 40.343.175,48 EUR proračunskih sredstev, kar je za 3.024.251,29 EUR ali 7 % manj kot v letu 2010. Zmanjšanje porabe proračunskih sredstev v primerjavi z letom 2010 izhaja iz manjšega finančnega načrta (predvsem za investicije), saj je veljavni proračun 2011 za 3.605.472,08 EUR manjši od veljavnega v letu 2010.

V letu 2011 je bilo povprečno dnevno stanje zaprtih oseb 1337, kar je v primerjavi z letom 2010 2,7 % zmanjšanje. Povprečni oskrbni dan v letu 2011 je znašal 83 EUR (ali 3,5 % manj kot leta 2010).

Tabela 84: Povprečno stanje zaprtih oseb in vrednost oskrbnega dne v obdobju od leta 2006 do 2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
povprečno stanje zaprtih oseb	1268	1339	1364	1416	1374	1337
oskrbni dan (v eur)	61	56	64	73	86	83

Stroški oskrbnega dne so izračunani tako, da je višina vseh proračunskih sredstev Uprave deljena s številom dni v letu in povprečnim številom zaprtih oseb.

Ocenjujemo, da smo z razpoložljivimi finančnimi sredstvi uspeli zagotoviti osnovne pogoje bivanja in dela, tako zaposlenim kot zaprtim osebam, ter da smo gospodarno in racionalno potrošili dodeljena proračunska sredstva.

5. 3. PROSTORSKE RAZMERE

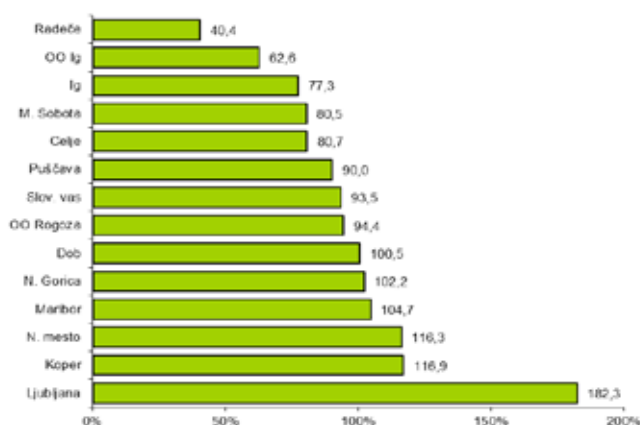
5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost

Prostorska zmogljivost zavodov se izračunava na osnovi predpisanih standardov, ki znašajo 9 m² za eno-posteljno in 7 m² za skupinsko sobo na zaprto osebo. Glede na standarde je tako v letu 2011 prostorska zmogljivost vseh zavodov znašala 1.302 mesta. Potrebno pa je poudariti, da ta zmogljivost velja od septembra meseca dalje po odprtju dveh novih zgradb v okviru Zavoda Dob. Do takrat pa je veljala za ta zavod kapaciteta 233 in je bila zasedenost tega zavoda v tem času ob letnem povprečnem številu obsojencev kar okoli 180 %, po odprtju novih zmogljivosti pa se je zmanjšala na okroglih 100 %.

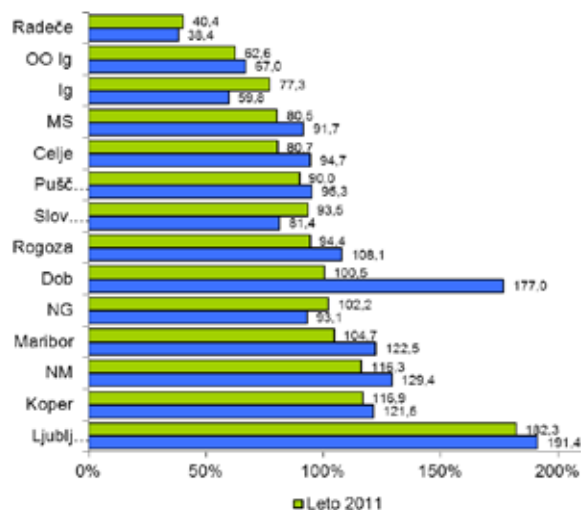
Tabela 85: Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb v letu 2011

Zavod	zmogljivost	povprečno število zaprtih	delež zasedenosti (v %)
Dob	420	422	100,48
Slov. vas	63	58,9	93,49
Puščava	17	15,3	90,00
Ig	83	64,2	77,35
Celje	96	77,5	80,73
Koper	110	128,6	116,91
N. Gorica	32	32,7	102,19
Ljubljana	128	233,3	182,27
N. mesto	35	40,7	116,29
OO Ig	27	16,9	62,59
Maribor	146	152,8	104,66
M. Sobota	41	33	80,49
OO Rogoza	36	34	94,44
Radeče	68	27,5	40,44
SKUPAJ	1302	1337,4	102,72

Grafikon 16: Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb

Grafikon 17: Primerjava zasedenosti posameznih zavodov in oddelkov v letih 2010 in 2011

Najbolj zaseden je zavoda Zavod Ljubljana, sledita pa Zavod Koper in Oddelek Novo mesto. Nad 100 % zasedenostjo so še lokacije: Maribor, Nova Gorica in Dob. Najmanjša zasedenost je bila v Prevzgojnem domu Radeče in na Odprtem oddelku Ig. V primerjavi s preteklim letom se je zasedenost občutno povečala v ženskem zavodu Ig, zaznavno pa tudi v polodprtem oddelku Slovenska vas ter v Novi Gorici. Na vseh ostalih lokacijah se je zasedenost zmanjšala, kot že zapisano najbolj občutno v Zavodu Dob.

Še vedno pa je različna tudi zasedenost znotraj posameznih zavodov, saj se je pogosto dogajalo, da so bili posamezni oddelki prenapolnjeni, v drugih pa je bilo še nekaj prostora. Težave zaradi prenapoljenosti zavodov smo reševali s prerazporejanjem zaprtih oseb iz bolj zasedenih v manj zasedene sobe, oddelke in zavode, ter premeščanjem zaprtih oseb v zavode, ki so manj zasedeni. Še posebej smo pri tem pozorni na številčno stanje v zavodu Ljubljana, ker so postavili mejno vrednost 245 zaprtih oseb, v drugi polovici leta pa celo 209 oseb, ko je vodstvo zavoda Ljubljana dolžno sprožiti postopke za premeščanje zaprtih oseb.

5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih

Večina zaporov se nahaja v zelo starih zgradbah, ki so bile zgrajene za povsem druge namene in že po svoji arhitektonski zasnovi ne ustrezajo sodobnim zahtevam izvrševanja pripora in kazni zapora. V preteklih desetletjih se je zelo malo vlagalo v izboljšanje prostorskih razmer. Novi zavod v Kopru je prvi zapor, ki je bil zgrajen po več kot štiridesetih letih, v tem letu pa je sledilo odprtje dveh novih objektov v zavodu Dob. Slabe prostorske razmere spremlja še prenapoljenost, s katero smo se v zadnjih letih srečevali predvsem v največjih zavodih: Dob (do zgraditve dveh novih objektov), Ljubljana in Maribor. Na nujnost izboljšanja prostorskih razmer so opozarjali tudi Varuh človekovih pravic, CPT (odbor za preprečevanje mučenja in nečloveškega ravnanja ali kaznovanja pri Svetu Evrope) in druge institucije.

Bivalne, delovne in prostorske razmere se med posameznimi zavodi in oddelki močno razlikujejo. Največ težav so povzročali preveliki bivalni prostori, kjer je bilo nastanjeno veliko zaprtih oseb. Razumljivo je, da takšne bivalne razmere slabo vplivajo na počutje zaprtih oseb, vzdrževanje higiene in zagotavljanje zasebnosti. Slabe prostorske razmere ponekod tudi zmanjšujejo možnosti za izvajanje določenih pravic zaprtim osebam v večji meri (npr. zagotavljanje dela, omogočanje telesnih dejavnosti in rekreacije, verskih obredov ipd.). V nekaterih zavodih priporniki bivajo v slabših razmerah kot obsojenci. Dodaten problem predstavlja zastarela, dotrajana in pomanjkljiva oprema bivalnih in drugih prostorov, saj za nakup nikoli ni dovolj sredstev.

5. 3. 3. Aktivnosti za izboljšanje prostorskih in bivalnih razmer v zavodih

V tem letu se je zaključila gradnja dveh novih objektov s pridobitvijo uporabnega dovoljenja v okviru prenove kompleksa zavoda Dob. Z izgradnjo smo pridobili kapaciteto 174 postelj, s čemer se je odpravil problem prenapoljenosti zaprtega dela zavoda. Zahtevna gradnja v pogojih normalnega funkcioniranja preostalega dela zavoda je potekala po načrtu in sprotne reševanju odprtih vprašanj.

V letu 2011 se je tekoče izvajalo premeščanje zaprtih oseb iz bolj zasedenih v manj zasedene zavode in oddelke, predvsem iz najbolj prenapoljenega zavoda Ljubljana (upoštevanje dogovora, da gornja meja ne presega stanja 245 oseb) in Oddelka Novo mesto (predvsem pripornikov). V zadnji četrtini leta je bila zgornja meja stanja števila zaprtih oseb v Zavodu Ljubljana postavljena še nižje na nivo, ki zavodu zagotavlja spoštovanje temeljnih pravic zaprtih oseb glede zagotavljanja minimalnih prostorskih nastanitvenih pogojev. Premešča se tako obsojence kakor pripornike glede na zasedenost zavoda s posamezno kategorijo oseb.

V letu 2011 smo nadaljevali z aktivnostmi za nadomestno gradnjo zavoda Ljubljana na lokaciji Bizovik. Osrednja aktivnost je bila priprava novele projektne naloge.

Na podlagi sprejetega izvedbenega plana investicijskega vzdrževanja ter investicij je bila v zavodu Ig izvedena obnova tal po odločbi pristojne inšpekcije, v zavodu Celje je izvedba prenove varnostnega vhoda v prostore delavnic, v Oddelku Novo mesto pa izgradnja ograje z zapornico pred vhodom v zavod.

Iz sredstev, ki smo jih prejeli kot odškodnine iz naslova zavarovanja, smo kupili različno opremo za potrebe vseh lokacij v skupni vrednosti 41.956,17 EUR.

5.4. INFORMATIKA

Na področju informatike Uprava zagotavlja razpoložljivost strežnikov, delovnih postaj in vseh ključnih procesov, ki so podprti z informacijskimi rešitvami v vseh uradih Uprave. Z naprednimi rešitvami znotraj lokalnih omrežij, kot pomembno laičnemu pogledu nevidno novost, vzpostavlja pogoje za napredno IP telefonijo, videokonferenčno povezavo, varno brezžično povezavo in nadzorovano segmentirano omrežje.

Do konca septembra 2011 so bili v okviru Uprave izvedeni vsi načrtovani javni razpisi:

- nakup netware strežnikov za generalni urad in ZPKZ Dob,
- nakup netware licenc z možnostjo učinkovitejšega nameščanja delovnega okolja,
- nakup aktivne mrežne opreme za nova objekta v ZPKZ Dob in generalnem uradu,
- nakup sistema za preverjanje vsebine prometa oziroma varni spletni prehod za zaprte osebe,
- nakup enot za arhiviranje s programsko opremo in UPS napajanje za GU,
- nakup in namestitvev WIN 2008 strežnika za GU,
- nakup 20 skenerjev in 30 tiskalnikov za sprejemne pisarne uradov,
- nakup 62 računalnikov za sprejemne pisarne, generalni urad in nova objekta v ZPKZ Dob,
- nakup 4 prenosnih računalnikov,
- pogodba o vzdrževanju in dopolnjevanju spletne aplikacije Intranetna evidenca zaprtih oseb v garanciji do 31. 12. 2012,
- v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvom za javno upravo je bilo oddano in izvedeno naročilo za avtomatsko povezavo zunanjega sistema 'Pladenj' do iEZO s pomočjo spletnega servisa v projektu e-sociala.

V letu 2011 je bila sklenjena pogodba o vzdrževanju in dopolnjevanju aplikacije in opreme registracija delovnega časa. Z njo smo zagotovili tehnične pogoje za evidentiranje zaposlenih na vseh lokacijah, njihovi podatki pa se lahko avtomatično prenesejo v aplikacijo MFERAC, s čimer preskočimo fazo ponovnega vnašanja v poslovnem procesu obstoječega evidentiranja. Z rešitvijo ponujamo nove možnosti, kot sta na primer elektronska dovolilnica in planiranje ur pravosodnih policistov.

S sklenitvijo pogodbe s Telekom-om Slovenije (izbran na javnem razpisu s storitvijo IP Centrex znotraj telefonske centrale HKOM-a) od 10. 1. 2012 zagotavljamo brezplačne telefonske klice na stacionarnem omrežju med vsemi zavodi in oddelki in vsemi ustanovami, ki koristijo TCHKOM. V letu 2011 to pomeni brezplačne klice s 5.000 uporabniki znotraj javne uprave in 20.000 uporabniki v gospodarstvu.

Z implementacijo varnega spletnega prehoda za zaprte osebe zagotavljamo na lokacijah vseh odprtih oddelkov ter ZPKZ Dob, ZPKZ Ljubljana, ZPMZKZ Celje in ZPKZ Koper tehnične pogoje, da se dogovorjena mesta nadzorovano povezujejo v svetovni splet z omejitvami, ki jih bomo še dorekli. Vsi preostali zavodi in oddelki bodo imeli enako možnost realizirano v prvi polovici leta 2012.

V okviru projekta e-pravosodje so potekale obsežne aktivnosti v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje in zunanjimi izvajalci z namenom, da se posodobi informacijska podpora v Upravi. Tako smo v tem letu že zaključili z implementacijo SPIS4. Po prilagoditvenem obdobju je aplikacija sprejeta in nadaljuje se njena uporaba na področjih, kjer prinaša še več dodane vrednosti.

Podpisana je bila tudi pogodba z izvajalcem za še obsežnejši informacijski projekt pod imenom »E-zapori«, ki zajema informatizacijo vseh procesov, ki niso zajeti v drugih aplikacijah. V tem letu je bila izvedena obsežna krovna analiza, pričel pa se je tudi že razvoj po posameznih modulih.

SKLEP

V Upravi RS za izvrševanje kazenskih sankcij bomo tudi v letu 2012 sledili zastavljenim ciljem in našemu poslanstvu.

Kljub neugodni finančni situaciji si bomo prizadevali, da bo slovenski zaporski sistem še naprej resocializacijsko usmerjen in varen.

Pomembnejši cilji, kjer so priložnosti za izboljšanje, se dotikajo predvsem naslednjih področij:

- povečati število zaprtih oseb, vključenih v delo in izobraževanje,
- izboljšati pripravo na odpust po prestani kazni,
- realizirati obveznosti, ki se nanašajo na priporočila Varuha človekovih pravic,
- izvesti postopne spremembe režimov v priporih (sproščanje),
- uvesti program za obravnavo storilcev kaznivih dejanj z elementi nasilja in nadgradnja drugih programov,
- urediti možnosti za omejen dostop do interneta za zaprte osebe za namene izobraževanja,
- vzpostaviti tehnični nadzor telefonskih razgovorov zaprtih oseb,
- reševati prenapolnjenost zavodov s premestitvami in drugimi ukrepi ter preprečiti utemeljenost morebitnih novih tožb,
- proučiti možnost izgradnje nadomestnega zavoda v Ljubljani v obliki javno – zasebnega partnerstva,
- pripraviti enoten protokol za delo pedagogov,
- sprejeti novelo Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij in novele nekaterih podzakonskih predpisov za učinkovitejše delo v praksi,
- zagotoviti potrebne kadrovske in finančne vire za nemoteno delo,
- usposobiti novo sprejete pravosodne policiste,
- nadaljevati projekt E-zapori,
- skleniti dogovore o izvajanju zdravstvenih storitev v zavodih,
- sodelovati pri zagonu forenzičnega oddelka v UKC MB (izbor in usposabljanje pravosodnih policistov),
- sanirati JGZ Pohorje,
- sodelovati v mednarodnih projektih in v mednarodnih integracijah ter s tem prenesti dobre prakse iz tujine,
- organizirati Dan UIKS s podelitvijo priznanj,
- pripraviti letno poročilo UIKS,
- izboljšati socialno vzdušje,
- sprejeti Kodeks etike zaposlenih v UIKS.

NEKAJ UTRINKOV V SLIKI

VARNOST

Najdba mobitela ob osebnem pregledu zaprte osebe

Priročni grelec vode

Najdba tablet

Najdba USB ključka v salami

Najdba mobitela v embalaži majoneze, ki je prispela v paketu po pošti

Najdba predmetov za napad

Pravosodni policisti uspešno pogasili namerno zaneten požar s strani zaprte osebe

Pravosodni policisti odkrili pripravo za beg

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Gotenica: zaključek usposabljanj pravosodnih policistov

ZPKZ Dob: strokovni posvet

Gotenica: zaključek usposabljanj pravosodnih policistov s področja samoobrambe

ZPKZ Dob: prisega pravosodnih policistov ob zaključku centralnega usposabljanja

Udeležba pravosodnih policistov na Brajnikovem memorialu

Udeležba pravosodnih policistov na Brajnikovem memorialu, kjer so zasedli odlično 5. mesto

PROSTOČASNE DEJAVNOSTI

ZPKZ Dob: koncert ameriškega pevcu Wintleya Phippsa v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob z udeležbo evropskega poslanca Lojzeta Peterleta

Strunjan: letne igre UIKS 2011

ZPKZ Celje: 5. šahovski turnir

ZPKZ Maribor: izdelki božično-novoletne ustvarjalne delavnice

ZPKZ Koper: Koncert skupine glasbenikov Etno Hist(e)ria

ZPKZ Ig: gledališka prireditev z imenom Žarek

Ljubljana: obisk Komikaz, slovenski stand-up komedijanti

Oddelek Novo mesto: diskusijska delavnica na temo zasvojenosti in nasilja

Oddelek Nova Gorica: pohod na Škabrijel

PD Radeče: obisk slovenskega boksarja Dejana Zavca

DOGODKI IN PROJEKTI

Brdo pri Kranju: Dan UIKS – nagrajenci

Generalni urad: novinarska konferenca predstavitev Letnega poročila 2010

ZPKZ Dob: otvoritev dveh novih objektov na Dobu

ZPKZ Dob: novi prostori na Dobu

ZPKZ Dob: nov objekt na Dobu

PD Radeče: predsednik Danilo Türk na obisku v Radečah

MEDNARODNE AKTIVNOSTI

Generalni urad: mednarodna delavnica v okviru projekta EU Exocop

Generalni urad: študijski obisk delegacije Ministrstva za pravosodje Republike Makedonije

Podpis sporazma o sodelovanju s hrvaško upravo

MECR sestanek generalnih direktorjev v Litvi

MECR sestanek generalnih direktorjev v Litvi

Projekt Grundtvig, Madžarska

VSEBINA

PREDGOVOR	3
ORGANIZACIJSKA SHEMA UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ	5
GENERALNI URAD IN ZAVODI ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA	6
1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI UPRAVE V LETU 2011	11
2. STATISTIČNI PODATKI	13
2. 1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2011	13
2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2011 S PRETEKLIMI LETI	16
2. 3. OBSOJENCI	18
2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev	18
2. 3. 2. Nastop kazni in priliv obsojencev	19
2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni	21
2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj	22
2. 3. 5. Struktura obsojencev po dolžini kazni	23
2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti	23
2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi	24
2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah	24
2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR IN MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU	25
2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov	25
2. 4. 2. Priliv mladoletnih oseb v mladoletniški zapor in prevzgojni dom	25
2. 4. 3. Starostna struktura mladoletnikov	26
2. 4. 4. Struktura mladoletnikov po vrsti kaznivih dejanj	26
2. 4. 5. Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni	26
2. 4. 6. Odliv mladoletnih oseb iz mladoletniškega zapora in prevzgojnega doma	27
2. 5. OSEBE V UKLONILNEM ZAPORU	28
2. 6. PRIPORNIKI	30
2. 6. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb	30
2. 7. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI	32
2. 7. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami	32
2. 7. 2. Obsojenci in mladoletniki – tujci	33
2. 7. 3. Tujci med uklonilno zaprtimi	34
2. 7. 4. Tujci v priporu	35

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB	37
3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI	37
3. 1. 1. Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih	37
3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime oziroma oddelke prestajanja kazni	38
3. 1. 3. Prestajanje zaporne kazni ob vikendih, hišni zapor ter nadomestna kazen z opravljanjem dela v splošno korist (izvajanje 12., 12. a in 13. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij)	39
3. 2. IZOBRAŽEVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	39
3. 3. PROSTOČASNE DEJAVNOSTI OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	44
3. 3. 1. Delo pedagogov	44
3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti obsojencev in mladoletnikov	46
3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST	48
3. 5. SOCIALNO DELO IN POSTPENALNA DEJAVNOST	50
3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov	50
3. 5. 2. Socialna obravnava oseb na prestajanju uklonilnega zapora	50
3. 5. 3. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov	51
3. 5. 3. 1. Socialno delo ob sprejemu in v času prestajanja kazni	51
3. 5. 3. 2. Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami	51
3. 5. 3. 3. Priprava na odpust	52
3. 5. 3. 4. Svetovanje v postpenalni obravnavi	55
3. 6. ZDRAVSTVENO VARSTVO	55
3. 6. 1. Zdravstveni pregledi zaprtih oseb v zavodskih ambulantah	55
3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda	56
3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja	56
3. 6. 4. Bolezni zaprtih oseb	56
3. 6. 5. Substitucijska terapija	57
3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov	57
3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah	58
3. 6. 8. Poškodbe zaprtih oseb	58
3. 6. 9. Samopoškodbe in poskusi samomorov	58
3. 6. 10. Smrti	59
3. 6. 11. Gladovne stavke	59
3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA	59
3. 7. 1. Odvisnost od alkohola	59
3. 7. 2. Odvisnost od prepovedanih drog	61
3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov	63
3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev	63
3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb	64
3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost	64
3. 7. 7. Obravnava žensk	65

3. 7. 8. Obravnava mladoletnikov	65
3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI	65
3. 8. 1. Podeljene ugodnosti	65
3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti	66
3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti	67
3. 8. 4. Namenski izhodi	67
3. 9. DISCIPLINSKO OBRAVNAVANJE IN KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	68
3. 9. 1. Vodenje disciplinskih postopkov	68
3. 9. 2. Učinkovitost disciplinskih kazni	68
3. 9. 3. Pregled izrečenih disciplinskih kazni	69
3. 9. 4. Pritožbe na disciplinske kazni	70
3. 10. POGOJNI ODPUST OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	70
3. 10. 1. Pogojni in predčasni odpust	70
3. 10. 1. 1. Pogojni odpust po Komisiji za pogojne odpuste	71
3. 10. 1. 2. Predčasni odpust po direktorju zavoda	71
3. 11. IZVAJANJE PRAVIC IN PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB	72
3. 11. 1. Pravica do veroizpovedi	72
3. 11. 2. Druge pravice in pritožbe	73
3. 11. 3. Pomilostitve obsojencev	74
3. 11. 4. Upravno odločanje	75
3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE ZAVODOV IN ZAPRTIH OSEB	75
3. 12. 1. Splošne varnostne razmere	75
3. 12. 2. Pobegi zaprtih oseb	76
3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev	77
3. 12. 4. Spremljanje zunaj zavoda	80
3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami	82
3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošilk	82
3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori	83
3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog in opojnih substanc	84
3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov	85
3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti	86
3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona	86
3. 12. 12. Nudenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov	86
3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov in drugih delavcev	87
3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja	87
3. 12. 15. Oprema in uniforme pravosodnih policistov	87
3. 13. DELO ZAPRTIH OSEB	88
3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo	88
3. 13. 2. Delo mladoletnikov v prevzgojnem domu	89
3. 13. 3. Plačilo za delo zaprtih oseb	89
3. 13. 4. Javni gospodarski zavodi	90
3. 13. 5. Hišna dela	90
3. 13. 6. Varstvo pri delu in požarna varnost	91

3. 13. 7. Nesreče pri delu	91
4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU	92
4. 1. DELOVANJE NA NACIONALNEM PODROČJU	92
4. 1. 1. Odnosi z javnostmi	92
4. 1. 2. Obiski in dogodki v zavodih	93
4. 1. 3. Sodelovanje z nevladnimi organizacijami	94
4. 2. DELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU	95
4. 2. 1. Bilateralno sodelovanje	96
4. 2. 2. Projekti	97
5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE	98
5. 1. KADROVSKE RAZMERE	98
5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev ter zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo	98
5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja	99
5. 1. 3. Izobraževanje javnih uslužbencev	99
5. 1. 4. Pripravnštvo in študijska praksa	99
5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi in podobno	99
5. 1. 6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev	100
5. 1. 7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev	100
5. 1. 8. Nadurno delo	100
5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA	101
5. 3. PROSTORSKE RAZMERE	102
5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost	102
5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih	104
5. 3. 3. Aktivnosti za izboljšanje prostorskih in bivalnih razmer v zavodih	104
5.4. INFORMATIKA	105
SKLEP	106
NEKAJ UTRINKOV V SLIKI	107
VARNOST	107
IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE	108
PROSTOČASNE DEJAVNOSTI	109
DOGODKI IN PROJEKTI	111
MEDNARODNE AKTIVNOSTI	112

Republika Slovenija
Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij

Letno poročilo 2011
(Sedemnajsto letno poročilo)

Založila: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij

Oblikovanje in tisk: Majskej, d. o. o., Ljubljana

Pri izdelavi letnega poročila so sodelovali:

Aldo Carli

Aleksander Kotnik

Božidar Peteh

Darinka Požar

Dušan Valentinčič

Eva Salecl

Gregor Koren

Jasmin Musić

Ksenja Kljun

Lucija Božikov

mag. Mojca Hardi

mag. Marija Tancek

Robert Friškovec

Rok Dvornik

Slavi Novak

Stojan Klančar

Suzana Peteh Volf

in številni drugi sodelavci in sodelavke Generalnega urada ter zavodov za prestajanje kazni zapora in prevzgojnega doma

Letno poročilo je objavljeno na spletnih straneh na naslovu:

http://www.mp.gov.si/si/o_ministrstvu/urksiks_organ_v_sestavi/dokumenti/letna_porocila/